

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

8.

IV

JOHANNE MARGRETHE

KAYSEN

OG HENDES SLÆGT

BD. C.

ANETAVLE IV.

BD. C.

I N D H O L D.

Flensborg - Rudbøl - Tønder - slægten.	s. 292.
Ebbe Smedes efterslægt.	s. 336.
Farverfamilien i Sønderborg.	s. 353.
Anders Offersen i Aabenraa.	s. 398.
Familien Kruse fra Husum.	s. 400.

F L E N S B O R G - R U D B Ø L - T Ø N D E R - S L Æ G T E N .

I T a m m e s S m e d e (IV - 10.112).⁽¹⁾

Han må betegnes som slægtens tidligst kendte medlem. Han levede i Flensborg omkring år 1400.

II P e t e r T a m m e s s o n (IV - 5.056).

I St. Gertrudsgildets medlemsfortegnelse hedder det (før 1428):

"Peter Tamson, Tammes Smedes son is."⁽²⁾

Han nævnes flere gange som medlem af St. Gertrudsgildet i Flensborg.

Før år 1428: "Peter Tammesson de smyde jargelt."

Han var forntl. smed eller købmand i Flensborg. Peter Tammesson synes død før 1459.

I St. Gertruds gildes medlemsfortegnelse nævnes for 1429 en Peter Tammesson com uxore Ghunne⁽³⁾. Såfremt det her drejer sig om den samme Peter Tammesson må den "Gunne" have været hans første hustru, da han senere var gift med Elin (IV - 5057), der nævnes sammen med ham i købmandsgildet (Per Tamson cum uxore Elyn, og i listen over dette gildes døde: Peter Tamson cum uxore Elyn, ligesom hun nævnes som Hans Petersens mor (v i).

Ægteparret har forntl. beboet det hus i Angelbogade, som senere var i Hans Petersens besiddelse.

Nabo til Peter Tammesen var Ebbe Smede, der boede umiddelbart øst for Peter Tammesen⁽⁵⁾. ("Item Ebby Smedes hus, osten Peter Tamsson"). Ebbe Smede var stamfader til generalsuperintendent Jacob Fabricius (v.i)⁽⁹⁾.

III H a n s P e t e r s e n (IV - 2528).

Hans Petersen var købmand i Flensborg. Han optoges ca.1450 sammen med hustruen Gertrud (IV - 2529) i købmandslaget⁽⁶⁾. 23.marts 1466 købte han af adelsmanden Henrik Gossen Mølmarkgård og 4 gårde i landsbyen Mølmark, i Sørup sogn i Angel, for 700 mark lb.

Mølmarkgård var ansat til 12½ mark guld, de tilhørende fæstegårde var:

En gård, hvorpå Swone Holstensen bor - 10 mark guld.

En gård, hvorpå for tiden Lasse Jepsen bor - 5 mark guld.

En gård, hvorpå for tiden Mette Marquardis bor - 5 mark guld⁽⁷⁾.

I den ældste "Stadbok" (anlagt 1436) nævnes Hans Petersen med de 10 huse, de to første på sydsiden af Angelbogade, regnet fra Sønderbörv. De er ubehæftede (vrigh vnde quid), dog bemærkes det, at Hans Petersens moder Eline, sålænge hun lever, skal have "sovehuset bagved, og han skal holde det ordentligt i stand, ("Sunder Eline sin moder de schal hebben de tijd

eres leuendes dat slaphus achter vnde schal er dat werdich buwed holden) ⁽⁸⁾.

Hans Petersen har formtl. købt det østlige af sine huse af Ebbe Smedes sønnesøn, Jens Hansen, da denne flyttede til Tønder. Jac. Fabricius oplyser, at Jens Hansen og hustruen, Wibeke, solgte deres hus til "Bartelsen - familien" (v.i.).

I Flensborg "Stadbok" 1508 nævnes Gertrud Hanses som ejer af det østlige af husene i Angelbogade, det vestlige har på dette tidspunkt sønnen Bartold Hansen.

1512 havde Gertrud Hanses og hendes arvinger 30 mark stående i huset, de skulle forrentes med 30 skilling årligt. Pengene skulle gives Kalands-herrerne til hendes evige memorie i Mariekirken.

Ifølge et vidisse, dateret Rom d. 23.maj 1513, af kardinal Petrus, titulo Sti Eusebii, får enken Gertrud Hanses og hendes søn, Bartold Hansen og hans hustru lov til at spise forskellige ting, der ellers er forbudte i fastetiden, og lov til at komme i klostret i Flensborg og spise og tale med munkene der ⁽¹⁰⁾.

Formtl. er Gertrud identisk med den Gertrud Hanses, der ifølge Stadbok 1508 havde 3 boder i St. Marie sogn, senere (1592) havde borgmester Gerdt von Oesede dem. Ligeledes i St. Marie stod der i Olef Beckers hus 6 mark lb. af Gertrud Hanses.

Hans Petersen er formtl. død 1486-87.

Gertrud Hanses først efter 1513.

Efter Hans Petersens død solgte børnene 6-13.jan.1499 de ejendomme de havde arvet efter faderen i Mølmark til Mårkær kloster i Angel. Nu boede der følgende fæstere på gårdene: Jens Swenson, Peter Seurinson, Oleff Marquartson, Jes Lasson, Seurin Magnesson og Peter Lasson.

Det var sønnen Peter Hansen, der for sig selv og sine medarvinger, nemlig broderen Bartelt Hansen, svigersønnen Hans Boyesen og moderen Gertrud Hanses solgte ejendommene til broder Nicolaus Veltorp. Til vitterlighed underskrev 3 rådmænd fra Flensborg: Peter Rudbeck, Marquart Holste og Ebbe Jepsen ^(11b).

Allerede 17.august 1487 solgte Claus Eckleff i Flensborg ejendomme i Østerholm for 480 mark til Antoniklostret i Mårkær for at kunne betale Hans Petersens arvinger. Hans Petersen må altså være død før denne dato ^(11a).

Børn:

1. Peter Hansen v. IV 2.

2. Bartelt Hansen v. IV 1.

3. Margrethe, hun var gift med Hans Boyessen, der 1500 sammen med sin hustru Margrethe optoges i Helliglegemsgildet i Flensborg. 1487 nævnes Hans Boyesen som medlem af købmændsgildet ⁽¹²⁾.

IV. 1 . B a r t e l t H a n s e n ⁽¹⁶⁾ .

Bartelt (Bartholt) Hansen var købmand i Flensborg. Han nævnes som rådmand 1515 ⁽¹³⁾ , som borgmester 1531 ⁽¹⁴⁾ .

Han overtog efter faderen det vestligste af husene i Angelbógade og senere efter moderen også det østlige.

1533 købte han af præsten H. Johannes i Humptrup et hus i Flensborg og får skøde på det 1534 ⁽¹⁵⁾ . Hans bomærke var .

Bartelt Hansen var gift med Agnes. De nævnes 1505 som medlemmer af købmændsgildet ⁽¹⁷⁾ . 1515 - 1520 nævnes Bartelt Hansen som medlem af St. Nicolaigildet i St. Marie. Han var sammen med broderen Peter Hansen og rådmand Peter Rudbeck 1515 patron for Marie Rosenkrandsvikariatet i St. Nicolaikirke ⁽¹⁸⁾ .

Bartelt Hansen byggede sammen med rådmand Namen Jensen i Flensborg et hus ⁽¹⁹⁾ v.i.

Bartelt Hansen døde 8.februar 1539.

Børn:

1. Paul Bartelsen (Bertelsen).

Paul Bartelsen var købmand i Flensborg og nævnes 1590 blandt de deputerede borgere ⁽²⁰⁾ . 29.januar 1546 "tilstår" Paul Bertelsen, at have modtaget til låns af rådmand Namen Jensen 150 mark lb. mod 7½ mark lb. i årlig rente med pant i faderens, Bartelt Hansens hus og gård, og i det halve hus han byggede sammen med Namen Jensen (v.s.). Til villerlighed medunderskriver Henning Froddesen og Namen Brodersen.

Paul Bartelsen døde 1605 og blev 28.maj begravet.

Hans hustru, hvis navn ikke kendes, døde 5.april 1586 i Flensborg ⁽²¹⁾ . Hun menes at være fra Tønder og at være en slægtning af Peter Werkmeister.

Børn:

a. Markus Paulsen.

Han var købmand i Flensborg og beboede det vestlige af faderens huse i Angelbogade. Han døde i begyndelsen af februar 1618 og blev 8.februar begravet.

Han var gift med Dorothea. Hun kaldes 1622 "Marcus Paulsens enke, Dorothea Hoek". Der blev 16.april 1621 beskikket værger for hendes børn, nemlig Casparus Brandes, Heinrich Kellinghusen og Hans Lorenzen ⁽²²⁾ .

Hun har formtl. giftet sig anden gang med en mand ved navn Hoek. (Hoek kan også være hendes pigenavn).

1623 strides hun med svogeren Magnus Paulsen og svigerinden, Margrete Paulsen, om arven efter Paul Bartelsen og hans hustru ⁽²³⁾ .

b. Magnus Paulsen.

Han var formtl købmand og ugift.

1595 blev han slævnet for rådet, p. gr.a. en sag med hans "gamle concubine".

Han havde huse i Rødegade. Han kaldes i retsprotokollen for "Oheim" til Catrine Moth, Peters enke, og hendes søn Paul Moth⁽²⁴⁾.

Magnus Paulsen er formtl. død 1627 mellem 10.juli og 7.sept.

c. Bartholdus Pauli.

Han ønskede 1587 at blive beskikket som procurator for Namen Jensens arv. Som garant for ham tilbød sig Thomas Jacobsen og Oluf Meckelenburg.⁽⁷²⁾

Bartholdus Pauli var formtl. ugift, han døde 2.nov. 1613 i Flensborg⁽²⁵⁾.

d. Margaretha.

Hun kaldes Margarethe Bartelsen og Margarethe Pauls.

Hun døde ugift 1627, kort tid før broderen Magnus Paulsen, for hvem hun muligvis har været husholderske.

2. Anna. Hun var gift med Peter Nissen, der også kaldes Peter Namensen. 1563 solgte de det hus, som Anna havde arvet efter faderen til Blasius Ekenberg, der 1616 solgte det videre til Heinrich Holst (Bilag 1). Peter Namensen solgte 31.marts 1549 en kålgård⁽²⁶⁾. Peter Nissen og Anna havde forskellige stridigheder med Annas broder, Paul Bartelsen. Anna døde 21.februar 1590. Reinhusen: "Olde Anne Bartels".

IV. 2. P e t e r H a n s e n (IV - 1264).

Peter Hansen var borger og købmand i Flensborg og er 1515 omtalt som rådmand⁽²⁷⁾. Peter Hansen har ikke overtaget det østlige hus i Angelbogade efter moderen. Huset synes broderen Bartelt Hansen senere at have besiddet.

Sammen med hustruen Anna (IV - 1205) nævnes han 1500 som medlem af Kaland⁽³⁰⁾ og 1511 som medlem af Laurentiusgilde⁽³¹⁾ og 1516 i Vor Frue købmandslag.

Sammen med broderen Bartel var han patron for Marie Rosenkrands vikariat i St. Nicolai kirke⁽¹⁸⁾. Han medvirkede ofte ved hushandler, således 1512, da Bo Oltsens efterladte hustru Thør solgte hus til Ebbe Herrichsen⁽³²⁾ og 1514, da han på Hr. Svens vegne gav Jep Petersen skøde på en toft beliggende nord for St. Gertrud i Ramsherred⁽³³⁾.

1527 mandagen næst Visitationis Mariæ gav den "ersame" Hans Tysen skøde til den "ersame" Peter Hansen på det halve af et hus i Ramsherred. Såfremt den anden halvdel skulle blive solgt havde Peter Hansen forkøbs-

ret⁽²⁹⁾.

I 1511 havde han en retslig strid med den kendte købmand Til Petersen i Flensborg. Denne krævede af Peter Hansen 40 rinske gylden, som han mente Peter Hansen skyldte ham, og beskyldte ham desuden for at have fjernet et større parti klædevarer fra hans handelshus, nemlig 3 ruller uopskåret hørlærred, et lagen og en pakke klæde. Parterne kom til et forlig 1513⁽³³⁾⁽³⁴⁾.

Børn:

1. Hans Petersen v. V
2. Karsten Petersen. Han var borger i Flensborg og havde samtidig med faderen strid med Til Petersen. Ved faderens forlig med Til Petersen blev det udtrykkeligt fastslået, at forliget ikke gjaldt Tils mellemværende med Karsten Petersen.

Karsten nævnes 1490 som medlem af købmandsgildet⁽³⁴⁾. Han er muligvis identisk med den Carsten Petersen, der 1528 får skøde på et hus i Ramsherred, der har tilhørt Paul Sønnichsen⁽³⁵⁾. 1547 sælger Carsten Petersens enke huset⁽³⁶⁾.

V. H a n s P e t e r s e n (IV - 632).

Ifølge O.H.Møller flyttede han til Rudbøl, hvor han blev selvejerbonde⁽³⁷⁾. Møller bygger formentlig her på en tradition hos Hans Petersens efterkommere. Man kan så spørge, hvad der har bevæget en mand af formentlig velhavende familie og rådmandssøn til at forlade Flensborg til fordel for det barske Rudbøl, der dengang lå ud til det åbne hav.

Et motiv til at forlade byen var i de kredse for eksempel en fallit. Behageligt har det ikke været for en tidligere velrenommeret mand at få fallitten bekendtgjort - som skik var - fra samtlige byens prædikestole. Det forlyder ikke noget om at noget sådant har været tilfældet for Hans Petersen vedkommende. Muligvis har han ligesom Jens Hansen fra nabohuset i Angelbogade først slået sig ned i Tønder og derfra flyttet til Rudbøl (giftermål?).

En anden grund kunne være et begået drab.

Ifølge en kgl. skrivelse til amtmanden i Sønderborg dat. 6. febr. 1557, havde en Hans Petersen fra Flensborg såret en vis Hans Paulsen i hovedet, så han døde nogle uger senere⁽³⁸⁾. Kongen befaler amtmanden at hjælpe Hans Petersen til udsoning, hvis det forholder sig sådan, at han handfede i nødværge.

Hans Staack anfører at Hans Petersens hustru hed Karen (IV - 633) uden dog at redegøre nærmere for, hvorfra han har denne oplysning⁽³⁹⁾.

Børn:

1. Kun én søn kendes, Jens Hansen VI.

VI. J e n s H a n s e n (IV - 316).

Jens Hansen var selvejerbonde ("Erbgesessener") i Rudbøl omkr. 1580.
Han var gift med Herlich (Herlig). (IV - 316)

Børn:

1. Hans Jensen, Rudbøl v. VII 1.
2. Carsten Jensen, Tønder v. VII 2.
3. Lorentz Jensen, Tønder (IV - 158) v. VII 3.
4. Namen Jensen, Møgeltønder v. VII 4.
5. Jens Jensen, gårdmand i Rudbøl.

Ifølge O.H.Møller (der opfører ham som en søn af Carsten Jensen) blev han - netop hjemkommen fra en sørejse - under en barnedåb "lumsk" stukket ihjel med en kniv.

Jens Jensen møder 8.febr. 1620 i retten i Tønder istedet for broderen Hans Jensen, der er stævnet af borgmester Jørgen Beyer (se: Hans Jensen). Jens Jensen nævnes i Tønder amts regnskab 1626⁽⁴⁰⁾. 1641 nævnes enken Margrethe⁽⁴¹⁾.

Børn (efter O.H.Møller):

- a. Jan Jensen, en ostindienfarer, bosat i Sdr. Løgum.
 - b. Carsten Jensen, havde lært skrædderhåndværket, drog til Indien.
6. Muligvis en datter, gift med gårdmand Hans Jensen i Tved, der af Namen Jensen betegnes som svoger. 12.marts 1625 møder Namen Jensen fra Møgeltønder i retten i Tønder⁽⁴¹⁾.

Han lader afhøre barberen, mester Peter, der oplyser, at han den forudgående torsdag var blevet kaldt til Hans Jensen i Tved. Denne beklagede sig over at være ilde tilredt af slag, han havde fået på sit hoved, på arme og for brystet. Han havde spyttet blod. Barberen tilbød en "trunk" til en halv daler. Den syge afslog. Da barberen berettede dette til sin nabo, Laurens Jensen, havde denne sagt, at han ville betale medicinen, men patienten ville ikke tage imod den.

Den følgende dag blev barberen (Peter Helm) af Namen Jensen opfordret til sammen med en kollega, Niels Jørgensen, til at besigtige patienten. Han havde ligget stum hen og afgik ved døden samme dags aften. Sagen blev ikke opklaret.

25.jan. 1626 stævner Laurens Petersen i Tved, som formynder for sal. Hans Jensens børn, Carsten Jensen, Namen Jensen og dennes søn til betaling af 200 mark til Hans Jensens børn. Beløbet skal - med rejsomkostningerne - betales straks⁽⁴³⁾.

VII 1. Hans Jensen, Rudbøl.

Hans Jensen var selvejerbonde i Rudbøl, men drev, ligesom sine 3 brødre Carsten, Laurens og Namen, handel; de var også alle fire skippere. De deltog (Hans Jensen, Carsten Jensen og Laurens Jensen) f.ex. ved retshandlinger ved retten i Tønder, når det drejede sig om "Seerechte".

Ifølge jordebog for Tønder amt fra 1613⁽⁴⁴⁾ havde Hans Jensen sammen med Fedder Petersen, Anders Hansen, Frodde Mayksen, Jens Jensen (broderen) 1 bol "bunden landt", d.v.s. selvejerjord, syd for Højer foran sødiget, 106 demat stor, desuden havde de i Gudskogen 16 demat højland og 20 demat slikland. Afgiften derfor var 1 halv tønde smør eller 7½ daler årlig. Desuden gav hver 1 får (eller 1 daler 1 s.), og sammen skulle de fodre 1 bæst (stud) for fyrstl. nåde eller betale 1 daler.

28.febr. 1636 betalte Hans Jensen "tho Rudbøl" told af 6 heste (2 s.) ved Haderslev Told⁽⁴⁵⁾. 1612 havde han forpagtet fiskeriet ved slusen og givet 12 daler derfor. Det var også meningen, at han skulle give 12 daler yderligere for efterårsfiskeriet, men slusen var for tilslukket til det. Endnu 1640 betaler han 12 daler for fiskeriet ved Rudbøl⁽⁴⁶⁾.

1626 nævnes Hans Jensen som sognefoged i Rudbøl, han betaler da "sydhøjringernes" andel af skatten - 15 daler 14½ s.

1610 betaler han til amtet 3 daler for en strandet båd⁽⁴⁷⁾.

12.jan. 1611 klager Hans Jensen, Rudbøl, og Maike Frudzen over Andres Thomsen sst., p.gr.a. dennes injurier. Andres Thomsen undskylder sig med, at han havde været fuld, men iøvrigt vidste han ikke andet end godt om de pågældende⁽⁴⁸⁾.

8.febr. 1620 blev der i retten behandlet en sag borgmester Jørgen Beyer contra Hans Jensen. Borgmesteren klagede over, at Hans Jensen, da denne for 14 dage siden sent om aftenen temmelig påvirket ("Wohlzechet") kom ud fra Andres Thomsens hus, havde råbt skældsord mod borgmesteren og opslået en latter foran borgmesterens dør.

Jens Jensen, der var mødt i broderens sted, mente, at man i løftet stemning havde råbt God nat til hinanden.

Der afhøres en række vidner, men de har kun hørt der blev råbt: "Gute Nacht, hole Wechter und dreger".

12.okt. 1639 stævnes Hans Jensen i Rudbøl "et consorter" af Hans Egges fra "Fhorde" til betaling 63 mark, som er restprisen på et skib, de har købt. Hans Jensen oplyser, at beløbet er tilbageholdt, fordi skibet var lovet "frit på alle strømme for nogen mands krav", på den første rejse til Holland blev det taget under arrest. De dermed forbundne udgifter svarede til de 63 tilbageholdne mark.

Hans Jensen nævnes sidste gang 1641/42⁽⁵⁰⁾. Hans arvinger 1.7.1648⁽⁵¹⁾.

Hans Jensen var gift med Marine Carstensdatter, datter af Carsten Hansen, forpagter af Foggebøl og Fresmark i Aventoft sogn og Ingehorg. Marine nævnes 1662 som arving efter fasteren Marin Hanses i Rost⁽⁴⁹⁾. Marine døde 1673 og blev fredagen efter Dom. XX Trin., d.v.s. 22.okt., begravet i Højer.

Børn:

1. Carsten Hansen eller Jensen, bosat i Borsbøl, i Klægsbøl sogn.
2. Cathrine Hansdatter, født 1629 i Rudbøl og død 1676 sst., i en alder af 47 år og blev 27.juni begravet i Højer.
Gift med Thomas Sønnichsen, født 1626 på Poppenbøl, søn af Sønnich Bossen (Boysen) sst. og Botilla (se afsnittet: Slægten på Poppenbøl).

Søn:

- a. Peter Thomsen, født 14 dage før mikkelsdag i Rudbøl 1663, død 30.april 1722 sst.

Gift 29.maj 1681, da han kun var 17½ år gammel, med den 3 år ældre Cathrine, datter af præsten i Højer Paul Peträus og Esther.

Paul Peträus noterer i kirkebogen:

1680 NB In diesem Jahr ist Ihro hochfürstl. Sandman Boh Sønnichsen (Peter Thomsens farbror på Poppenbøl) mit seiner Eheliebsten Dom. Trinit. nach geendigtem Gottesdienste bey Uns gewesen und haben Ehelick erworben für den wolgeachten Jungen Gesellen Peter Thomsen in Ruttebül umb unsere Tochter Catharina.

Den næste søndag, Dom. 2. Trin., kom den unge selv og friede.

Cathrine døde i Rudbøl d.24. januar 1717.

Peter Thomsen var rådmand, digefoged, kogsinspektør og herredsbefuldmægtigede.

Der fødtes 10 børn i ægteskabet. Se "Poppenbøl-slægten" s. 339-345.

3. Dorte Hansdatter var gift med Moritz Hansen i Ballum - Vesterende. Moritz Hansen var født ca. 1615 og døde d.12.marts 1691, begravet dom. Oculi d.15.marts, 76 år gammel.

Børn:

- a. Erik Moritzen, født ca. 1647, død 26.juni 1707, "en time ofver Middag, der han var 60 Aar, 5 maaneder og 5 dage gammel". Han var gift med Karen, der nævnes 1689.
- b. Hans Moritzen, Ballum. Han er 1696 fadder i Højer, da Hans Lorentzen og Bold Mouritzdatter får døbt sønnen Lauritz i Højer. Hans Mouritzen var gift med Maren, der var født ca. 1627 og døde 5.aug. 1700 i Husum - Ballum, " af en gammel aaben skade i hendes been løb blodet hende ihiel, saa hun inden en fierding Time Var

baade lefvendis og død.

c. Bold Mouritsdatter. Den 18. febr. 1677 blev hun viet i Højer til Hans Lorentzen på "Toften".

D. 16. maj 1691 faldt Hans Lorentzen fra kornloftet og ned i loen, og han døde kl. 3. ("der gute redliche Mann").

19. søndag efter Trinitat. 1693 blev Bohl Hanses gift 2. gang med Peter Hansen Winter, der døde 1749 og blev begravet d. 28. jan.

Børn:

aa. Giu Hansdatter, født 1677 og døbt søndagen efter jul.

bb. Mauritz Hansen, født nytårs morgen 1690.

d. Lauritz Mauritzen, født ca. 1634, død i Harknag, Ballum, 6. aug. 1690, 56 år og nogle uger gammel.

Børn:

aa. Mauritz (Lauritzen), født 31. aug. 1682 i Harknag.

e. Anna Mauritzdatter. Nævnt som fadder hos søsteren Bold i Højer, da datteren Giu døbt 1677.

4. Jens Hansen, gift med Lene Sønnichsdatter. Se bilag 3 og 4.

VII 2. Carsten Jensen.

Carsten Jensen var født i Rudbøl og døde i Tønder 1637. Andreas Ambders skrev et mindedigt over ham.

Carsten Jensen nævnes første gang 13. febr. 1613, da boende i Rudbøl endnu. Han havde sammen med broderen, Jens Jensen, handlet mod staden Tønders privilegier i Højer herred. Formtl. havde de søgt fremmede markeder.

Tønder by havde privilegium på markeds handel i Højer herred.

26. nov. 1614 tog han borgerskab i Tønder og betalte 3 daler i den anledning.

11. febr. 1614 klager han i en søretssag ved retten i Tønder mod den ærbare Andres Thomsen den ældre, angående en skibsfragt⁽⁵²⁾.

31. oktober 1628 klager Carsten Jensen ved retten i Tønder over Andres Jacobsen Rosskammer p. gr. a. de "højtbesværlige og ulidelige" injurier, som den beklagede havde udtalt mod klagerens hustru. Retten bestemmer, at den beklagede Andres Jacobsen Rosskammer i retten skal tilbagekalde de beskyldninger han har rettet mod Gude Carstens og sige, at han har gjort hende uret og bede om forladelse, desuden skal han befale bøde til Fyrstelig Nåde og staden.

22. maj 1631 har Carsten Jensen en sag mod Siuerth Laurentzen. Carsten Jensen havde under den forudgående krig fået løsgjort 53 okser hos den kejserlige oberstleutnant i 1628, idet han havde lovet, at de ikke blev udskibet. Siuerth Laurentzen, der åbenbart havde overtaget okserne, havde

alligevel udskibet dem. Derved var Carsten Jensen gerådet i "ulejlighed" hos obersten, og havde måttet give 70 Rdl. til "forsoning".

Carsten Jensen var købmand og skipper i Tønder.

han nævnes som kægler 1632-34.

11.marts 1648 stævner Christen Thomsen salig Jens Jensens og salig Carsten Jensens arvinger p.gr.a. 57 mark.

Carsten Jensen var gift med Gude (Giu, Gy), datter af Frodde Schmidt og Marine Hansdatter Smith (se afsnittet: Ebbe Smedes efterslægt).

Carsten Jensen overtager Frodde Schmidts Stavn på nordsiden af Østergade⁽⁵⁹⁾. Gude nævnes i Skattemandtal for månedsskatter 1664, boende i Sydøstkvarteret, med 32 skilling.

27.febr. 1673 bliver hun begravet i Tønder (2 puls med alle klokker - 4 mark, for jorden hos Hr. provsten 4 mark 54 s.) .

Den 4.nov. 1648 klagede Gude Carstens overfor rådet i Tønder over sine døtre Greth og Marin. De viste sig - "mod Guds og øvrighedens lov" - hals-tarrige overfor moderen. Rådet pålægger alvorligt de to døtre, at vise sig lydige og tjenstvillige, således som det anstår sig for "æreelskende" børn. I modsat fald ville de blive belagt med vilkårlig afstraffelse - andre til afsky.⁽⁶⁵⁾

Børn:

1. Frodde Carstensen Schmidt - latiniserede sit navn til:Frodderus Christiani Fabricius.

Han var sognepræst i Babitz i Brandenburg.

Børn:⁽⁵⁵⁾

- a. David Fabricius, præst og inspectør i Jeschektar.
- b. Johan Christian Fabricius, præst i Guben, Perleberg, Gölau.
- c. Frodderus Christian Fabricius, død i Aabenraa 1690, begr. 24.nov. Kantor i Tønder, senere i Aabenraa.
Gift 9.nov. 1675 i Aabenraa med Anna Margrethe.

Hun gift 2.gang 8.juni 1699 i Aabenraa med Georg Kirk, kantor sst., og 3.gang 26.okt. 1706 i Aabenraa med Broderus Kamphövener, herredsfoged.

Børn:

- aa. Froderus Christian Fabricius, dbt. i Aabenraa 2.aug. 1676, antagelig død sst. 1681, begr. 16.maj.
- bb. Jürgen Fabricius, født i Aabenraa 1678, dbt. 2.juli, død sst. 1736, begr. 20.febr.
Gift 5.nov. 1709 i Aabenraa med Maria Ludigs.
En søn, Froderus Christian Fabricius blev 14.febr. 1755 gift i

Højer med Ingeborg Martensen, datter af degn i Højer Jacob Martensen. F.C. Fabricius efterfulgte Jacob Martensen som degn. Jacob Martensen var søn af urmager Marlen Iversen i Tørnskov (Se afsnittet: Familien Andersen - Iversen - Matthiesen).

cc. Hanne el. Ann Sophie Fabricius, født i Aabenraa 1682, dbt. 21. maj, død sammesteds 1703, begr. 1.marts.

dd. Froderus Christian Fabricius.

Født i Aabenraa 1684, dbt. 13.april. Død i Nyborg 1724, begr. 17.juli. Hoboist, senere garnisonsauditor i Nyborg. Gift i Nyborg 4.juni 1711 med Anna Maria Jacobsdatter, død i Nyborg 1742, begr. 13.dec.

ee. Clara Marie Fabricius, født i Aabenraa 1686, dbt. 9.sept.

Gift 15.nov. 1714 i Aabenraa med Daniel Jürgensen.

ff. Barn, død i Aabenraa 1690, begr. 13.august.

gg. Datter, død i Aabenraa 1693, begr. 13.marts.

hh. David Fabricius, født i Aabenraa 1690, dbt. 13. april.

d. Caspar Fabricius, feltpræst, senere præst i Schreckenbeck.

e. Malthias Fabricius, kirurg, rejste til Indien.

2. Hans Carstensen Schmidt - latineseret til Johan Christiani Fabricius.

Født i Tønder 23.april 1624, død i Løjt 9.juni 1686.

Student i Rostock 1642, magister sst. 1649. Sognepræst i Løjt 1649-86.

En lærd orientalist.

Gift 27.(25 ?) maj 1650 med Anna Wilhadi, født 20.sept 1626, død 22. dec. 1685.

Datter af sognepræst i Løjt Wilhadus Canuti (Villads Knudsen) og Cathrine Andreasdatter.

Børn:

a. Wilhadus Fabricius - se afsnittet:Præstefamilien Claudius - Margrethe Claudia.

b. Christian Fabricius, født 12.marts 1654, død i Hjordkær 1687.

Student i Kiel 1673. Sognepræst i Hjordkær 1681-87.

Gift med Margaretha Gregersdatter Synderhov, født i Hjordkær 15.nov. 1665, død i København i yderste armod.

Datter af sognepræst i Hjordkær Gregers Petersen Synderhov og Maria Nicolaisdatter.

Margrethe gift 2.gang 18.nov. 1688 med Nicolaj Hopp, korporal ved de Danske Dragoner.

- c. Caspar Fabricius, født 1656, begravet i Løjt 14.maj 1708.
Cand.theol. Ugift.
- d. Johan Christian Fabricius, født i Aabenraa 1659, dbt 7.febr., begr.
21.jan. 1717.
Sognepræst i Hostrup 1696 - 1717, gift med Mette Johansdatter
Mauritia.
Se afsnittet: Præsteslægten Claudius: Ingeborg Claudia, gift med
Johannes Mauritius.
- e. Andreas Fabricius, født i Løjt 9.juni 1663.
Se afsnittet: Præsteslægten Claudius - Margaretha Claudia.
- f. Catharina Gude Schmidt Fabricius, født i Løjt 12.okt. 1665, død
22.maj 1732.
Gift i Karlum 16.nov. 1686 med Johan Hoyer, født i Karlum 21.marts
1660, død sst. 12.febr. 1726. Sognepræst i Karlum, søn af sogne-
præst i Karlum Andreas Hoyer og Catharina Breckling.
- g. Laurentius Frødderus Fabricius, født i Løjt 1669, død sst. s. år.
3. Anna Carstensdatter, født i Tønder 9.april 1631.
Gift 9.sept. 1649 med Peter Claudius, død 1682. Sognepræst i Sdr. Løgum.
Se afsnittet: Præsteslægten Claudius.
4. Elsabe Carstensdatter, født 11.dec. 1633 i Tønder, død 10.jan. 1675
i Emmelsbøl.
Gift 6.okt. 1650 med Andreas Ambders, født i Tønder 29.sept. 1613, død
i Burkal 23.nov. 1687.
Han gik i skole i Tønder til 1624. Derefter blev han sendt til Lybæk
for at gå i skole der. 1631 kom han til Rendsborg til rektor Johannes
Hamerich. Ved påsketid 1633 rejste han til Rostock til Stephan Klotz.
1636 var han i Holland, derefter tog han til Königsberg. Efter et op-
hold i hjemmet 1637 tog han til Helmstedt. 1642 tiltrådte han et rek-
torat ved latinskolen i Tønder.
Sognepræst i Burkal 1651-87.
15.nov. 1643 indgik han sit første ægteskab med Margarethe Mauritia,
født 12.maj 1613, død 21.jan. 1649, datter af rektor i Tønder og sog-
nepræst i Brede Johann Bernhardsen Mauritius og Anna Jespersdtr.
I første ægteskab fødtes en søn, i andet ægteskab 4 sønner og 5 døtre.
Andreas Ambders udgav to bind mindedigte under titlen: "Tundernsche
Unsterbliche Sterblichkeiten . I og II - Schleswig 1649 og 1675.
Søn født i første ægteskab med Margarethe Mauritia:
a. Andreas Ambders, født 3.nov. 1647 i Burkal, død i Nibøl 20.aug.
1694. Diakon i Nibøl 1675 - 1694.

Gift 1.gang 25.jan. 1676 med Maria Asbohr, død 1685, enke efter Friedrich Flor, død 1675, diakon i Nibøl.

Gift 2.gang 15.juni 1686 med Dorothea Boethius, født 14.sept. 1665, datter af Bernhard Boethius, sognepræst i Galmsbøl.

Hun giftede sig 2.gang 11.juni 1695 med præst i Nibøl Peter Axen.

Efterslægt se: Familien Ambders.

b. Dødfødt søn, 1652.

c. Margarethe Ambders, født 13.dec. 1653 i Burkal, gift 14.juni 1670 med Ernst Friedlieb, født i Oldenburg i Holsten, død i Emmelshøl. Sognepræst i Emmelsbøl 1665 - 1693.

Børn:

aa. Catharina Friedlieb, død i Dedsbøl 26.juni 1707.

Gift 1.gang med Petrus Dalichius, død i Dedsbøl 1694. Sognepræst i Dedsbøl 1685-94, søn af sognepræst Adam Delichius i Dedsbøl (født i Mark Brandenburg) og Gertrud Bokelmann fra Husum.

Gift 2.gang 26.juni 1694 med Peter Christian Petræus, født i Ubjerg 1665, død i Dedsbøl 13.juni 1719, søn af sognepræst i Ubjerg Christian Petræus.

bb. Andreas Friedlieb, født mellem d. 9. og 10.sept. 1672.

cc. Rünke Margrethe, f. d. 27.dec. 1674.

dd. Ernst Friedlieb, f. d. 27.jan. 1677.

ee. Rünke Margrethe, f. d. 14.febr. 1678.

d. Johannes Mauritius, f. i Burkal d. 6.okt. 1651, død sst. 27.dec. 1651.

e. Karsten Ambders, født 12.jan. 1655 i Burkal, død sammested 28.nov. 1655.

f. Anna Magdalena Ambders, født i Burkal 22.nov. 1656, død 30.aug. 1725.

Gift i 1673 med Johannes Lohman, født 10.okt. 1617 i (Uge) Sognepræst i Ensted 1671 - 1717, søn af sognepræst i Uge, Eskel Hansen Lohmann (1621 - 1674) og Marine Petersen fra Lysholm.

Børn:

aa. Eschel Andreas Lohmann, født i Ensted 10.dec. 1675, død i Tinglev 24.juli 1743. Sognepræst i Tinglev 1708 - 1743.

Gift med Christina Roost, født 1668, død Tinglev 12.aug. 1719, datter af herredsfoged i Nr. Rangstrup herred Claus Caspersgaard og Appolonia Laurtzdatter, enke efter sognepræst i Tinglev Nicolaus Ratenborg, død 1707.

bb. Anna Maria Lohmann, født i Ensted 12.sept. 1681, død 9.juli 1764. Gift 16.aug. 1712 med Johann Christian Lautrup, født i Tønder ca. 1680, død i Ensted 19.jan. 1731. Kapellan i Ensted 1712, sognepræst sst. 1717 - 1731.

g. Gude Ambders, født i Burkal 17.nov. 1657, død i Lændemark 25.juli 1725.

Gift 1.gang 9.maj 1681 med Laurentius Ewald, født i Lændemark okt. 1643, død 12.nov. 1698 i Dagebøl, søn af sognepræst i Bylderup Enevold Lauridsen og Katarina Prætorius.

Gift 2.gang 25.juli 1699 med Laurentius Moller, født i Flensborg 18.okt. 1665, død i Dagebøl 22.okt. 1727. Sognepræst i Dagebøl 1699 - 1727. Søn af sognepræst i Eggebæk Claus Moller (1617 - 1685) og Christina Brekling.

Børn:

aa. Andreas Ewald, født i Dagebøl 1687, død sst. 14.marts 1741. Adjunkt i Dagebøl 1721, sognepræst sst. 1727-41.

Gift 12.aug. 1721 med Anna Margarethe Reyer, født i Flensborg 12.febr. 1693, datter af Andreas Reyer, diakon ved St. Johannes kirken i Flensborg og Christina Moller.

bb. Johan Ewald, født i Dagebøl, død i Rendsborg 26.april 1741, diakon ved Mariekirken i Rendsborg 1727, ved Christkirken sst. 1728 - 1741.

Gift i Ølsby 31.jan. 1727 med Dorothea Christlieb Heering, datter af sognepræst i Bargum Josua Heering og Dorothea Christina Lüders.

cc. Broder Ewald, født i Dagebøl, død i Neuenkirchen 1709. Diakon i Neuenkirchen 1697 - 1709.

dd. Mette Magdalene Ewald, født ca. 1683, død i Burkal 1748. (73)

h. Catharina Ambders, født i Burkal 16.dec. 1658.

Gift 1.gang 9.maj 1681 med Friedrich Fabricius, født 1651, død i Rinkeæs 1689.

Sognepræst i Rinkeæs 1681 - 1689. Søn af sognepræst i Bylderup, senere i Varnæs, Peter Fabricius, født i Tønder 1579, død 19.aug. 1650 og Maria Jakobsen, død 1619.

Gift 2.gang 22.juli 1690 med Christian Lund, født 1665 i Ladelund,

død i Rinckenæs 3.nov. 1724. Sognepræst i Rinckenæs 1690 - 1724.

Børn:

aa. Lorentz Fabricius, født i Rinckenæs 1682, dbt. 26.jan., død i Jørl 1720. Sognepræst i Jørl 1716-20.

Gift i Rinckenæs med Cæcilia Cathrina Arends (Engwari), født 17. jan. 1682, død i Bergenhusen 24. juli 1771, datter af sognepræst i Jørl Arend Arends (Engwari) og Anna Catharina Pondt.

bb. Elsabe Fabricius, født i Rinckenæs 1683, dbt. 10.april.

Gift med Friedrich Albrecht Ingwarsen.

cc. Andreas Friedrich Fabricius, født 1685, dbt. 5.maj, død 1690, begr. 5.aug.

dd. Andreas Fabricius, født 1686, dbt. 21.juli, død 1690, begr. 29.juni.

ee. Maria Fabricius, død 1693, begr. 29.juni.

ff. Thomas Fabricius, født 1688 i Rinckenæs, død i Aabenraa mellem d. 24.maj og 5.sept. 1742. Fyrstl. bevilling som apoteker (Løveapoteket i Aabenraa) og handel med vin og krydderier 24.aug. 1709. Rådmand i Aabenraa.

Gift i Rinckenæs 1.okt. 1716 med Anna Maria Clausen, født i Flensborg, datter af købmand i Flensborg Hinrich Clausen og Marie Krone.

gg. Elsabe Margrethe Lund, født i Rinckenæs 16.febr. 1697.

Gift 10.okt. 1720 med Johannes Nissen, født i Solt 1687, død sst. 10.maj 1777. Kapellan i Solt, sognepræst sst. 1723 - 1777, søn af sognepræst i Solt Johannes Nissen (1653 - 1723) og N.N. Mauritia, datter af sognepræst i Solt Anton Mauritius.

Børn:

Datter, gift med Daniel Timm, født i Husum 23.juli 1736, død i Flensborg 4.marts 1788. Kaplan i Sød 1759, diakon i Flensborg 1768-88. Søn af præst i Flensborg Broder Timm (1709 1750) og Sophie Ernestine Hering, datter af stadssekretær i Husum Daniel Hering.

j. Christian Ambders, født i Burkal 23.dec. 1660. død i Burkal 23.dec. 1725, adjunkt i Burkal 1686, sognepræst sst. 1687 - 1725.

Gift 23.maj 1689 med Brigitte Margrethe Hoyer, datter af sognepræst i Karlum Andreas Hoyer og Catharina Breckling.

Børn:

- aa. Andreas Ambders, født 23.april 1690, død i Slesvig 24.okt. 1771.
Inspektør på det kgl. kammergods Satrupholm.
- bb. Andreas Christian Ambders, født 22.marts 1692 i Burkal, død
sst. 8.nov. 1749. Sognepræst i Burkal 1727 - 1749.
Gift 13.sept. 1731 med (sin kusine) Margaretha Christine Hoyer,
født 15.juli 1715 i Karlum, datter af sognepræst i Karlum Johan-
nes Hoyer og Catharina Gude Fabricius.
- cc. Elsabe Ambders, født 3.april 1695 i Burkal.
Gift 1.gang 10.aug. 1717 med Andreas Nissen, Store Tønde , søn
af Andreas Nissen, Store Tønde (død 1684), der første gang var
gift med Anna Lassæus, datter af købmand og rådmænd i Tønder, Hans
Lassæus (Lassen), død 1689, og Marine Hansdtr. Thomsen, og anden
gang gift med Hanna Claudia (død 1696), datter af sognepræst
Paul Claudius i Hostrup. Se afsnittet: Præsteslægten Claudius.
Gift 2.gang 1735 med Andreas Hoyer, født 18.maj 1690 i Karlum,
søn af Johannes Hoyer (1660 - 1726), sognepræst i Karlum 1689 -
1726 og Catharina Gude,(f. 12.okt. 1665, død 25.maj 1732), dat-
ter af Joh. Christian Fabricius (1624 - 1686), sognepræst i Løjt
og Anna, datter af Villads Knudsen.
Andreas Hoyer var historiker, jurist, læge, administrator og
professor ved Københavns universitet. Han døde i byen Slesvig
under en rejse 28.aug. 1739.
Kort før sin død fik han forlænget en forpagtning af Satrupholm
i Angel. Enken fortsatte forpagtningen, indtil man fik tinget
hende ud 1770.
- dd. Johann Ambders, født 23.2.1698, kongelig justits - og kammerråd,
renteskriver ved det norske bjergsaltværk og møntkontor.
Gift 14.10.1739 med Anna Catharina Hassel, født 5.april 1716,
datter af købmand i Laurvig i Norge Søren Olsen Hassel og Karen
Hegelund.
- ee. Catharina Ambders, født 15.10.1700 i Burkal, død 1760.
Gift 15.sept. 1729 med Peter Petræus (Petrejus), født i Dedsbøl
2.febr. 1695, død i Garding 15.dec. 1745.
Han gift 1.gang 1719 med Margrethe Schwartz, død
14.marts 1728.
- ff. Nicolaus Bernhard Ambders, født 26.juni 1703 i Burkal, død
19.juni 1763. Kgl. justitsråd og sekretær i det danske cancelli

og kirkeinspektionskollegiet.

gg. Christian Ambders, født 18.sept. 1707 i Burkal, død 8.aug. 1779 i Ubjerg. Student i Greifswald, i Jena 1730. Sognepræst i Ubjerg 1739 - 1779.

Gift 1.aug. 1747 med Cæcilia Hoyer, født 4.febr. 1731, død 11.aug. 1790 i Tønder, datter af sognepræst i Ladelund Christian Hoyer (1682 - 1738) og Margareta Fries.

hh. Johann (Hans) Christian Ambders, født 14.marts 1710 i Burkal, død 27.maj 1795 i Nørborg.

Amtsforvalter og toldforvalter i Nørborg. Kgl. justitsråd, kirkeinspektør ved de kongelige kirker på Als og Ærø.

Gift 1.gang 12.april 1736 i Bylderup med Dorothea Ægidius, født 1706 i Bylderup (Lændemark), dbt. 26.marts 1706, død 7.maj 1739 i Nørborg, datter af sognepræst i Bylderup Ewald (Enevold)

Gjø desen (Ægidii) og Anna Sophia Nissen, datter af herredsfoged Hans Nissen (1626 - 1681), Hajstrupgård.

Gift 2.gang 25.april 1740 i Nørborg med Anna Cathrina Schetzel, født 20.dec. 1724 i Garding, død 25.febr. 1811 i Nørborg, datter af rådmand i Garding Abraham Schetzel og Ida.

k. Elsabe Ambders, født 15.jan. 1662 i Burkal. Gift 4.nov. 1684 med Matthias Lange, Havervadgård, herredsfoged i Hviding herred.

Børn:

aa. Metta Lange, født 1685.

l. Marina Sophie Ambders, født 24.okt. 1663 i Burkal.

Gift med Georg Autzen (Outzen), død 1723 i Aventoft, sognepræst i Aventoft 1694 - 1723.

Børn:

aa. Johan Ludolph Autzen, født 6.sept. 1695 i Aventoft, død sst. 12.okt. 1756. Sognepræst i Aventoft 1724 - 1756.

Gift 7.juni 1725 med Anna Elisabeth Bahnsen, datter af farver i Haderslev Johan Bahnsen og Anne Sophie Klinge.

m. Johannes Bernhard (Hans Berend) Ambders, født 4.dec. 1664 i Burkal, død i maj 1746 i Vesterland. Sognepræst i Vesterland 1696 - 1746.

Gift 1.gang med Marina Andersen, datter af købmand i Tønder Christian Andersen.

Gift 2.gang 2.okt. 1703 med Catharina Breckling, datter af commercie-assessor Hermann Breckling i København.

Børn:

aa. Andreas Ambders, født 31.5.1705 i Vesterland, død 13.juli 1787 i Sdr. Løgum. Sognepræst i Sdr. Løgum 1736-87.
 Gift med Anna Maria Holst, født 1714, død 1776, datter af sognepræst i Stenbjerg i Angel Peter Holst (1637 - 1710).

n. Thomas Ambders, født 15.marts 1666 i Burkal, død sst. 3.maj 1666.

o. Anders (Andreas) Ambders, født 26.maj 1668 i Burkal, død 1733 på Rømø. Student i Jena 1688, i København 1691. Sognepræst på Rømø 1693 - 1733.

Gift 2.gang med Dorothea Lange, datter af herredsfoged i Hviding herred Matthias Lange, Brøns. (66)

Gift 1.gang med Metta Aarhus, datter af rådmand i Svendborg Peder Simonsen Aarhus og Anna Danielsdtr. Køler (Colerus).

Børn:

aa. Datter gift med Peter Bøtker, født 1669 i Lemvig, sognepræst i Ramme. Død eller forflyttet 1724.

bb. Matthias Ambders, født på Rømø. Kådner i Løgumkloster.

Gift 1.gang 21.jan. 1744 i Løgumkloster med Botilla, datter af Christen Matzen, død 2.febr. 1753.

Gift 2.gang i Løgumkloster 11.okt. 1755 med Cathrine Johansdatter, datter af tobaksspinder i Løgumkloster Johan Friedrich Jensen og Karen Andersdatter sst., født ca. 1722, død i Løgumkloster 8.febr. 1767, i en alder af 44 år, 18 uger.

Matthias Ambders var kådner i Løgumkloster. Han synes ikke at være død der.

cc. Elisabeth Dorothea Ambders, født på Rømø. Gift i Løgumkloster 24.sept. 1745 med Peter Nissenus Hygom.

dd, Søren Ambders. (66)

5. Marine Carstensdatter. Gift med Josias Kiel, købmand i Tønder. Han var født 1596 og døde i Tønder 1673. Andr. Ambders skrev i den anledning et sørgedigt (Bilag 3). Det var Josias Kiels 3. ægteskab.

Josias Kiel var 1.gang gift med Agneta, en datter af Michel Christensen, Roj, og N.N. Werckmeister (en datter af Niels Werckmeister, Tønder).

2.gang gift med Marine de Behr, født 1611, død 27.juni 1643, datter af Berend de Behr (1583 - 1601) og Botelt, Lorentz Petersens datter. (74)

Josias Kiel var til sin tid en meget velhavende mand, der drev en udbredt handel, således lod han ifølge toldregnskabet for tolden i

Haderslev 1741/42 på en enkelt dag (23.marts) forlode 249 okser til en told af 7 mark 10 skilling og 6 penning. Omkring 1648 var han i økonomiske vanskeligheder.

1.juli 1648 hedder det i retsprotokollen: "Josias Kiel wegen Kundtbaren erlittenen Schadens und Zeitfellig Unglück in Schulden vertieft."

Blandt kreditorerne nævnes: Hans Jensens arvinger i Rudbøl (obligation anno 1642 stående i huset), Thomas Namensen, (pantstættelse anno 1646). Jens Namensens arvinger i Møgeltønder (300 mark), Hr. Paul i Hostrup (for forpagtning af jord), Sal. Detlef Carstensens arvinger (Foggebøl), Peter Tüchsen, Tønder.

Josias Kiel overtog Carsten Jensens hus i Østergade i Tønder, der tidligere havde tilhørt Frode Schmidt.

Børn med Marine Carstensdatter:

a. Marcus Kiel, født 1655 i Tønder, død 20.aug. 1712 i Emmerlev.

Gift 19.okt. 1686 i Emmerlev med Catharina Elisabeth, født ca. 1646, død i Emmerlev 1711, begr. 28.juni, 65 år gammel.

Catharina Elisabeth var 1.gang gift med Claus Claussøn (Claudius), født 25.okt. 1647 i Emmerlev, død sst. 11.febr. 1686.

Kapellan i Emmerlev fra 1675. (Se: Præstefamilien Claudius).

Marcus Kiel var sognepræst i Emmerlev 1691 - 1712.

Han var 2.gang gift 26.maj 1712 med Anna Marie Clausen.

b. Christian Kiel, født 1661.

c. Agneta Marina Kiel, født 1663.

d. Güde Kiel, gift med Joachim Lütken, formtl. søn af skomager Claus Lütken (død 1685) i Bergedorf og Anna Schumacher (ca. 1620 - 1690). Joachim Lütken nævnes 1668 som håndskriver i Møgeltønder. Han var da gift med Anna Christina, Peder Lydersens datter af Tønder. 10.3.1676 fik han bestalling som tolder i Ballum, men nævnes også 1676 til 1683 som landfoged på Vesterland För, 25.maj 1685 bestalling som landfoged på Sild, List og Rømø. 1688 opholdt han sig på Schackenborg i Møgeltønder. 1691 blev han amtsskriver på Søbygård på Ærø. Han døde samme år og blev begravet i Brejninge på Ærø 1.dec. 1691.

Børn:

aa. Otto Diedrich Lütken, født 1677 på För, død 1739 i Skast.

Sognepræst i Skast ca. 1702 - 1739. Student i Kiel 1698.

Gift i Skast 20.marts 1707 med Maria Göddertsdatter, født 1685 på Søndergård og dbl. søndagen efter Hellig Tre Konger. Hun var datter af Göddert Hansen, forpagter på Søndergårde og Karen

Ehmsdatter (IV - 95).

Maria døde i Skast 8.okt. 1766.

Hun var første gang gift med urmager Masten Iversen, død 1705 i Løgumkloster.

(Iøvrigt se afsnittet: Slægten Andersen-Iversen-Matthisen).

bb. Josias Lütken.

Han nævnes 1740 som inspektør på Schackenborg, senere som delefoged for det Emmerlevske distrikt under Schackenborg, bosat på Hemgård.

Josias Lütken blev 20.juli 1706 i Emmerlev viet til Anna Jensdatter, Salig Matz Boessens efterleverske på Hemgård.

Josias Lütken døde 1763 og blev 27.juli begravet i Emmerlev.

Christian Matthiæ, birkeskriver i Møgeltønder, var Josias Lütkens stiftsøn.

Christian Matthiæ var ifølge en ligprædiken over ham (58), foruden at være birkeskriver og tingfoged i Møgeltønder også rådmænd i Rudbøl kog. Født d. 18.sept. 1701 på Hemgård. Død Vesteranflod 20.okt. 1752.

Gift 15.juni 1730 med enken Anne Rellows (Thomsen). Han efterlod 3 "yndige stiftøtre." (67)

Josias Lütken havde foruden Hemgård en gård i Kannikhus på 4 tdr. hartkorn.

cc. Nicolaus Lütken, født 1686, dbt. 11.juli i St. Johannes kirke på För.

dd. Maria Magdalena Lütken, født 1688 i Møgeltønder, dbt. 18.dec.

6. Herlich Carstensdatter.

Gift 1.gang med Reinhold Reimers, født ca. 1618 (i Tønder (?), død okt. 1659 i Bedsted. Student i Rostock 1639. Sognepræst i Bedsted 1644 - 1659).

Gift 2.gang med Claus Petersen (Nicolaus Petræus), født i Oksbøl på Als, død 1689 i Bedsted, begr. 25.jan.

Sognepræst i Bedsted 1659 - 1689. Han var søn af Peder Clausen (f.1594, død 1676), sognepræst i Oksbøl 1630-76 og Dorothea Monrad (født 1604, død 1637).

Børn:

a. Elisabeth Clausdatter, født ca. 1661, død 1724 i Bedsted, begr. 29. marts.

Gift med Matthias Hansen Hessel, sognedegn i Bedsted, født ca. 1656,

død 1742 i Bedsted, begr. 29.marts.

Børn:

aa. Elisabeth Matthiasdatter Hessel, f. 1700, dbt. 26.okt. i Bedsted, død 11.febr. 1765 sst.

Gift 23.okt. 1727 i Bedsted med Povel Nissen, født 1696, død 31.marts 1777 i Bedsted. Gårdmand sst.

Han gift 1.gang 21.okt. 1723 i Bedsted med Anna Jacobsdatter fra Mårbæk, død 1725, begr. 7.jan. i Bedsted.

7. Margrethe (Græth) Carstensdatter⁽⁶⁵⁾.

VII 3. L a u r e n s (L o r e n t z) J e n s e n (B e c k e r) (IV - 158).

Laurens Jensen Becker var født i Rudbøl og døde i Tønder. 12.jan. 1650 nævnes hans arvinger.

Foruden det agerbrug, der hørte til hans to stavne i byen, drev han en udbredt handel, tilsyneladende næsten med alt fra jernkakkellovne, korn til okser og humle. Han foretog lange rejser, både til lands og til vands. Som sine brødre var han også skipper, ja byggede selv skibe.

12.juni 1615 får han således tilhold i retten om at indstille skibsbygningen på pladsen bag staldene (ned mod Vidåen) på grund af den dermed forbundne brandfare, hvis ikke ville bøden blive 100 rigsdaler. 21.juli 1615 er han tilforordnet, da der behandles søret.

29.okt. 1629 blev han ifølge retsprotokollen valgt til deputeret borger for sydøstkvarteret. 1626 nævnes han som kvartermester. At han - selv om han var en velhavende købmand - ikke nåede højere op på den kommunale rangstige, kan naturligvis have mange årsager, en af dem var måske hans stridbarhed. Han hører til dem, der i perioden 1610 - 1645 nævnes hyppigst i retsprotokollen.

I retsprotokollen nævnes han første gang 8.februar 1609, han var da endnu bosat i Rudbøl. Han har stævnet Dorete Mecklenborghs. Hun lover ham inden udgangen af den tilkommende fastelavnsuge at betale ham 9 mark.

29.juli 1609 er Laurens Jensen "tho Rutböll" i retten, fordi han har handlet mod stadens privilegier og har givet sig af med arvesager. Man lader sagen falde på grund af gode folks forbøn.

1611 er han bosat i Tønder. Han nævnes i en skatteliste for dette år⁽⁵⁶⁾. Han betaler (efter sin selvangivelse) 7 daler og 2 skilling, og ligger dermed på det tidspunkt i mellegruppen.

4.marts 1612 køber han sit første hus. Det er den daværende præst ved St. Jacobi kirke i Hamborg, senere generalprovst og sidst generalsuperintendent Jacob Fabricius, der sælger sit fædrene hus i Østergade til Laurens Jensen. Henning Petersen, Jac. Fabricius' svoger, optræder med

fuldmagt fra sælgeren. Huset betegnes som beliggende mellem Hans Skomager mod vest og det såkaldte Hajstruphus mod øst⁽⁵⁷⁾.

3.febr. 1619 køber Laurens Jensen sit andet hus. Det er Thomas Laurensens søn, der i sin kære moders, den dydige Marine Laurentzes navn, sælger til Laurens. I samme retshandel, har sal. Fedder Iuersens og Herlich Fedders samtlige arvinger, der alle bor i Sdr. Løgum, Ellehoved og Bøglum, skødet til Marine Laurentzes, sal. Laurentz Petersens efterladte enke.

Huset ligger i Østergade mellem Hajstruphuset i vest og det for kort tid siden af Jep Redlefsen købte hus i øst⁽⁵⁷⁾.

Med naboen i øst og vest, samt med ejerne af Hajstruphuset havde Laurens Jensen senere stridigheder. I huset stod 100 mark som Fedder Iuersen ved sin død havde givet til kirken, de blev betalt af Laurens Jensen.

Det sidst tilkøbte hus synes at være blevet lejet ud. 1621 har Laurens Jensen en kontrovers med lejeren, Johan Gorrig. 5.dec. 1621 indvilliger lejeren i at fraflytte til påske. Parterne får pålæg om, at forholde sig fredelige med hånd og mund.

Omkring 1630 er Laurens Jensen i færd med at overtage et tredje hus. det drejer sig om Kirstine Seths og May Baurlundts hus og stavn. De havde hver en halvdel af stavnen. De synes at være kommet i så stor en gæld til Laurens Jensen og andre, at de ikke mere kan klare det. Laurens Jensen havde ladet ejendommen lovbyde for første gang.

D. 29.maj 1630 melder Hans Thomsen sig i retten som panthaver i huset. Retten bestemmer, at enten skal Laurens Jensen overdrage Hans Thomsen sit "yngre pant" eller udløse Hans Thomsens pant.

Laurens Jensen kaldes lige så ofte i retsprotokollen Laurens Becker, sommetider det ene i teksten, det andet i marginen udfor eller omvendt, og han drev virkeligt bageri, eller muligvis var det konen der gjorde det.

Ifølge retsprotokollen af 7.dec. 1619 var bagersvendene Tygke Schneider og Arendt Hansen gerådet i klammeri. Senere tales der om, at Arendt Hansen er i tjeneste hos Laurens Jensen og Hans Asmussen hos Bendix Becker. De får hver en bøde på 4 mark. Bendix Becker erklærer sig som garant for sin bagersvend, Grethe Becker for sin.

21.juni 1615 behandles i retten en injuriesag mellem Jacob Rhebe og Laurens Jensen. Da der ikke foreligger vidnesbyrd udsættes sagen til nærmere opklaring. Begge parter og deres hustruer, samt tjenestefolk pålægges det i ord og handling at forholde sig fredeligt.

30.juni 1615 klager Jacob Gleser over Laurens Jensen og hans hustru, de har skældt Jacobs kone ærekrænkende ud. Laurens Jensen erklærer, at han har "fortalt sig" i iver og vrede, han har betalt sin bøde, gjort

undskyldning og erklærer, at han ikke har noget upassende at beskylde Jacob Gleser eller hans kone for.

9.marts 1616 har Laurens Jensen haft strid med Baltzar Altenick. De har sluttet fred i venskabelighed. Det drejede sig om en skibsladning havre, som en mand fra Pelvorm havde fragtet til Højer til Baltzar Altenick. Den var blevet omdirigeret til Rudbøl og overtaget af Laurens Jensen.

11.juli 1617 stævner Leunius Stehnikuhl, borger i Bremen, Laurens Jensen til betaling af 88 rigsdaler og 4 bremer grot, som skyldes for jernkakkellovne. Laurens Jensen erklærer, at kakkellovne var istykker ved ankoms-ten og mener, at klageren skal tage dem tilbage. Retten bestemmer, at Laurens Jensen skal betale inden 14 dage, da han har modtaget varerne uden protest.

5.april 1617 stævner Laurens Jensen en række skyldnere. De får af retten pålæg om at betale inden 14 dage.

11.sept. 1624 beklager Laurens Jensen sig over Lübrich Widows karl, der havde taget Laurens Jensens pram uden dennes viden og havde fyldt den med sten, hvorefter den var sunken ved "Siltop".

29.marts 1633 klager naboen, Peter Schumacher, vedrørende grænseskellet mellem hans og Laurens Jensens huse. Rådet med borgmesteren i spidsen besigtiger forholdene. De finder ved at trække en snor, at Laurens Jensens stald står naboen for nær, og at hans "Druppenfall" helt er på nabovens grund. Man vil dog ikke forlange disse forhold ændret, men Peter Schumacher skal have lov til at opsætte et plankeværk, der skal betales af begge parter. Men allerede 3.april s. år er det galt igen. Laurens Jensen har sat plankeværket til nabovens ulempe. Parterne pålægges at holde fred.

5.nov. 1636 klager Laurens Jensen over Peter Nissen, medejer af Hajstruphuset. Den foregående nat - under et uvejr - var der fløjet tagsten ned fra Hajstruphuset og havde beskadiget nabohuset. Laurens Jensen gør også opmærksom på den høje skorsten på Hajstruphuset frembyder. Den truer med at falde ned på Laurens Jensens lille hus. ⁽⁶⁸⁾ Fundamentet og grundmur på det andet hus er ved at vælte. Peter Nissen får pålæg om snarest at få gjort noget ved det, da der er "periculum in mora". Faktisk faldt den store skorsten senere ned over det ene af Laurens Jensens huse - men efter dennes død, da det var beboet af sønnen Jacob.

1620 havde Laurens Jensen i flere måneder en sag gående med sin mabo mod øst, Jep Redlefsen, der ligesom Laurens Jensen var tilflyttet fra Rudbøl.

Jep Redlefsen klagede 20.april 1620 i retten dels over, at Laurens Jensen havde gravet ind i hans jord og havde lavet et hul i hans kålgård og der-

ved forøget sin egen grund, dels over forskellige injurier mod Jep Redlefsen og hans salige fader. Laurens Jensen havde beskyldt Jep Redlefsens tjenestekarl og senere ham selv, for at være tyve og "skælme", der havde stjålet gødning fra Laurens Jensens mødding. Senere havde Laurens sagt, at Jep ikke var bedre end faderen, der også havde haft evindelige trætter om jord med de andre beboere i Rudbøl, hvorfor han også efter sin død gik igen op mod de store højtider på vejen fra Rudbøl til Højer, så ingen kunne færdes der i sikkerhed for ham.

Der blev afhørt forskellige vidner. Laurens Jensen måtte trække i land, og han måtte gøre afbigt, og det blev ham pålagt at genoprette det gamle skel mellem husene.

Mere heldig var Laurens Jensen i en sag mod sin nabo mod vest ved Laurenses andet hus, Peter Schumacher, der sammen med Nis Perbüll havde fået opsat en brøndvippe, den generede Laurens Jensen. Her fik Laurens Jensen ret. Samtidig blev det bestemt, at der skulle ses nærmere på et problem vedrørende agerlandet (31.marts 1638).

Den mest langvarige proces førte Laurens Becker med sin svoger, Johan Dühr, den senere byfoged. Den varede i 10 år.

Laurens Jensens hustru, Margrethe, havde en søster, Anne, der i første ægteskab havde været gift med Jens Nielsen, der havde en stavn i Østergades sydside, umiddelbart indenfor Østerport. Jens Nielsen omkom på en rejse til Holland ca. 1623, i hvilket år Anne siges at være i enkestand. Hun giftede sig igen med Johan Dühr, og Laurens Jensen blev beskikket til værge for Jens Nielsens efterladte to drenge, sammen med Jacob Emke og Laurens Tilsen. Den ene dreng døde under sagens forløb, den anden, Jacob, der overlevede, kaldes senere Jacob Nickelsen.

Laurens Jensen beskyldte svogeren og svigerinden for, at de ikke havde fået retsmæssigt skiftet med Annas børn af første ægteskab. Han krævede "inventarium" over den afdøde Jens Nielsens ejendele. Heri fik han medhold af retten, Jacob Dühr appellerede til "de fire holstenske stæder", men der stadsfæstedes Tønders rets afgørelse. Johan Dühr hævdede, at Jens Nielsen på vejen til Holland havde haft hele sin formue med, og den var gået tabt.

Efter som sagen udvikledes skærpedes modsætningsforholdet mellem parterne. Laurens Jensen følte sig til tider truet på livet. Således var der en episode i Kiel, hvor de begge opholdt sig. Der havde Hans Vidt meddelt Laurens Jensen, at Johan Dühr havde en bøsse med sig og han tilrådede Laurens Jensen at råde over to (25.juli 1626).

Ved en anden lejlighed var Johan Dühr kommet farende ind i Laurens Jensens hus med blottet kniv i hånden, medens konen søgte at holde ham tilbage.

Laurens Jensens bagersvend, Arend Nagell, og forkarlen ("Bauknecht") havde fået skubbet Johan Dühr ud af døren og havde fået lukket den nederste halvdør.

Johan Dühr derimod hævdede, at Laurens Jensen ved sine klager havde skadet ham på næring og kredit. På et vist tidspunkt klagede Johan Dühr til hertugen over Laurens Jensen.

I 1631 havde Laurens Jensen en retssag med Detlef Carstensen, Foggebøl. De havde i fællesskab med skib sendt en del okser til Morkum i Østfrisland. De disponerede hver over en side af båden. Under et uvejr fik skibet slagside, og det gik ud over de okser, der stod i Detlef Carstensens side, flere af dem måtte slås ned. Laurens Jensen og hans tjenestekarl var med på rejsen. Fra rettens side forsøgte man først at få sagen ordnet i mindelighed p.gr.a. "slægts - og svogerskab" mellem parterne. Jacob Rutebüll, Peter Bennick, Richard Thim og Jacob Emke udpeges til opmænd.

En ganske interessant begivenhed udspillede under kejserkrigen 1627-28. En begivenhed, der dog først omtales under en retssag, der begynder 24.febr. 1638, og som er anlagt af Berendt de Behr mod Thomas Namensen i Møgeltønder, Laurens Jensens brodersøn. Da Wallensteins tropper nærmede sig, havde en del borgere i Tønder besluttet sig til at bringe værdifulde ejendele i sikkerhed på Sild, blandt dem Berendt de Behr, Laurens Jensen m.fl. Tingene skulle befordres derhen af Thomas Namensen. Laurens Jensens to døtre og en tjenestepige var med på turen. Broderen Namen Jensen fra Møgeltønder var også med.

Laurens Jensen skulle afhøres som hovedvidne. Han synes ikke at have været synderlig begejstret herfor. Han undskyldte sig med "leibesschwachkeit". Det besluttedes at afhøre ham i hjemmet ved stadsfogeden og skriveren og tilforordnede borgere, Detlef Emke og Anders Namensen. Skibet blev taget på åbent hav af et kongeligt krigsskib. Thomas Namensen blev først holdt fangen på dette skib, senere fik han lov til at føre sit eget skib, og blev beordret til at sejle med det kgl. skib til Glückstadt. Undervejs lykkedes det Thomas Namensen at få spærret prisemandskabet inde under dækket, hvorefter han sejlede hjem igen. Berendt de Behr påstod nu, at Thomas Namensen havde solgt varerne til "marskfolkene". Undervejs mod Glückstadt blev Laurens Jensens to døtre og pigen samt Namen Jensen sat i land på Helgoland.

Laurens Jensen rejste senere til København for at få sine ejendele igen. Hans største og flotteste kiste stod der, men den kunne han ikke få, den var prise, derimod havde han fået en del ting, der var bragt til Sild. Han var derefter taget hjem igen over Flensborg.

Det er forml. denne episode, som O.H.Møller hentyder til i et tillæg til sin tavle nr. 187, men her er det angivelig Laurens Jensens søn Jacob,

kaldet Jacob Jensen, der er hovedpersonen: "Jacob Jensen war ein Schiffer, aber ein unglücklicher, indem er einen Laper oder von dessen Leute einige, die auf sein Schiff an bord gekommen, listiger Weise im unteren Theil seines Schiffes eingesperrt und ihren Freunden verschlossen zugeführt, weswegen sein Vater grausam (hat) in die Bückse blasen müssen". Det sidste giver kun mening, når man ved, at Thomas Namensen og hans far Namen Jensen som bosat i Møgeltønder var kgl. undersåtter og ikke som Tøndringerne hertuglige.

26. jan. 1639 bliver Laurens Jensen af arvingerne efter afdøde Hans Werkmeister afkrævet et beløb på 14 mark for jordleje. Laurens Jensen indvender, at han som modydelse havde givet borgmesteren en pram. Modparten hævder, at den var en foræring til borgmesteren. Laurens Jensen må aflægge ed på rigtigheden af sit udsagn, hvilket sker 31. jan. 1639. Det mærkelige ved denne edsaflæggelse er, at den sker på plattysk, skønt det var en menneskealder siden, man gik fra plattysk til højtysk i retsprotokollen iøvrigt. Eden lød: "Ick Laurens Jensen schwere tho Gott eine Eeth, dat disse mine Vordringe vp 14 mark oprichtich vnd ick den sal. Borgermeister Hans Werkmeister disse poste keine vth guden willen umbsonst gelehnet edder Vörehret, sondern he mie daruor betaleringe tho geseckt, vnd noch mit recht is schuldig gebluien. So Wahr mie Gott helpen scholen. In Gegenwandt des Stadtvagedts Her Reimers v. Jochem Goldschmid abgelegt." Laurens Jensen nævnes sidste gang 3. dec. 1640, og han er død før 15. dec. 1646, da Lorentz Jensens arvinger nævnes blandt Karsten Henningsens kreditorer med en fordring ifølge en obligation, udstedt d. 28. febr. 1630 på 100 mark, som underpant var givet brugen af 1 demat 27½ roder jord, hinsides Okholm.

Laurens Jensen Becker var gift med Margrethe (Grethe) Beckers.

10. april 1630 stævner hun Johan Schwermann for to års efterstående husleje. Retten bestemmer, at Johan Schwermann skal betale for et års husleje inden 3 dage. Det tillades ham at bringe sine ejendele til et andet hus og at få billig respit med betalingen af det øvrige beløb. Det synes som om Grethe Laurens har villet gøre udlæg i Johan Schwermanns ejendele.

Margrethe er død før 22. nov. 1645, da Hans Redlefsen stævner ("bespricht") hendes arvinger for betaling for en hest til 50 rdl. Da der er brev på forholdet, skal arvingerne betale inden 14 dage.

Ifølge O.H. Møller var Margrethe en datter af Frodde Schmidt og Marine⁽³⁷⁾. Det er dog noget tvivlsomt, om det forholder sig sådan. Dels nævnes Laurens Jensen og Frodde Schmidt aldrig sammen i samtidige kilder, skønt de begge møder tit op i retten, dels måtte Frodde Schmidt have haft to døtre af samme navn (hvilket dog forekom), idet den datter der var gift med præsten Peter Riggelsen i Hostrup og senere med efterfølgeren i embedet,

Paul Claudius, også hed Margrethe (Merreth). Værre synes det dog at være, at Laurens og Margrethes børns navne ikke "passer". De havde intet barn ved navn Frodde eller Marine, derimod en datter Herlich - opkaldt efter Laurenses moder - og en datter Anne. Sønnerne hed Jens - opkaldt efter Laurenses far Jens Hansen, samt en søn Jacob. Meget taler for at Margrethes forældre hed Jacob og Anne. Her kan tilføjes, at Margrethes søster Anne også havde en søn ved navn Jacob.

Da O.H.Møller formentlig har bygget på en overlevering hos Carsten Jensens og Gudes efterkommere, om Laurens Jensens hustrus slægtskab med Frodde Schmidts og Marines slægt, vil det være nærliggende at søge Margrethe Beckers forældre blandt disse. Af personer der herved kommer på tale kan nævnes Marines yngre broder Jacob, der dog synes for sent født og diakonen Claus Jensens søn, Jacob, der var borger i Tønder, gift med Anna Glasser (Glaser). Nærmere herom i afsnittet: Ebbe Smedes efterkommere.

Laurens Jensen Becker og Margrethe havde følgende børn:

1. Jens Laurentzen eller Becker.

Han synes at have været familiens sorte får. Han nævnes første gang i retsprotokollen 10.jan. 1638, da Hinrich Bloxmüller klager over, at Jens Laurentzen Becker for nogen tid siden har vist ham "despect" i hans eget hus, hvilket "smerteligt havde berørt ham". Han havde skældt ham ud og var fremkommet med store trusler. Han havde haft en bøsse med og havde skudt med den, da han gik ud.

18.aug. 1638 møder Andres Bossen fra Højer i retten og klager over Laurentz Jensens søn Jens (formtl. drejer det sig om et krav af økonomisk art). Laurentz Jensen svarer hertil, at sønnen allerede i nogle år har haft sin egen handel - til gevinst og tab.

28.okt. 1638 har Jege Boisen i Højer et krav på Jens Becker på 31 pund sterling og 10 skilling.

26.jan. 1642 klager Andres Travsted over, at Jens Becker i hans hus havde overfaldet ham, og at han ikke kunne vide sig sikker for Jens Becker. Jens Becker idømmes en bøde på 5 rdl. til byen og fyrstl. nåde.

22.april 1640 møder en vis Gervasius Dickson fra London for sin herre Arthur Dickson med et krav mod Jens Becker og Paul Clausen, som Jens åbenbart samarbejdede med. De havde i Amsterdam udstedt en veksell på 445 rdl., som nu krævedes betalt. Sagen trak i langdrag. Gervasius (der også kaldes Jarwis Dickson) klagede til hertugen, der greb ind, Jens Laurentzen Becker havner i fængslet (gælds fængsel?). 9.dec. 1640 fremlægges en skriftlig overenskomst, som Gervasius Dickson har accepteret, ifølge hvilken apoteker Andreas Lorentzen har caveret for Jens

Becker for 200 rdl. Herefter erklærer Gervasius Dickson, at Jens Lauritzen Becker kan løslades. Overfor retten lover Jens Becker at vise sine forældre "barnlig lydighed" og ikke lade sin vrede over det, der er overgået ham, blive rettet mod de forskellige øvrighedspersoner. Sidst i dec. 1640 er indført en beretning i retsprotokollen om en tildragelse, om hvilken det er uvist, om den er sket før eller efter ovenstående:

Jens Becker er med jernet brudt ud fra fængslet og har villet hemmeligt forsvinde. En hest stod sadlet i Heinrich Bloxmüllers stald (Heinrich Bloxmüller boede til leje i Hajstruphuset, der lå mellem Laurentz Jensens to huse) og Peter Hoetfilter har hentet Jens ind i sit hus.

Jens Becker skal til fyrstl. nåde og staden betale 20 rdl., Hinrich Bloxmüller 4 rdl. og Peter Hoetfilter 2 rdl. Desuden skal Jens Becker betale 2 rdl. til byfogeden og vægterne for deres ulejlighed med efterforskningen.

I Tønder amtsregnskab opføres Anno 1641 under "Bröken aus der Stadt Tundern": Jens Becker zu Tundern, dass er mit dem Eisen aus der Gefenknis entlaufen wollte. 8 rthl. 16 s. ⁽⁶⁰⁾

I Tønder amtsregnskab 1645. Brüche 1644:" Jens Becker hat Andres Tüchsens frau Braun und Blau geschlagen. 3 mrk."

17.okt. 1646 pålægges det Jens Lorentzen Becker at betale Ingeborch Nielses for tilføjet skade, lægeløn og fortæring, inden 8 dage.

12.juni 1647 klagede vægteren Peter Timm over den af Jens Becker ham tilføjede skade, da denne med vold ville hindre ham i at udføre, det ham pålagte hverv. Det bestemmes at Jens Becker skal betale barbereren og betale for fortæring, smerte og forsømmelse i tjenesten. Nogle år senere (4.aug. 1649) lader Peter Vægter foretage en vidneafhøring. Peter Vægter fik ved den ham dengang tilføjede skade et benbrud og er blevet "blødhøftet" derved. Nu vil han åbenbart havde yderligere erstatning. Marten Bonnicksen afhøres som vidne og han oplyser, at gerningsmandens ejendele blev bragt ud fra Martens hus og afhentet af en vogn tilhørende Hr. Paul i Hostrup.

Da svogeren Peter Tygsen 8.sept. 1661 får døbt sønnen Nicolai, nævnes en Jens Lorentzen som fadder. Det er uvist om det drejer sig om Jens Lorentzen Becker.

2. Jacob Becker eller Lorentzen.

Jacob overtog efter faderen det hus som denne havde købt af den senere generalsuperintendent Jacob Fabricius.

Den 29.april 1645 møder apoteker Johan Schwermann i retten og beklager

sig over, at Jacob Lorentzen, den foregående søndag aften i drukken tilstand var kommet ind i hans hus, havde slået hans tjenestepige og dreng og jaget dem ud, han var derefter sprunget over butiksbordet og havde drukket af en flaske.

Hr. Paulus Claudius, pastor i Hostrup, møder for sin svoger Jacob Lorentzen og klager over, at Johan Schwermann havde kaldet svogeren en "skælm" (forbryder), hvortil Schwermann sagde, at Jacob Lorentzen havde optrådt som en "skælm" i hans hus.

Johan Schwermann fører som vidne følgende personer: 1. Lorentz Nielsen, der oplyser, at han den foregående søndag, da han fra Sønderport ville gå hjem, havde set Jacob Lorentzen sidde ved bordet, han havde taget Schwermanns pige om halsen og ville kæle for hende, hun havde værget for sig og Jacob havde slået hende med venstre hånd. Da hun ved drengens hjælp var blevet fri for Jacob Lorentzen, havde denne jaget drengen ud. Herefter var han med en flaske Annisvand i hånden steget over apotekets underdør. Apotekeren var så kommet tilbage fra byen og spurgt Jacob, hvorfor han jog hans tjenestefolk ud af huset og slog dem.

Begge havde derefter grebet efter Jacobs kårde. Schwermann havde fået fat i den og rettet nogle stød mod Jacob Lorentzen.

2. Det næste vidne, Jacob Hansen i Johan Schwermanns tjeneste, oplyser, at Jacob Lorentzen var kommet ind i huset og havde bedt om for en skilling annisvand. Øvrige udsagn som ovenfor anført.

3. Kathrin Siemensdatter møder med et blått øje.

Paul Claudius fremstiller som sine vidner først Jacob Nickelsen (Jacobs fætter), der oplyser, at Paul Claudius og Jacob Lorentzen mandag morgen havde sendt ham til apotekeren for at spørge ham, hvorfor han den foregående aften havde overfaldet og beskadiget Jacob. Hertil havde Johan Schwermann svaret, at Jacob var en "skælm". Enten skulle han eller hanselv rømme byen.

Stridighederne mellem de to fortsætter i de følgende år, de får flere gange pålagt at holde fred, til sidst 21. februar 1646 endog "evig fred". Forsøg på at starte injurie proces forhindres af retten.

Jacob Lorentzen Becker var gift med Marine. Han er død mellem 28. sept. 1658 og 30. aug. 1662, idet Claus Hinrichsen Farber på sidstnævnte tidspunkt sagsøger Jacob Beckers enke for en "revers", der var udstedt på førstnævnte tidspunkt.

29. febr. 1668 lader svogeren Peter Tüchsen huset tilhørende Marine, sal. Jacob Beckers efterladte enkes hus, som han har købt, lovbyde.

2. lovbydning 7. marts 1668 og 3. lovbydning 14. marts samme år.

1669 nævnes Marin, Jacob Beckers enke, for sidste gang. 1670 nævnes Marin Jacobs børn. (75)

Børn:

a. Baltzer, dbt 28.marts 1654.

Faddere: Christian Thomsen, Gerdt Boysen, Anna Peders.

b. Lauretta, dbt. 9.sept. 1655.

Faddere: Herle Reinholts, Gerdruth Uppendorfs, Peter Tüchsen.

c. Jacob 1657, dbt. 8.marts.

Faddere: Hinrich Uppendorfs, Lorentz Kiel, Catrin Thomsens.

3. Herlich (Herle) Laurensdatter (IV - 79), gift med Paul Claudius (IV - 78) sognepræst i Hostrup. Se afsnittet: Præstefamilien Claudius.

4. Anna Laurensdatter, født ca. 1625, død i Tønder 1710. Hun deltager 25.maj 1686 i datteren Margrethes bryllup med Peder Beyer som "oldemor Anne Peters i Tønder". Hun giver en sølvskål. Hun låner 13.sept. 1686 200 mark af sin datters svigersøn⁽⁶¹⁾.

Hun var gift med købmand i Tønder Peter Tüchsen. Han var født i Hjerpsted, søn af sognefoged, gårdmand og skipper Thomas Tychsen. Han blev 4.juni 1681 begravet med 6 "puls" klokkeringning, hvorfor der betales 12 mark. For åbningen af graven i kirken betales 30 mark, og for 1½ pund vokslys brændt 1 mark 14 s.

Peter Tychsen køber også Hajstrupstavnen omtrent ved samme tid som han overtager Marin Jacobs stavn. Han har derefter alle 3 huse.

Børn: (Se også bilag 5 s. 332 A.

a. Thomas, dbt. 6.febr. 1653 i Tønder.

Faddere: H. Paul, Pastor i Hostrup, Niels Tychsen, Güde Uppendorfs.

b. Anna, dbt. 6.maj 1655 i Tønder.

Faddere: Margrethe Tüchsen, Anna Lorentzdatter, Hans Tüchsen.

Hun blev gift med Claus Matthiesen, der døde i Tønder 1712 og blev begravet 10.juni. Han overtog det vestre hus efter Peter Tychsen.

c. Elisabeth, dbt. 7.febr. 1658 i Tønder.

Faddere: Marin Josiases, Marin Thomasdtr., Hans Tygsen fra Hjerpsted.

d. Christine, dbt. 9.okt. 1659 i Tønder.

Faddere: Tüge Tüchsen, Thomas Tügsen, Marin Hanses.

e. Nicolaus, dbt. 8.sept. 1661 i Tønder.

Faddere: M. Johan Christ. Fabricius, Jens Lorentzen, Herle Pedersen. Nicolaus Tychsen døde i Tønder 1717.

Han var kniplingshandler. En datter, Catharina, var gift med Herman Richter (1678 - 1764), ligeledes en kendt kniplingshandler i Tønder.

- f. Lorentz, dbt. 29.april 1665 i Tønder.
Faddere: Nissenus Nissen, Lorentz Andersen, Marin Hinrichsdatter.
- g. Johannes, dbt. 17.dec. 1668 i Tønder.
Faddere: M. Andres Andersen, Lorentz Thomsen, Margrethe Maurit.
- h. Lorentz, dbt. 27.dec. 1671 i Tønder.
Faddere: Dr. Johan Mauritius, Frederik Fabricius, J. Margreth Paulsdtr.
- i. Margret, født ca. 1648 i Tønder.

Hun blev gift med Anders Andersen, der var birkeskriver ved Ballum birketing og fæstede Skastgård. Han var søn af Anders Thomsen, birkefoged i Ballum (død 1676) og Gyde, død 22.okt. 1689.

Anders Andersen døde 1690 og Margrethe 1709. 14. juni, gravsten i Skast.

Datter:

aa. Gyde Marie (1668 - 1749), 14. juni.

Gift 25.maj 1686 med Peder Andersen Beyer, gårdmand og handelsmand på Skastgård.

Peder Andersen Beyer efterlod sig en regnskabsbog⁽⁶¹⁾, hvori han blandt andet har optegnet navne på gæsterne til sit bryllup, og hvad de gav af gaver, endvidere nogle optegnelser vedrørende børnene og deres faddere.

Blandt bryllupsgæsterne var: Oldemor Anna Peters i Tønder, hun gav en sølvskål på 19½ lod.

Herle, sal. H. Pauls i Hostrup - 3 rdl.

Hans Andersen i Brøns: en ske.

Laurents Tygsen i Tønder: en ske.

Sonnick Møller, Ballum - 4 rdl.

Peter Andersen, Østerende - 3 rdl.

Anno 1659, d. 13.nov. døde min Moder Kirsten Anderskun Beyerholm i Borre, hendes alder var 26 Aar, ringere 14 dage.

Blandt børn døbt:

Anders Beyer, født 28.jan. 1693.

Faddere: Høyachbar og velfornehme H. Thomas Tychsen i Tønder, Sorren Beyer i Schadtz, Hans older oldermoder Margreth sal. Anders Andersens efterleffueske.

Da datteren Kirstine døbes 3.april 1687 (født 27. marts) er blandt fadderne: Hendes old oldermoder Anne Sal. Peder Tygsens i Tønder.

Ovennævnt Anders Beyer blev gift med Marine, datter af urmager Marten Iversen Tørnskov og Maria Gøddertsdtr., Søndergårde.

Se afsnittene: 1. Familien Andersen - Iversen - Matthiesen og 2. Familien på Søndergårde.

Peder Beyers og Gyde Maries børn, Skastgård, var:

1. Kirsten, f. 1687.
2. Margrethe, f. 1689.
3. Anna, f. 1690.
4. Anders, f. 1693.
5. Herlich, f. 1695, † 1696.
6. Peder, født 1700, død 26. jan. 1778.
Gift med Ester Maria, død 25. febr. 1782.

VII 4. N a m e n J e n s e n .

Namen Jensen var bosat i Møgeltønder, han var skipper og har formtl. som sine brødre også drevet handel.

Under den langvarige (1636-40) strid mellem Behrend de Behr og Namen Jensens søn, Thomas, synes Thomas Namensens brødre, såvel som faderen at være blevet inddraget, eftersom uoverensstemmelserne tilspidsedes.

23. dec. 1639 stævner Behrend de Behr Namen Jensen fra Møgeltønder. Behrend de Behr fortæller, at da han i skumringen kørte hjem og var standset op ved Røj for at tale med en mand, kom der en vogn med tre mænd i, den midterste af dem var Namen Jensen, og han havde haft en bøsse med. Da Behrend de Behr sagde "Godaften", havde Namen Jensen svaret: "Dig skal vi nok få fat på, dig skal Fanden tage." Namen stod ud af vognen, et vidne sagde senere, at Namens søn Jens havde hindret faderen i at skyde. Behrend de Behr havde skyldsoms taget flugten. Et vidne havde set Namen Jensens vogn holde ved Hans Namensens hus i Tønder, og der var en bøsse på vognen.

Da Behrend de Behr skulle aflægge sin ed på Gottorp i sagen mod Thomas Namensens, havde denne fået 2 pistoler med. De var leveret af Andreas Clementsen, der også var impliceret i sagen.

Børn:

1. Jens Namensens, nævnt under sagen mod faderen 23. dec. 1639, men død før 1. juli 1648, da hans arvinger nævnes blandt Josias Kiels kreditorer.
2. Thomas Namensens, formentlig først bosat i Møgeltønder, senere i Tønder. Den uheldige fragt som Thomas Namensens havde påtaget sig for Tønderborgerne under krigen 1627 til Sild er omtalt under Laurens Jensen. En langvarig proces om erstatning, som de Behr førte mod Thomas Namensens,

fulgte efter. I den blev også broderen Hans Namensen og borger i Tønder Andreas Clementsen inddraget. Den passerede søretten i Husum, skipperlaverne i Lybæk og Hamborg, birketinget i Møgeltønder og snapstinget i Viborg. Endvidere blev hertugen på Gottorp indblandet.

3. Hans Namensen. Omtales under striden med Behrend de Behr 23.dec. 1639.

BILAG . .

O.H.Moller: Der Stadt Flensburg Schötebuch XII - Hs. - Laufnr. 954 I
Stadtarchiv Flensburg.

Nr. 764 - 1563. Am Mandage den 25. Januarii hefft de ersame Asmus Christensen, gefulmechtiger von Peter Namensen vnd siner hussfrowe Anna Barteldes (wo he den einen Schein von Peter gedachten vorsegelt vnd von Annen undergeschrievn binnen veer dingsstocken getoget, den se Blasio Ekenberg als eine heimschote thom henden gegeuen) denn achtbaren Ekenberg eine freye ungestraffde Schote gegeuen up dat hus v. hoff twischen Marcus Feruer vnd Pawel Bartelsen husen in der Angelbostraten belegen als gemelten Annen susterpart so ehr von den husen v. andern Bartelt Hansen ehren seligen Vadern Guder erfliken ankommen mochte.

BILAG 2.

Laurens Jensen, Tønder (2. huskøb).

Retsprotokol - Tønder købstad - Retsbetjent nr.1724, 1608 - 1614.

Den 4. Martii 1612.

Up vorhergehende Gerichtlich geschene lachbedinge hefft der Erbar Henningh Petersen an stath vnd vth hebbende Vullmacht, des Erwerdigen vnd wollgelerden M. Jacobi Fabricii Itzigen Pastorn tho Sanct. Jacob in Hamborch, dessuluen Huss vnd hoffe in der Osterstraten, twischen Hans Schumaker int Westen vnd Haistorper Huse int Osten belegen, mit allen dartho liggenden grunden des vullen Stauens, vnd seinen gerechtigkeiten ganz nictes enttogen, Also ehm solches nha sinen Sel. Oldern angeerueth, An Laurens Jensen vnd sinen Eruen, Vorschöetet, Vorkofft, Vorlaten vnd Inholts gedahne Kopbref ganzlich Vpgedragen, Vorschöetet, Vorlobt, vnd Auergifft ehm hemeldte Huss vnd Stauen mit sinen thobehöringen, hirmitt wo solches tho Rechte am bestendigesten vnd Krefftigesten peschen schall, und deit gemeldten Laurents Jensen und sinen Eruen, guder, vuller, richtiger und nögehafftiger bethaling bedancken, und desfels vor Alle Vernere An und thosproeke Vullenkamlich Quiteren. In Concessu Senatus.

Bilag 3.

Hans Jensens og Marine Carstensdatters børn(Fortsat fra s.299):

4. Jens Hansen. Født i Rudbøl, død i Ballum Vesterende.
 Gift med Lene Sønnichsdatter, født ca 1628 på Poppenbøl, død i Ballum Vesterende d. 1. aug. 1706. Hun var datter af grdm. på Poppenbøl Sønnich Boysen (IV - 184) og Botilla. I øvrigt se afsnittet "Poppenbølslægten".
 Lene Sønnichsdatter var 2. gang gift med Jørgen Christensen, grdm. i Vesterende. Nævnt i skifte fra 1749.

Jens hansens børn med Lene Sønnichsdatter:

- a. Jens Jensen, født ca 1652, død 1698 i Rudbøl, begr. Dom. Oculi.
 "ein guter redlicher verständigiger Kirchspiellmann."
 Han var først bosat i Ballum, hvor han kaldes Jens Jensen Rudbøl, senere i Rudbøl.
 Han var gift med Anne Svennichsdatter, datter af grdm. i Ballum Vesterende Svennich Michelsen.

Børn:

- aa. Margrethe Jensdatter, født 23. nov. 1685 i Ballum.
 Gift med Peter Tysk (Deutsch) i Tved ved Tønder.
- bb. Jens Jensen, født 25. Juni 1689 i Ballum. Død d. 6. okt. 1770 i Rudbøl.
 Grdm. og kogsinspektør i Rudbøl.
 Gift med An Cathrin Carstensdatter, født 4. marts 1689 på Vesteranflod, datter af grdm. Carsten Redlefsen og Maren Hansdatter.
- cc. Gunder Jensdatter, født 1692 i Rudbøl. Gift med Jacob Jensøn Smed i Rudbøl. (nævnt i skifte 1749).
- dd. Helene Jensdatter, født 1694 i Rudbøl.
- ee. Svennich Jensen, født 1698 i Rudbøl, dbt. Dom. 5. p. Epiphan. Død før 1749. Bosat i Königsberg.

b. Sønnich Jensen, født ca 1655, død i Ballum Vesttærende d. 6. juli 1741, 86 år gammel.

Gift 1. gang med Kiersten, født ca. 1654, død 1699, begr. Dom. Judica, 45 år gammel.

Gift 2. gang med Bold, født ca. 1665, død 14. febr. 1744.

Børn (alle født i Ballum):

aa. Dødfødt drengbarn d. 29. jan. 1685.

bb. Leene Sønnichsdatter , født d. 9. marts 1686.

cc. Mette Sønnichsdatter, født d. 6. aug. 1687.

dd. Jens Sønnichsen, født d. 4. aug. 1688, død 1689, begr. 14. søndag efter trinitat.

ee. Jens Sønnichsen, født d. 24. okt. 1689.

ff. Matthes Sønnichsen, født mellem d. 30. og 31. aug. 1695. Død 1697, begr. Dom. 1. post Epiphani., 1 år og 17 uger gammel.

gg. Matthes Sønnichsen, født d. 28. juni 1697.

hh. Kiersten Sønnichsdatter, født 1700, døbt 14. p. Trin.

ii. Niels Sønnichsen, født 1700, døbt Dom. 25. post Trin.

c. Jensen, død 1694 i Vestinien. "Ausserhalb Landes sind in diesem Jahr gestorben: Jens Jensens Bruder in Rutenbüll, in Westindien gestorben" (kbg.)

Kirkebogsudskrifter og fadderskaber: Se Bilag 4. (s. 326).

Bilag 4.

Jens Hansen

: Kirkehøjsudskrifter m . m.

Søn Hans Jensen ~ Marine Carstensdtr.

Børn:

1. Jens Hansen: Rudbøl, gift med Lene Sønnichsdtr. fra Poppenbøl.

Børn: a. Jens Jensen, Rudbøl

b. Sønnich Jensen, Vesterende- Ballum

2. Cathrine, gift med Thomas Sønnichsen, Rudbøl

3. Dorthe, gift med Moritz Hansen, Vesterende-Ballum

ad a.

Forskellige personer i Højer og Rudbøl ved navn Jens Jensen.

Jordebog 1613: Hans Jensen, Rudbøl

Jens Jensen, Rudbøl

Tønder Amts Register 1626: Hans Jensen, Rudbøl

Jens Jensen, Rudbøl

Tønder Amts Register 1641/42: Hans Jensen, Rudbøl

Mergrete Jensen, Rudbøl

8.2.1620 Borgm. Jørgen Beyer ctr. Hans Jensen, Rudbøl. Jens Jensen møder for sin broder. Tønder retsprotokol, Retsbetjent nr.1725-L.A.S.

O.H.Møller: Tab. 185: Jens Jensen, ein Schiffer, ward in Rutebüll da er eben von einer Seereise zu Hause gekommen auf einer Kindtaufe mit einem Messer --erstochen.

Børn: a. Jens Jensen, ein Ostindienfahrer, wohnhaft in Süder Lögum

b. Carsten Jensen, hatte Schneidern gelernt und ging nach Indien.

Tønder Retsprotokoll 1.7.1648: Hans Jensens Erben zu Rutebüll.

Højer kbg. 1676 Dom Jubilate nævnes "Jens Jensen von Ballum" som fadder hos Hans Sørensen Møller.

Ballum kbg. 1689 25.6. får Jens Jensen, Rudbøl, og Anne Jønskone af Vesterende-Ballum døbt en søn Jens.

bl. fadderne: Hans Mauritzen, Husum, Jens Jensen Rudbøl

Jens Jensen Rudbøl fadder hos præsten i Ballum 1685 sammen med Cap. Sønnich Møller.

1698. Begraben am Dienstag nach Oculi Jens Jensen in Rutbül ein guter redlicher verstandiger und bescheidener Kirchspiellmann. 45 Jahr (f.ca. 1653).

1694 (29.10) Am Donnerstag hatt H. Caspar im Hause Jens Jensen in Rutbül eine tochter getauft mit Nahmen Anna Maria.

Gev. Botilla S.H.Lorentzen.

Begr. 1696 (18.11.) Am Mitwoch darnach (23.Trin) Jens Jensen in Rutebül seine Tochter Anna Maria.

1692 Eodem die (Jubilate) hat Jens Jensen in Rutbül eine Tochter tauffen lassen mit Nahmen Catharina .

Gev. meine Tochter Catharine, seine Tochter Cathrine aus Ballum und Sonnich der junge Sandmann in Poppenbüll.

1697. Dom Judica hat H. Caspar begraben Jens Jensen in Rutbül Tochterlein.

1698 Dom.5. Epiphan hat Jens Jensen in Ruttebüll einen Sohn tauffen lassen mit Namen Schwennich.

16.9.1694 Dom XV Tr. habe Ich Jens Jensens Tochter in Rutbüll in unserer Kirchen getauft mit dem Namen Helene.

Gev. die Captensche aus Ballum, Kersten und Mette Tüchsen.

1694. Ausserhalb Landes sind in diesem Jahr gestorben: Jens Jensens Bruder in Rutenbüll, in Westindien gestorben.

1696. Dom IX Trin. nævnes Jens Jensen i Rudbøl som fadder, da Michel Schmit. får døbt sønnen Andres Schmai.

Fam.gesch. Mitteil. aus Nordschl. S.44:

An Cathrin (datter Carsten Redlefsen og Maren, Hans Brodersens datter, Vester-auflod) f. Vesteraufl. 4.3.1689, ~ Jens Jensen i Rudbøl, hvis søn, Johannes Redlef Jensen bliver præst i Hjerpsted.

Redleff Carstensen 1699 (9.Nicolai) fadder i Rudbøl.

Tønder Amtsstuearkiv. Afleveringer fra Kiel C.VI.3. 782-89. L.A.

Hebungsregister 1708, Ruthebüll:

Peter Thomsen mit Karsten Hansen 23 Rth 46 s, Jens Jensen 15 R 46s 6p, samme 1709-10.

1712 Ruthebül:

Peter Thomsen mit Karsten Hansen 28R 7s 9³/5p, Jens Jensen 19R 7s 9³/5 p

1709:

Peter Thomsen 9R 11s, Sehl. Jens Jensen Erben 6R 3s 11p, Marine Carstens 1R 20s 4½ p, Carsten Hansen ----.

Tønder Amtsregnsk. 1706-97 / S.1291 og 1710: såvel Jens Jensen, Jens Jensens Erben som sehl. Jens Jensen nævnes i Rudbøl.

1668-69 : Rudbøl:	Contribution m.v.
Jens Jensen Eruen	32 Rth. 8s
Thomas Sønnichsen	32 Rthl. 46s

Største afgifter i Rudbøl

ad b. Sønnich Jensen, Ballum

1. hustru: 1699 Dom Judica blev Kiersten Sonniks af Vesterend begravet, som havde levet 45 Aar, saa nær som 5 a 6 uger (f.ca. 1654).

2. hustru: 1744 Bolde Sønnicks af Westerende blev begravet Torsdagen d. 29. Februari. Døde Fredagen tilforn den 14. Februarii, hendes Alders 79 Aar. (f. ca. 1665).

Børn:

1. 1685 Den 29 Jan blev Sonnick Jensen her i Westerend fød et dødfødt drengebarn.

2. 1686 Dom eadem (Lætare d. 14. Martii) døbte Jeg Sonnik Jensens daater af Vesterende som blev kaldet Leene oc fød Tisdagen tilforn d. 9. Martii.

3. 1687 Mette Soniksdaater Westerende. Dom 11 p. Trin. den 7. Aug. blev Mette Soniksdaatter af Westerende døbt, fød dagen tilforn.

Parentes: Sonik Jensen, Kiersten Sonikes.

Compatres: H. Peder Brodersen, Peder Jensen Lund, Anne Sonnik Møllers, Abel, Kersten, Anne Hanskone af Kringlum.

4. 1688 Dom 9. p. Trin d. 13. Aug blev Jens Sonichsen af Westerende døbt, oc fød til verden d. 4 dito.

Parentes: Sonik Jensen og Kiersten Sonikes.

Compatres: Captaine Moller af Østerende, Kersten Jebsen af Vesterende, Hans Andersen af Kringlumb, Esthe Lauritz Møllers af Bodsøl, Ellen Terpis af Vesterende.

1689 Dom 14 p. Trin. blev Jens Soniksen af Westerende begravet, som døde Torsdagen tilforn, noget mere end 1 Aar gammel.

5. 1689 Dom. 22 post Trin. d. 27 Octobris blev Jens Soniksen af Westerende døbt og fød Torsdagen tilforn.

Parentes: Sonick Jensen, Kiersten Sonikes.

Compatres: Kersten Jebsen, Jens Pedersen Lund, Hans Brodersen af Westerende, Maren Hanskone af Husum, Kathrine Jørgensdaater af Vesterende.

6. 1695 Dom. eadem. blev Matthes Sønnichsen af Vesterende døbt, men fød i mellem 30. og 31. Augusti.

Parentes: Sonick Jensen, Kiersten Sonikes.

Compatres: Peder Mersk, Tyge Aas, Niels Aar, alle af Østerende.

1697 Dom 1. post Epiphan blev Mattes Soniksen af Vesterende begravet, som døde Tisdagen tilforn, gammel 1 Aar og 17 Uger.

7. 1697 Festo Visitationis Mariae blef Matthes Sonicksen af Vesterend døbt, men fød d. 28. Junii.

Parentes: Sonnik Jensen, Kiersten Sonnickses.

Compatres: Sonik Møller, Jens Lund, Tyge Lauritzen, Mergrethe Christens, Leene-Marie Jensdaater.

8. 1700 Dom. 14.post Trinitatis blef Kiersten Sonnicksdaater døbt.

Parentes: Sonnik Jensen, Bolde Sonnickses

Compatres:

9. 1703 Dom 25 p.Trin. Niels Sonicksen af Westerend.

Parentes: Sonnick Jensen (og Bolde Sonikes)

Compatres: Sonik Møller, Søren Martensen, Chresten Jørgensen, Leene Anderskone, Anne Margrethe Pedersdaater.

Sonnick Jensen døde 1741. Sal. Sonnick Jensen af Westerende døde Torsdag Morgen d. 6.Julii, begravet Dom 6.p.Trin., 9.dito, hans Alders 86 Aar (F.ca.1655)

ad 3. Dorthe Hansdtr.

Dorthe Hansdtr. gift med Moritz Hansen, Ballum.

Ballum kbg.:

1691 Dom Oculi blef Moritz Hansen af Vesterend begravet, som døde Torsdagen tilforn, gammel 76 Aar (f.ca.1615).

a. 1707 Dom 2.post Trinit. d. 3.Julii blef Erik Moritzen af Østerend begravet, som døde Torsdagen tilforn, en time ofver Middag, der han var 60 Aar, 5 Maaneder og 5 dage (f.ca.1647).

^ Karen, nævnt 1689

b. Højer 1696 Dom XXV Trin. Hans Mauritzen, Ballum, fadder da Hans Lorentzen og Bold Mauritsdtr. før døbt sønnen Lauritz i Højer.

Ballum 5.8.1700 Dom 11.p.Trin. Maren, Hans Moritzens af Husum begravet af en gammel aaben skade, i hendes been løb blodet hende i hiel saa hun inden en fierding Time var baade lefvendis og død. Dette skeede Tirsdag Morgen tilforn i hendes Alders 63 Aar (f.ca. 1627).

c. Højer 1679 - 18.2. - Dom Sexuagesima habe Ich in N.J. cop. Hans Lorentzen und Botel Mauritztochter aus Ballum.

1677 Domenica post Nativitatem Christi Hans Lorentzen eine Tochter getauft mit Namen Giu.

Gevattere: H. Fedder Lund, unser Hargesvoigt, Fr. Sara, H. Thomsen in Ballum Ehefrau und Jungfer Anna Mauritii Tochter aus Ballum der Kindbetterinnen Schwester.

1690 Am lieben Neu Jahrs Morgen ist Hans Lorentzens auffm. Toffte Ehefrau

ihrer Mütterlichen Bürden entbunden worden mit einem Sohn, welcher am Tage des H.3 Könige von mir ist getaufft worden mit dem Nahmen Mauritz. Gev. Christen Maurtizen Schwiegersohn, Hans Wich und Jungfer Cathrine Lunds.

1678 Dom 24.Tr. Boh Sønnichsen-Anne Daatter get.

Gev.: Hans Lorentzen Fraw, Lehne ihre Tochter aus Ballum und der junge Schwiegersohn in Tundern.

Begr. Højer 1691 (7.5.) Am Donnerst. vor Cantate die Glocke XI ist der gute redliche Mann Hans Lorentzen Bohlsmann undergefallen vom Kornboden in die Dreschraume und ist hora 3 gestorben.

1693 Am Donnerstag post Dom 19.p.Trin Peter Hansen Winter und Botel Hanses sehl. Hans Lorenzens Witwe (Cop.)

d. 1690 Dom 8.p.Trin. blef Lauritz Mauritzen af Harknag begrafven som døde Onsdagen tilforn, gammel 56 Aar og nogle Uger. (f.ca. 1634). (Ballum)

1682 - 31.Aug. - fødtes Mouritz, søn af Lauritz Mauritzens, Harknag - 1687 Comp. Esthe Lauritzes (?)

Begr. Højer 1749, 28.Jan. Am Dingstage p.D. 3 Epiphan Hans Petersen Vinter. e. Anna - fadder hos søsteren Bold i Højer, da datteren Giu døbes (v.s. under c.) 1677.

Højer kbg. 1677. Am Freytage vor Dom. 22. Trin. (3.II.) habe Ich Jens Jensens und Engeborg Karstenstocht. ausser Ehe gezeugtes Töchterlein getauft mit dem Nahmen Carren Thomses nach der sehl. Tugendsamen Frawen Cathrin Thomses in Rütbüll.

Gevattere waren J. Dorthea Lüdzens, Niels Reuters Tochter, S. H. Hargesvoigt diener und Peter Thomsen, Sehl. Thomas Sønnichsens Sohn.

IV - 316

Jens Hansen, Rudbøl

Pligtregister for Slogs, Højer og Kær Herreder .1647 (Tønder Amtsstue)

Rutebull

Jens Feddersen (Fedder Petersen) und Consorten		10 Rthl. 1 s. 6 p.
Carsten Poulsen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Paye Frutzen wegen Andreas Jensen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Margaretha Jenses	1 Schaf 1 Thl. 1 Huen 1 s. 6 p. }	1 Rthl. 1 s. 6 p.
Hans Jensen wegen Frello Hansen	(samme afgifter som ovenfor)	
Vorgeschriebene geben zusammen fur 1 beest zu füttern		1 Rthl.
Hans Jensen	1 Schaff 1 Rthl. 1 Huen 1 s. 6 p. }	1 Rthl. 1 s. 6 p.
Margareta Jenses, Andreas Paysen, Paye Frut- zen und Hans Jensen zusammen:		
	fur 1 beest 1 Rthl.	} 11 Rthl. 12 s. 6 p.
	pflicht 1 Rthl. 12 s. 3 p	
	½ tome Butter 9 Rthl.	
Paye Frutzen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Paye Andersen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Hans Jensen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Duye Meicksen (Meicke Duysen), Fedder Thombsen, Boye Maysen und (Cathrine Andersens) Inge Anders- tochter, zusammen		2 Rthl. 3 s. 6 p.
Duye Meicksen (Meicke Duysen)		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Boye Maysen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Fedder Thombsen		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Inge Anderstochter (Cathrine Andersen)		1 Rthl. 1 s. 6 p.
Heicke Nissen, Andreas Janicksen, Lorentz Morit- zen und Paye Frutzen, zusammen buttergl.		6 Rthl. 32 s.

Andreas Janicksen	1 Rthl. 1 s. 6 p.
Heike Nissen	1 Rthl. 1 s. 6 p.
Lorentz Moritzen	1 Rthl. 1 s. 6 p.
Paye Frutzen	1 Rthl. 1 s. 6 p.

Hebungsregister 1708

Hoyer Kirchspiel

Hoyer

Goddert Hansen	13 Rthl. 19 s. 6 p.
Andres Boesen Møller	5 Rthl. 46 s. 6 p.
Berendt Feddersen	8 Rthl. 27 s.
Adolff Paysen	11 Rthl. 18 s. 6 p.
Hans Andersen Schmidt	12 Rthl. 29 s. 6 p.
Hans Hansen Wiek itzo	
Nis Bramsen	1 Rthl. 34 s.
Nis Thomsens Erben	13 Rthl. 45 s. 6 p.
Peter Ochsen	15 Rthl. 37 s.

Tønder Amtsstue Arkiv L.A.S. Afleveringer fra Kiel C.VI.3

I øvrigt se: "Poppenbølslægten". Bilag 7, s. 865 a og 865 b.

Bilag 5.

Anna Laurensdatters og Peter Tüchsens børn.

- a. Margret Tüchsen. født ca. 1646 i Tønder, død 1709 på Skastgård.
Gift ca. 1665/67 med Anders Andersen, gårdm. Skastgård, birkeskriver i Ballum birk. (V.i. s. 332 B).
- b. Thomas Tüchsen, født 1653 i Tønder, døbt den 6. febr.
Faddere: H. Paul, Pastor i Hostrup, Niels Tüchsen, Güde Uppendorfs.
Købmand i Tønder, kirkeregnskabsfører.
Gift med N.N., fml. datter af Friedrich Petersen (Fincke).
- c. Anna Tychsen, født 1655, døbt d. 6. maj.
Faddere: Margrethe Tüchsens, Anna Lorenzdatter, Hans Tüchsen.
Gift 1691 med Claus Matthiesen, født 1665 i Tønder, døbt d. 27. marts. Han døde i Tønder i 1712 og blev begravet d. 10. juni.^{x)}
- d. Elsabe Tüchsen, født 1658 i Tønder og døbt d. 7. febr.
Faddere: Marin Josias, Marin Tommesdatter, Hans Tüchsen zu Jerpstedt. Måske død 1729 og begravet d. 2. febr.
Gift med Christian Petersen Fincke
- e. Christine Tüchsen, født i Tønder i 1659 og døbt d. 9. okt.
Faddere: Tyge Tüchsen, Thomas Tychsen, Marin Hanses.
- f. Nicolai Tüchsen, født i Tønder i 1661 og døbt d. 8. sept.
Faddere: M. Joh. Chr. Fabricij, Jens Lorentzen, Herle Petersen.
Købmand i Tønder. Deputeret borger.
Gift 1. gang med N.N. Richtsen, søster til 2. hustru.
Gift 2. gang 1694 med Wilmche Richtsen, født 1667, døbt d. 13. jan. i Tønder, død sst. i 1727, begravet d. 20. sept., datter af Hans Richtsen, borger i Tønder, og Marina Nisdatter.
- g. Anna Cathrina Tüchsen, født i Tønder i 1663 og døbt d. 10. maj.
Faddere: Catharina Thombsis, Anna Nissens, Jacob Jensen Roest.
- h. Lorentz Tüchsen, født 1665 i Tønder og døbt d. 29. april.
Faddere: Nissenij Nissen, Lorentz Anders., Marin Hinrichs.
- i. Johannes Tüchsen, født 1668 i Tønder, døbt d. 17. dec.
Faddere: M. Andreas Andersen, Lorentz Thombsen, Margreth Mauritz.
Død i Tønder i 1714 og begravet d. 11. juni.
Borger i Tønder.
x) Claus Matthiesen overtog det vestre hus efter Peter Tüchsen.

j. Lorentz Tüchsen, født i Tønder i 1670 og døbt d. 27. dec.

Faddere: Dr. Johan Mauritius, Frederic Fabric., J. Margrethe Paulsdatter.

Kobmand i Tønder, fntl. død 1718 og begravet d. 23. aug.

Fntl. gift 1. gang med Marina Matthiasdatter, født 1674, døbt 31. dec(?), fntl. datter af Matthias Carstensen i Tønder og Anna Clausdatter.

Gift 2. gang med N.N.

Ifølge O.H. Møller var Lorentz Tüchsen skipper og omkom på havet.

(Tvl. 204^{II} - Tüchsen). Den ældre eller den yngre Lorentz Tüchsen?

MARGRETHE TUEKSENS EFTERSLÆGT.

Margrethe Tüchsen blev født ca. 1646 i Tønder og døde på Skastgård i 1709 (Hendes gravsten ligger som dørtrin i Skast kirke).

Hun blev 1665/67 gift med Anders Andersen, birkeskriver i Ballum birk og gårdmand på Skastgård, der var en fæstegård under Schackenburg, og døde i 1690. Han var søn af birkefoged i Ballum birk Anders Thomsen, Ballum-Vesterende.

Han var gift med Gyde, der var født i 1608 og døde d. 22. okt. 1689.

Datter:

1. Gyde Marie Andersdatter.

Gyde Marie Andersdatter var født i 1668 og døde i 1749.

Hun blev d. 25. maj 1686 gift med Peder Andersen Beyer, der var født i 1658 og døde i 1722. Han var gårdmand og handelsmand på Skastgård. Han var søn af grdm. Anders Pedersen i Borrig og Kirsten Pedersdatter.

Peder Beyer efterlod sig en regnskabsbog, hvori han også har gjort en del mere personlige optegnelser, bl. a. om gæsterne ved hans bryllup, og hvad de gav af gaver.

Således nævnes "oldemor Anna Peters i Tønder" (brudens mormor). Hun gav en sølvske på 19 $\frac{1}{2}$ lod. Herle, salig hr Pauls i Hostrup (søster til "oldemoren"), med 3 rdl., Hans Andersen i Brøns 1 ske, Sonnick Møller i Ballum $\frac{1}{4}$ rdl. etc.

Børn:

a. Kirstine Pedersdatter Beyer, født 1687, gift med Anders Iversen, grdm. i Sdr. Vollum.

- b. Margrethe Pedersdattter Beyer, født i 1689, død før 1722. Ugift.
- c. Anne Pedersdattter Beyer, født 1690. gift med Peder Pedersen Beyer, grdm. i Kannikhus, født i 1700 og død i 1769. Han var søn af Peder Christensen Beyer, grdm. i Kannikhus, og Maren Pedersdatter.
- d. Anders Andersen Beyer, født i 1693 og død i 1774, grdm. i Kringelum, og Maren Hansdatter.
- e. Herlig Pedersdatter Beyer, født i 1695 og død i 1696.
- f. Anders Pedersen Beyer, født i 1697 og død i 1777, grd. på Bosholm ved Bredebro, skipper og reder, senere degn.
Gift med Martina Martensdatter, født posthumt i 1706 på Søndergårde, døbt d. 1. april i Emmerlev. Død d. 8. marts 1779 i Brede. Hun var datter af urmager Marten Iversen og Maria Gøddertsdatter. (I øvrigt se afsnittet "Slægten på Søndergårde").
- g. Ancke Pedersdattter Beyer, født i 1699 og død i 1758.
Gift med Peder Andersen, grdm. i Bønderby.
- h. Peder Pedersen Beyer, grdm. på Skastgård, født i 1701 og død i 1778.
Gift med Ester Marie Detlefsdatter, født i Ballum i ca. 1717, død død på Skastgård d. 25. febr. 1781. Hun blev gift d. 8. okt. 1739 i Ballum.
Ester Marie Detlefsdatter var datter af birkeskriver og delefoged Detlef Hinrichsen i Ballum-Vesterende og Hanna Gøddertsdatter fra Søndergårde. (I øvrigt se afsnittet "Slægten fra Søndergårde")
- i. Gyde Marie Pedersdattter Beyer, født i 1703, død i 1784. Gift med Christen Jacobsen, grdm. i Løgumkloster.
- j. Peter Tychsen Beyer, født ca. 1705. Grdm. og møller i Ballum.
Gift med Ingeborg Pedersdatter.
- k. Herlig Pedersdattter Beyer, født i 1708 og død ugift i 1763.

(Efter Svend Jacobsen, Hellerup).

Noter og henvisninger til Flensborg - Rudbøl - Tønder - Slægten.

1. Man har her fulgt den fremstilling, som rigsarkivar A. D. Jørgensen har givet i: A. D. Jørgensens og Hustru Ida Marie Pedersens Slægtbog. Trykt som Manuskript. 24. marts 1894.
2. Sejd. I. s.118.
3. Sejd. I. s.113.
4. Sejd. I. s.259.
5. Sejd. I. s.550.
6. Sejd. I. s.243.
7. Sejd. I. s.570.
8. Sejd. I. s.440.
9. Jac. Fabricius: Egenhändig selvbiografi, samt tilføjelser med andre hænder. Thott 4° 1828 b, Det kongelige bibliotek. Oversættelse. Sdj. årbøger 1963, s.161 - 233.
10. Sejd. II. s.88.
- 11a. Sejd. I. s.723.
- 11b. Sejd. I. s.664.
12. Sejd. I. s.732, 250, 395.
13. Sejd. II. s.109
14. Sejd. II. s.551.
15. Schötebuch 348, 359.
16. Jac. Jensen: Stammtafel von Bartold Hansen in Flensburg. (Stadtarch. Flensburg, XII - Hs. - Lfnr. 1615, Bd. 2.)
17. Sejd. I. s.253.
18. Sejd. II. s.111.
19. Sejd. II. s.372.
20. Retsprotokol 3, I, s.8., Stadtarch. Flensb.
21. Reinhusen nr. 570.
22. Retsprotokol Bd. 7, s.448.
23. Retsprotokol Bd. 8 - 22.9.1623.
24. Retsprotokol Bd. 12, s.444, 448, 7.sept., Stadtarch. Flensb.

25. Kunstdenkmäler der Stadt Flensburg, s.202. Deutscher Kunstverlag 1955.
26. Otto Schütt: Schriftssprache, "Geschichte der Schriftssprache in Flensburg, s.225. Flensburg 1919.
27. Sejd. II. s.109.
28. Sejd. II. s.320.
29. Schötebuch nr.248.
30. Sejd. I. s.77.
31. Sejd. I. s.91.
32. Schötebuch nr.4.
33. Sejd. II. s.250.
34. Sejd. I. s.250.
35. Schötebuch nr.276.
36. Schötebuch nr.497.
37. O.H.Møller: Tavle nr.187 - Flensburg Stadtarch.
38. Inländische Registratur. S - film 4745 - R.A., endvidere Sejd. II. s.697.
39. Hans Staack: Die Ahnen und Nachkommen des Dichters Theodor Storm. Jahrbuch für die Schleswigsche Geest 1966, s.48.
40. Tønder amts regnskab 1626. Abt. 161, S - H L.A. Gottorp.
41. Sammested.
42. Tønder retsprotokol - Retsbetjent nr.1726, L.A.S.
43. Tønder retsprotokol - Retsbetjent nr.1726, L.A.S.
44. Tønder Amtsarkiv - Diverse sager L.A.S.
45. Haderslev Amtsregnskaber 1636-37. R.A. S-film 2629.
46. Tønder amts regnskab 1612 - R.A. S-film 1290, og Tønder amts regnskab 1640-48 - R.A., S-film 1290.
47. Tønder amts regnskab 1610 - R.A., S-film 1289.
48. Tønder Retsprotokol - Retsbetjent nr.1724. L.A.S.
49. Carl Langholz: Ahnetavle for Hans Heinrich Jessen og Helene Clausen, s.48, Manuskript 1952.
50. Tønder amts regnskaber 1641 og 42 - S-H. L.A. Gottorp.
51. Bl. Josias Kiels kreditorer - Tønder retsprotokol. Retsbetjent nr.1730. L.A.S.
52. Tønder Retsprotokol 1614, pag. 239.
53. Tønder Retsprotokol - Retsbetjent nr. 1726. L.A.S.

54. Tønder kirkeregnskaber - Ca. 6 - Tønder præstearkiv - L.A.S.
55. Danske Slægter Fabricius: Sønderjyske slægter Fabricius.
Udarbejdet af F. B. Fabricius og I. P. Fabricius - København 1966.
56. Die Sippe der Nordmark - Nordschleswig - Heft (1941-42), side 37.
57. Tønder retsprotokoller. L.A.S.
58. Møgeltønder præstearkiv, Personalier over døde 1739-52.
59. Land- und Deichregister 1562 - Tønder Byarkiv nr.426 - L.A.S.
60. Tønder Amts regnskaber. Schl-Holst. Landesarch. Abt. 161. Gottorp.
61. Privatarkiv nr.1000, Beyerfamilien, Skastgård. L.A.S.
62. Svend Jacobsen: Slægten Bojesens afstamning, Personalhist. Tidsskrift 1972.
63. Findbuch der Bestände Abt. 7. Herzöge von Schleswig - Holstein - Gottorp nr.2014. (s.272).
64. Møgeltønder Birks Tingbog 1735 - 1747.
Retsbetjent nr. 2818 H., s.258 - L.A.S.
65. Retsprotokol Tønder 1648 - 57, s. 21 A. Retsbetjent nr. 1730. L.A.S.:
"Den 4 November Ao 1648. Gude Carstens claget Über ihre beide Töchter Greth und Marin, Das sie wieder Gottes und der Obrigkeit Gesetz halstar- rig gegen sie als ihre mutter sich erzeigen. Werden demnach gedachte beide töchtere hirmit entlich Ufferlegt, sich gegen ihre Mutter gehor- samb und Diensthaftt wie das Ehrliebende Kinder woll anstehet zu verhal- ten. In entstehung dessen sollen sie mit willkührlicher bestraffung ande- ren zum Abscheu beleget werden. In consessu senatus."
66. Dorte Ambders, enke efter præsten Andreas Ambders, fæstede 26. sept. 17- 37 et nyopført hus på Rømhø, Det var at regne for et kvart kåd.
Foruden de nævnte børn havde Andreas Ambders sønnen Søren Ambders, der var søfarende. D. 2. okt. 1729 fæstede han en fjerdepartgård i Nørrehede (Kir- keby). Han var gift med Karen Jørgensdatter Holm, der døde d. 12. febr. 1734, efterladende en søn og tre døtre.
67. Anna Rellows var enke efter gårdm. på Vesteranflod Redlef (Rellow) Car- stensen, død 15. aug. 1727, og datter af gårdm. og rådmænd i Rudbøl Peter Thomsen og Catharina. I øvrigt se "Poppenbølslægten" s. 808.
68. Hermed menes en lille tilbygning, som den tids Tønder-huse ofte havde på siden.
69. Bjørn Poulsen har i tidsskriftet Skalk, nr. 5, 1986, fremsat den formodning, at rådmænd Peter Hansen (IV - 1264) er identisk med klokkestøberen Peter Hansen i Flensborg

Bjørn Poulsen oplyser, at der kendes ca. 40 klokker, som han har støbt i årene 1475 til 1512 til kirker i Sønderjylland, i Nørrejylland og på Fyn. Fra tiden 1481 - 97 kendes fem støbte døbefonte udført af ham, deriblandt fonten i Nicolai kirke i Flensborg, skænket kirken af præsten Peter Partzow, og fonten i Haderslev, støbt 1485.

Det menes, at han har været i lære hos en af tidens mest kendte klokkestøbere, Ghert Klinghe i Bremen. 1489 lånte han 20 mark af St. Gertudsgildet i Flensborg (Sejdelin I, s. 126). 1496 købte han hus på Søndertorv i Flensborg, det østligste hjørnehus mod Rødegade. (Selve huset blev fjernet for nogle år siden, men facaden står der endnu).

Peter Klockengeter importerede selv sine råvarer, 1484 betalte han told af kobber ved Gottorp toldsted og 1492 ved toldstedet i Pløn. Han synes også at have drevet en omfattende oksehandel. 1497 passerede han Gottorp med 60 okser. 1501 og 1510 betalte han tols af heste og okser sst.

Den hustru, som Peter Hansen nævnes med i året 1500 ved indtrædelsen i Kalandgildet - Anne - anser Bjørn Poulsen for hans første hustru. Senere var han i hvertfald gift med Mette.

Peter Hansen menes død ca. 1520. Der blev holdt sjælemesser for ham i Nicolaikirken de følgende år.

Mette døde 1524. Hun testamenterede sin bryggerkedel til Nicolaikirken.

Mandagen efter Erasmi 1524 solgte Mettes arvinger huset til Erich Jensen (Schötebuch) nr. 186):

"1524 Mandages na Erasmi de ersame Peter Festersen, vulmechtig van Mette Klockengeters Eruen, gaf Erich Jensen Schöte vp datsuluen hus westen Claues Frese, glick se dat in besittinge hadt, so he dat thovorn gekofft, wo Anne zogeschreuen steit." Huset var senere i Carsten Rickertsen (d.æ.)'s besiddelse.

Ofte skete den slags overdragelse af arvede huse af en repræsentant for arvingerne til en anden arving.

Peter Festersens hustru hed Anna, med hvem han 1514 nævnes i Købmandsgildet (Sejdelin I, s. 254). Muligvis har det drejet sig om ovennævnte Anne, frmtl. en datter af Mette Klockengeters. 1525 nævnes Peter Festersen som medlem af Vor Frue gilde ved St. Nicolai kirke (Sejdelin I, 698).

I "Domme og Kjendelser etc." (Sejd. I, s. 192) nævnes Peter Festersen 1518, 1520, 1521.

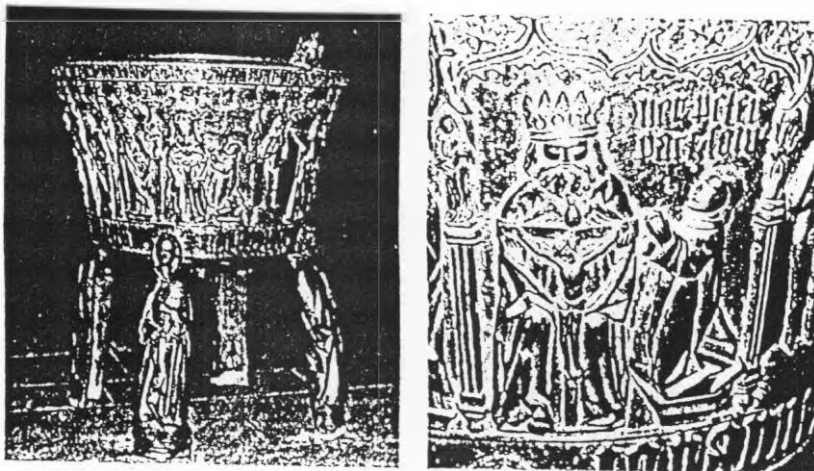
Han nævnes sidste gang i live d. 21. sept. 1526 (Sejdelin I, 192). Peter Festersen blev dræbt af borger i Flensborg Jacob Olefsen, der d. 13. sept. 1527 beder dronning Sofie gå i forbøn for sig, drabet er sket i nødværge (Sejdelin II, s. 194.) 13. sept. 1527 beder han ligeledes kong Frederik om nåde.

Borgmestre, råd og menighed i Flensborg søgte forgæves at hindre benådningen, men bad d. 29. sept. om, at drabsmanden måtte blive forvist fra begge fyrstendømmer, indtil Peter Festersens børn og hans umyndige broder var blevet voksne (Sejd. I, 203). Anmodningen gentages d. 4. okt. 1527 (Sejd. I, s. 203) i brev til kongens kansler Wulfgang Uthenhof.

1528 giver kong Frederik i brev, udstedt på Gottorp, Jacob Olefsen frit lejde i kongens riger og lande med undtagelse af byen Flensborg (Sejd. II, s. 217).

Køberen af huset, Erich Jensen, nævnes i Købmandsgildet 1512 (Sejdelin I, s. 253). Ligeledes i optegnelserne om Nicolaigildets formue 1527, 1528 og 1529 (Sejdelin I, s. 525 -527). 1542, onsdagen i fastelavn, havde Erich Jensen lovet at betale Nis Uken for en tønne Hamborgøl (Sejdelin I, s. 254).

Illustrationer fra Bjørn Poulsens artikel i "Skalk":

Flensborgfonten og (til højre) udsnit af samme. På sidstnævnte ses stifteren, Peter Partzow, i bøn foran Den hellige Treenhed. De andre døbefonte, Peter Hansen fremstillede, ligner denne, men har anden udsmykning. Hans relieffilleder ligger tæt op ad tidens træsnit, der antagelig har tjent som forlæg.

Klokke i Linnerup, Midtjylland, støbt af Peter Hansen »Herrens år 1490, i den 10. måned -- til lov for Gud og den hellige Peter - «.

Det lille skjold med klokken, som ses på Haderslevfonten, holdt af evangelisten Markus, må være Peter Hansens støbemærke.

En søn af ovennævnte Peter Festersen var Michel Festersen, farver i Husum. Han solgte d. 4. marts 1577 sit fædrene hus i Flensborg til formynderne for Mette von Eulenows børn. Mette von Eulenow var søster til Michel Festersen, men født i moderens andet ægteskab. Michel Festersen var gift med Salome Froddesen, en datter af Bernd Froddesen. (I øvrigt se afsnittet "Froddesenslægten fra Toftum", side 460).

Efter Peter Festersens død giftede Anne sig med Peter Møller (Møse, Møle). Han var købmand og rådmand i Flensborg, nævnt som rådmand 1547 (Sejdelin II, 397). Anne var endnu i live d. 4. marts 1577 (Retsprot. bd. II, s. 15).

Ovennævnte datter Mette var første gang gift med Andreas von Eulenaу, sekretær i det tyske kancelli og kannik i Roskilde.

Anden gang var hun gift med købmanden Jacob Dithmar i Flensborg.

En søn af første ægteskab var Christian von Eulenaу (1563 - 1634).

Efter studier ved forskellige universiteter blev han købmand og fra 1627 rådmand i Flensborg ("Gelchrter Humanist"). Han var gift med Marine Holst, en datter af Jochim Holst (IV - 2686).

(I øvrigt se afsnittet "Borgmester Marquard Holst etc.", s. 748)

Døtre af Peter Festersen var muligvis også Margrethe, gift med Jacob Mandixen og en datter, gift med Matthias Paulsen. - fortsat nedenfor. (Jac. Jessen: Stammtafel der Familien Moller und Eulenau in Flensburg. - Stadtarch. Flensb. XII Hs Bd. 11, nr. 1615).

70. Som "hypotetiskø" forældre til Margrethe, gift med Laurens Jensen Becker, kunne måske også Jens Schmidt, søn af diakonen i Højst, Claus Schmidt, komme på tale. Jens Schmidt var ifølge Jac. Fabricius købmand i Tønder og gift med Anne, en datter af Peter Dehn i Hostrup. De havde børn.
71. Rolfs Geschichte des Fleckens Hoyer, s. 41. Uddrag af kirketegn-skabsbog: Anno 1637 haffuer Hanss Jensen i Rudbøl legerit til Heur Kircke 32 mark Houedstol, som altid skal stande paa Rente oc aldrig maa optages, stander hos Peder Oxen i Houe i Pant.
69. (fortsat). D. 10. juli 1559 gav Jacob Mandixen og Mathies Paulsen gennem sin fuldmægtige Jacob Mandixen den "achtbare" rådmand Peter Moele skøde på alt det, som de gennem deres hustruer med rette havde arvet efter salig Peter Vestersen og salig Anna Vestersen i det hus, som Peter Moele for tiden beboede med kvisten, og alt gods indenfor og udenfor staden. Hvorefter Peter Moele umiddelbart derefter skødede ovennævnte hus til sin kære søn, den ærbare Andres von Eulenow, således som han havde fået det fra salig Peter Vestersens børn. (Schötebuch nr. 692.).
72. Bartholdus Pauli var - på anbefaling af statholder Henr. Rantzau og Kgl. Maj.-fra 1602 og til sin død i 1613 "procurator" eller "curator" for Ludolf Namensens testamente som dennes nærmeste blodsbeslægtede. 1586 ansatte rådet Barthold Pauli som "6. collega". x) I sit testamente hensatte han et legat på 130 mark, hvis renter - 7 mark og 14 sk. årligt - uddelt til Martensdag, skulle tilfalde fattige "currente-diciple". Pengene stod i broderen Magnus Paulsens to boliger i Rødegade. x) ved latinskolen i Flensburg. (O. H. Moller: Erneuerets Andenken des Flensburgischen Bürgermeisters Marcus Schröder etc. Flensburg 1782).
73. Mette Magdalene Ewald blev født ca. 1693 i Dagebøl og døde i Burkal i 1748, begravet d. 3. jan. 64½ år gammel. Hun blev ca. 1705 gift med Johannes Prætorius, degn i Burkal. Han var født i Højst d. 24. jan. 1673 og døde i Burkal i 1756, begravet d. 15. febr. Han var søn af sognepræst i Højst Johannes Prætorius og Dorothea Apollonia (Oporinus).
I øvrigt se: "Slægterne Prætorius-Ewald-Ægidii etc." s. 255 -

74. Marine var første gang gift med købmand i Tønder Franz von Lahr, der døde i 1624.

Josias Kiel døde d. 24. juli 1673.

(Ludwig Andresen: Geschichte der Stadt Tondern. Kiel 1939).

75. Marin Jacobs var muligvis datter af Balthasar Alteneck, der døde i Tønder d. 8. nov. 1632. Han var 1607 slotsskriver på Trojborg, senere købmand (handlede bl. a. med okser) og rådmænd i Tønder.

Han var gift med Cathrine de Behr, der var født i 1583 og døde i Tønder d. 7. nov. 1659. Hun var datter af købmand og rådmænd i Tønder Lütke de Behr og Marine.

Børn: Lütke de Behr, der druknede i 1691 med okser, gods og penge i Nordsøen. Moderen blev derved ruineret.

Lorentz de Behr.

Marine de Behr gift med Hinrich Uppendorf. Borger i Tønder. Han var fadder da Jacob Becker og Marine lader sønnen Jacob døbe i 1657.

Gerdruth Uppendorfs er fadder, da Laurretta døbes i 1655.

Gilde Uppendorfs er fadder i 1553, da Peter Tüchsen og Anna Laurensadatter i 1653 lader barnet Thomas døbe.

(Ludwig Andresen⁽⁷⁴⁾, s. 282).

E B B E S M E D E S E F T E R S L Æ G T ⁽¹⁾.

- I. Som sin "urfader" i Flensborg angiver Jacob Fabricius Ebbe Schmidt. Ebbe Smede, som han hedder i samtidig kilde, boede i det andet hus til højre i Angelbogade, regnet fra Søndertorv. I en fortegnelse over penge, som Helligåndshospitalet havde stående i forskellige ejendomme i Flensborg, dat. 25. okt. 1451 ⁽²⁾, nævnes Ebbe Smede. Huset lå øst for Peter Tammesens (IV - 5056). Der stod i huset 20 mark lb., til en rente af 20 skilling. Jac. Fabricius kalder Ebbe Smede, der var oldefar til Jac. Fabricius, for "ein vornehmer bürger".

Børn:

- II. H a n s E b b e s e n (J e p s e n) S m e d e.
Han var ligeledes borger i Flensborg og var købmand. Han nævnes formlt. som medlem af købmandsgildet 1461 (Hans Ebbeson).

Børn:

- III. J e n s H a n s e n S m y t.
Han skal have solgt huset i Flensborg til naboen mod vest, der på det tidspunkt må have været Hans Petersen, idet denne senere var i besiddelse af ovennævnte Ebbe Smedes hus. Jens Hansen Smyt drog til Tønder, hvor han overtog en stavns i Østergades sydside. Jacob Fabricius oplyser, at der boede i hans tid Claus Petersen og Jes Tyrholm. Det drejede sig om det femte hus på venstre hånd, når man kom ind gennem Østerport (se nærmere under Cathrine, gift med Jürgen Mulsing, v 3). Han var 1518 kirkevæрге for den gamle St. Nicolai kirke i Tønder ⁽³⁾. Jens Hansen Smyt var gift med Wibeke, der var fra Erfde, Stapelholm. Hun nævnes i en skatteliste fra Tønder 1537 ⁽⁴⁾.

Børn:

1. Claus Jensen (Nicolaus Schmidt) v. IV 1.
2. Jep Jensen Smidt v. IV 2.
3. Flere børn, der drog til Flensborg og Haderslev.

- IV 1. C l a u s J e n s e n.

Claus Jensen var først katolsk præst, 1506 var han diakon i Højst. Ved reformationen trådte han over til protestanterne ("reflorescente luce Evangelii auch dazu bekandt".)

Han blev ved med at være diakon, blev altså ikke sognepræst. Efter nogles mening, fordi han ikke egnede sig til at prædke for adelen, Solvig skal

dengang have hørt under Højst sogn.

Hans kone hed Marine.

De fik en række børn:

1. Jens Schmidt var købmand i Tønder, han var gift med Anna, en datter af Peter Dehn (degn) i Hostrup.

("die Kinder sind unterschiedlich in die Weltdt kommen").

2. Jacob Schmidt.

Om ham siger Fabricius ikke andet end at han var fader til den fine astronom, magister Peter Fabricius i Varnæs.

Udgiverne af "Sønderjyske slægter Fabricius" oplyser et sted, at han var borger i Tønder (s.21), et andet sted at han var bager i Tønder (s.17). Han var gift med Anna Glasser (vel: Glaser i. e. Glarmester)⁽⁵⁾.

I hvert fald var der 1596 en Jacob Bager (Becker) i Tønder. I retsprotokollen hedder under 27.marts 1596 under en strid mellem Dyrick Reepschlegere og Jeb Jürgensen, at sidstnævnte løb gennem Jacob Beckers hus med en stridshammer under armen - uden Jacobs kones vidende - ud til Dyrick og havde spurgt ham, om han ikke ville "holde mandag".

Børn:

- a. Peter Fabricius.

Han var født i Tønder ca. 1579 og døde i Varnæs 9.aug. 1650.

Student i Rostock 1603. Magister 1608. Kapellan i Bylderup 1610, sognepræst sst. 1613. Sognepræst i Varnæs 1617 - 1650.

Gift 1614 med Maria Andersdatter Skærbæk, datter af mag. Andreas Jacobsen, sognepræst i Skærbæk, og Catharina fra Hajstrupgård.

Børn:

- aa. Jacob Fabricius, født ca. 1617, død i Varnæs 24.juli 1681.

Diakon i Varnæs.

- bb. Andreas Fabricius, død 1.jan. 1677. Student i Königsberg 1643.

Diakon ved St. Johannes kirken i Flensborg 1650, kapellan i Munkbrarup 1650. Sognepræst sst. 1650-77.

Gift med Margaretha Moth, født 1618, død 18.febr. (8.febr.)

1696, datter af sognepræst i Munkbrarup, provst Nicolai Moth.

Hun gift 1.gang med diakon ved St. Johannes kirke i Flensborg, Thomas Lundius.

- cc. Johannes (Hans) Fabricius.

Død 29.aug. 1684. Sognepræst i Varnæs 1651-84 (var 1660 designeret i Hjordkær, men fik ikke embedet).

Gift med Elisabeth Mayland, død 107 år gammel, datter af fyrstl. møller i Løgumkloster Johan Mayland og Cathrine (Christine)

Wind. 4 børn.

dd. Johann Fabricius. Birkefoged i Varnæs.

Gift med Anna, datter af Tycho Jepsen i Abild og Maren Riggelsen fra Løjt. (16)

4 (5) børn.

ee. Cathrine Fabricius, levede 1634.

Gift med Peter Riggelsen, møller i Løjt.

ff. Friedrich Fabricius.

Født 1651, død 1689. Sognepræst i Rinke­næs 1681-89.

Gift 9.maj 1681 med Cathrine Ambders, født 16.dec. 1658, datter af sognepræst i Burkal Andreas Ambders og Elisabeth Carstensdtr.

Gift 2.gang 27.juli 1690 med Christian Lund, født 1665, død 3.nov. 1724, sognepræst i Rinke­næs 1690 - 1724.

6 børn.

b. (Muligvis) Margrethe (Beckers) (IV - 159), død før 22.nov. 1645.

Gift med Laurens Jensen Becker (IV - 158).

(Se hypotese under Laurens Jensen Beckers hustru Margrethe.)

c. (Muligvis) Anne. Hun var 1.gang gift med Jens Nielsen, der havde en halv stavn i Østergade i Tønder. Han drev handel og omkom under en rejse til Holland ca. 1623.

Anne giftede sig anden gang med den senere byfoged Johan Dühr.

Joahn Dühr giftede sig 2.gang med N.N. Johan Dührs svigermoder, Anne Hanses, nævnt pindsedag 1643.

5.okt. 1626 klager Niels vægter over, at Johan Dührs hustru Anne, havde råbt "skælm" og horebarn efter ham, da hun stod i sin dør, og vægteren kom forbi. Johan Dühr havde stået ved vinduet og råbt, at Niels vægter nok skulle få sin løn. Episoden må nok ses i sammenhæng med, at Johan Dühr et par dage i forvejen havde klaget over, at Niels vægter havde frataget ham den vin han gik med, da han ved nattetide var på vej hjem.

2.dec. 1626 stævner den "ærbare og velvise" borgmester Hans Werkmeister Anna Dührs, fordi hun havde beskyldt hans ærlige hustru for drukkenskab. I virkeligheden er det Anne Dührs egen "udåd" ("vnthaet"). Johan Dühr møder for konen og erklærer, at denne ikke ved andet om borgmesterinden, end at hun er en dydig (Ehrentugentsame) matrone. Anne beder om forladelse. Hun mener, det hele er anstiftelse af Niels vægter. Foruden offentlig tilbagekaldelse og undskyldning skal hun betale 4 rdl. til straf.

10. sept. 1655 hedder det i retsprotokollen, at Joahn Dühr ikke har forrettet sine embedspligter, p. gr. a. "leibesschwachheit", hvorfor Jacob Vogt bliver commiteret.

29. sept. 1655 er der tale om salig Johan Dührs kreditorer, deriblandt sal. Carsten Jensens arvinger med en obligation, dat. 2. jan. 1639, på 277 mark 9 sk.

Jens Nielsens børn med Anne:

aa. Jacob Nigelsen.

Han sagsøger 12. jan. 1650 sin tidl. formynder Lorents Jensen Beckers arvinger med hensyn til formynderens administration.

Retten afviser sagen, da der mellem parterne blev oprettet en kontrakt 29. nov. 1636, og skønt den tidl. formynder levede en rum tid derefter, gjorde klageren ikke indsigelse.

Formynder for Jacob og dennes broder var, foruden Laurents Jensen, Jacob Emke og Laurens Tilsen.

bb. Søn, død som barn.

3. Anna, gift med en glarmester. (Jacob Gleser?, se note 17)

4. Cathrine, hende havde Jac. Fabricius set hos Jacob.

5. Wibeke, hun boede senere i Flensborg.

6. Mette, hun var gift med skrædderen Hans på landet.

IV 2. J e p (J a c o b) J e n s e n S m i d t.

Ifølge Tønder Amts regnskab 1533 - "Broke und Vestegeld - De Stadt Tunderen" betalte Jep Smidt 30 mark⁽⁶⁾.

Han var købmand i Tønder og gift med Margrethe fra egnen.

Børn:

1. Hans Jepsen Smidt (Schmidt) v. V 1.

2. Jacob Schmidt, gift med Marin Janniks datter v. V 2.

3. Cathrine, gift med smeden Jørgen Mulsing v. V 3.

4. Anne, gift med Iver Schmidt, Matthias Lafrensens broder.

De havde mange børn.

5. Jens, død i Danmark (før 1623).

6. Marin, død (før 1623).

V 1. H a n s J e p s e n S m i d t.

Hans Jepsen Smidt var født 1520 i Tønder. Han overtog forældrenes stavns i Tønder.

Han var gift med Anne Reuwardsdtr (Rövertsdatte^{er}).

Hans Jepsen ernævnt i matriklen for Tønder 1562⁽⁷⁾. 28. aug. 1566 fæstede han af hertug Hans d. æ. en tolvtedel af Braderup land ved Tønder ("Nordwerdt So vor Tunder gelegen"). Det hedder i fæstebrevet, at salig kong Frederik i sin tid havde bortfæstet Braderup land til tolv borgere på livstid, blandt dem Hans Jepsens fader. Dertil skal Hans Jepsen yderligere have en eng nordfor, den er omgrøftet, og af den skal årlig til huset i Tønder svares 8 skilling. Iøvrigt skal de sædvanelige afgifter udredes⁽⁸⁾.

Hans Smitt nævnes i Tønder Hospitals Kapitalsbog 1561, hvor han har bidraget med en halv daler⁽⁹⁾.

9. dec. 1590 lånte han 40 mark lb. af Hospitalet til en rente af 2½ mark årlig. Som pant har han sat sit hus⁽⁹⁾.

Børn:

1. Jacob Hansen Smidt (Schmidt).

Han var smed og begik 1579 et drab på Niels Jørgensen fra Toghale i Møgeltønder sogn. Jacob Hansen blev arresteret i Flensborg.

Den dræbtes brødre Lütke og Andreas Jørgensen klagede for retten over, at Jacob "muttwilliges Ihren seligen Bruder von dem Leben (zum) todte erbracht" og krævede "ret", der skulle ikke gives sølv og guld, men liv for liv. Da de altså ikke ville modtage mandebod og Jacob havde tilstået dåden, erkendte rådet, at mester Herman skulle tage sig af ham og på Koberg straffe og henrette ham med sværdet efter vanlig ret, selv om Jacob ydmygt havde bedt om nåde.

Reinhusen beretter (305): "April 30, 1579: Wart Jacob Hansen, ein smedeknecht van Tunderen, afgekoppet."

2. Reuwart (Rövert)(Richard) Schmidt, opkaldt efter morfaderen.

Han gik i skole i Rendsborg 1567-68, da det ikke gik så godt med studierne, blev han organist i Bredsted, "hvor han giftede sig, fik børn og døde" (Jac. Fabricius).

Reuwart Schmidt var organist i Bredsted 1578 - 1592.

3. Margrethe, hun blev gift med borger og skomager i Tønder, Mikkell Landby (Michael Landbuy).

Mikkell Landby ejede et hus på Østergades nordside (det fjerde til højre, når man kom ind ad Østerport). Han havde overtaget det efter Andreas Jepsen⁽⁷⁾. Desuden ejede Mikkell Landby sammen med Frødde Schmidt og Jes Hansen Tyrholm et hus, som blev beboet af Jes Hansen Tyrholm, der så skulle betale leje til de to andre. Formentlig har de tres hustruer i fællesskab arvet huset, der i matriklen fra 1562 ejes af faderen Hans Jepsen og af Hans Mulsing, gift med Cathrine, Hans Jepsens søster. De to har så igen formentlig overtaget det i arv, efter Jep

Jensen Smitt.

6.aug. 1597 sagsøger Frödde Schmidt sammen med Michell Landbui Jes Hansen Tüerholm, fordi han ikke har betalt husleje⁽¹⁰⁾.

Jes Hansen Tyrholm dømmes til at betale, eller rømme huset.

1.juli 1598 hedder det, at Jes Tyrholm har rømmet huset. Men stridighederne er dog ikke helt indstillet, for 14.3.1601 beskikkes Jørgen Timsen, Claus Petersen (der var gift med en datter af Jacob Mulsing) og Peter Ottesen til at se på regnskabet mellem de tre, der ved denne lejlighed udtrykkeligt betegnes som svogre.

7.nov. 1601 har Frodde Schmidt en sag mod Mikkell Landby og Jes Tyrholm angående et hussalg; men det fremgår ikke af protokollen hvem der har solgt til hvem. Det er formentlig en fortsættelse af sagen fra 14.marts 1601, da der er tale om en af ærlige folk oprettet kontrakt, hvortil parterne henvises.

Margrethe, Mikkell Landbys hustrus slægtsskab med Frodde Schmidts hustru Marine fremgår også af en sag for retten 2.okt. 1619:

Berendt Ubbing har opsagt penge hos salig Michel Landbuys enke, Margrethe. Hendes søn Andreas Michelsen oplyser, at hans moster (Mutter Schwes-ter) Marine Froddes har forstrakt ham med penge til betaling af renterne, så Berendt Ubbing kan trække sin opsigelse tilbage⁽¹²⁾.

Mikkell Landby optager d. 6.juni 1616 et lån på 50 mark af Hospitalet med sikkerhed i huset med en rente på 3 mark 2 sk. p. a.

Han vil bruge pengene til at betale gæld hos sin svoger Hr. Peter, provst i Broager.

Børn:

a. Andres Mikkelsen Landby.

b. Hans Michelsen (Landby)

Han indløser 21.juni 1606 en obligation udstedt til Herr Peter Schmitt tho Broacker.

4. Marine. Hun er død før 1623, men efter 2.okt. 1619.

Hun var gift med Frodde Schmidt, der formentlig var født i Tønder og død der ca. 1616.

Hans moder hed Gunder Peters og var formentlig gift med den Peter Hansen, hvis stavn Frodde Schmidt senere overtog. Peter Hansen står som ejer af staven i matriklen fra 1562.

Frodde Schmidt skal først have boet i Sønder Smedeby i Uggel herred.

I Tønder gør han sig først bemærket 1593, da han d. 2.maj nævnes som vidne ved en hushandel.

8.nov. 1595 rejser Gunder Peters sag mod sin søn Frodde Schmidt vedrørende huskøb. Rådet bestemmer at skødet skal stå ved magt, da det drejer sig om arvekøb.

Iøvrigt er Frodde Schmidt en ivrig bruger af retsvæsenet, hvor han i retten stævner ("bespricht") sine debitorer, der som regel dømmes til at betale det skyldige inden 14 dage eller betale bøde.

Et par gange er det dog Frodde Schmidt, der får pålæg af retten, dog ikke i gældssager.

Således 5.marts 1608, da det pålægges ham at gøre "rigtig regnskab" med Jacob Hansen (formtl. svogeren Jacob Hansen Schmidt).

16.juli 1608 møder i retten i Tønder Niels Laurenzen, salig Laurens Petersens søn fra Hellstedt (formtl. Hillested) på Låland. Han forlanger på egne og på sin umyndige broder Jens Laurenzens vegne, at deres farbror Früdde Schmitt skal udrede deres arv efter deres salige bedstemoder Gunder Peters. De pågældendes moder, salig Laurens Petersens enke, Anne Laurens, er også tilstede, fordi midler er nødvendige for hende til den unge søns opdragelse.

Frodde Schmidt var smed. Der foreligger en detaljeret regning fra ham til byen, fra 1596. Han har leveret jern både til stormklokken og til sejerværket, samt hasper, kramper, dørhåndtag, klinketøj, hængsler⁽¹¹⁾. Frodde Schmidt nævnes som deputeret borger 1.sept. 1601.

13.april 1616 nævnes en sag Frodde Schmidts arvinger contra Dorethe Blohm.

Stavnen i Østergades nordside, der 1562 ejes af Peter Hansen, senere af Frodde Schmidt, overtages igen senere af dennes svigersøn Carsten Jensen.

Børn:

a. Margrethe (Merret), gift 21.jan. 1609 med Riggel Petersen (Riche-lius Petri). Sognepræst i Hostrup 1606 - 1634.

Han var søn af sognepræst i Hostrup, Peter Riggelsen (1569 - 1603) og Marine, født 1548, død 25.okt. 1608, datter af stadssekretær i Tønder Peter Jacobsen.

Børn:

aa. Marina, født 1.jan. 1611.

Gift 20.okt. 1631 med Tyge Jepsen i Abild.⁽¹¹⁾

Efter en anden kilde skal Tyge Jepsen have været gift med Maren Riggelsen fra Løjt⁽⁵⁾.

Tyge Jepsen havde en gård, hvorpå senere den Peter Tygesen boede, der blev gift med Mette, en datter af Nissenus Nissen, Bøgevad (IV - 38) og Anna (IV - 39), en datter af Paul Claudius,

sognepræst i Hostrup og Herlich, datter af Laurens Jensen, Tønder.

Mette var 1. gang gift med Hans Tygsen, en søn af Tyge Jepsen og Marine. 2. gang med Peter Tygsen.

bb. Anne, gift med Paul Claudius (IV - 78). Anne døde uforløst i barselseng og Paul Claudius giftede sig 2.gang med Herlich (IV - 79), en datter af Laurens Jensen Becker (IV - 158) og Margrethe (IV - 159).

Se: Præsteslægten Claudius og Flensborg - Rudbøl - Tønder - slægten.

b. Gude (Gy), gift med kæmner og købmand Carsten Jensen, Tønder, søn af Jens Hansen, Rudbøl og Herlich.

Se: Flensborg - Rudbøl - Tønder - slægten.

5. Carsten Smidt, død før 1623.

En Carsten Schmidt nævnes i Tønder Amts regnskab 1612 med flere større beløb for smedearbejde.

6. Peter Schmidt (Fabricius).

Han var født i Tønder 26.april 1566 og døde i Braderup 4.juli 1655. Kapellan i Løgumkloster 1595. Sognepræst i Broager 1596 - 1636, da han blev afsat. Provst over Als og Sundeved (de sogne hvor hertug Hans den yngre besatte embederne).

Gift 3.okt. 1596 med Anna Fischer, datter af købmand i Flensborg Hans Fischer.

Hun var 1.gang gift 6.10.1594 med sognepræst i Broager Hans Berndes, død 1596.

Anna Fischer blev halshugget ca. 1632 for hekseri.

Børn:

a. Anna Fabricius, født ca. 1599, død i Dybbøl 15.okt. 1646.

Gift 1.gang med Jens Lund (Lundius), født i Dybbøl ca. 1572, død sst. 28.maj 1640, søn af sognepræst i Dybbøl Jens Andersen Lund.

Gift 2.gang 18.juni 1643 med Christen Brunckartzzen (Brunchardus), født ca. 1580 i Sønderborg, død i Havnbjerg 14.april 1647, sognepræst i Havnbjerg 1606-47, søn af rådmann i Sønderborg Peter Brunckartzzen.

b. Christian (Henrik ?) Fabricius, født 2.juni 1601, død i København 19.juni 1666. Student i Rostock 1620, i Leyden 1628, dr.med. i Caen. 28.8.1631, praktiserende læge i Hamborg.

Dr. juris i Orleans 13.8.1637. Udlandsrejse 1637-40. Ved Københavns

universitet som "dr. med. og Practicus Hafniensis".

Gift 1.gang 17.10.1641 med Elise Stephania Rhode. begr. 10.juli 1650, datter af købmand i København Stephan Rhode og Maria Olofsdatter fra Flensborg.

Gift 2.gang (iflg. bevilling 21.febr. 1661) med Magdalene Matzfeldt, født 25.jan. 1617, død 24.febr. 1691, datter af vinhandler i København Peter Matzfeldt og Maria von Heimbach.

Hun gift 2.gang med professor Ole Worm.

Børn:

aa. Søn, død ung.

bb. Datter, død ung.

cc. Datter, død ung.

dd. Anna Fabricius, født 10.nov. 1643, død 18.febr. 1713.

Gift 1.gang med Georg Reitzel, død 1676. Sekretær, assessor i det tyske kancelli.

Gift 2.gang sept. 1679 med Caspar Bartholin, født 10.sept. 1655, død 11.juni 1738. Dr.med. i Leyden 1678. Universitetsrektor 1687 og 1702. Assessor i Højesteret.

Slægten adlet 6.april 1631.

Søn af professor Thomas Bartholin og Else Hansen.

ee. Elisabeth Augusta Fabricius.

Gift med Henrik Koch i Bergen.

ff. Magdalene Sybilla Fabricius.

Gift med Julius Henrik Krybe, amtsforvalter i Hovrebalde og Stabelholm amt.

gg. Maria Fabricius.

Gift med Jacob Woldenberg, født ca. 1649 i København, død 1737 i Bergen.

Københavns universitet 1677. Cand. med. 1677, feltmedicus 1677.

Dr. med. 13.marts 1677. Botaniker i Norge. Bergmedicus i Kongsberg 1686. Stadsfysicus i Bergen 25.okt. 1687.

c. Henrik Fabricius. Nævnes som broder til Christian Fabricius.

d. Maria Fabricius, født 2.juni 1607, kaldes også Marika, død 19.dec. 1686.

Gift ca. 1623 med Nicolaus (Niels) Bruun (Bruno), født 1594, død 1666. Student i Rostock 1613. Sognepræst i Sottrup 1616-66.

Søn af sognepræst i Sottrup Peter Bruun (III - 444),

født i Sottrup ca. 1543, død sammested 9.febr. 1616 og Ellen Eriks-

datter (III - 445), født i Nørborg, død i Sottrup.

7. Johan Schmidt, død før 1623.

8. Jacob Schmidt.

Jacob Hansen (Schmidt) var smed og overtog stavnen efter sin fader Hans Jepsen Smitt. Det drejede sig om det tredje hus til venstre, når man kom ind gennem Østerport. I det næste, det fjerde, boede Mikkel Landby⁽⁷⁾.

Han overtog også det lån, faderen havde taget hos Hospitalet.

Jacob Hansen nævnes 19.okt. 1629 blandt de deputerede borgere (16 Bürger) og 1623 som "Quartiermeister".

Han er muligvis den Jacob Schmidt - det kan også dreje sig om diakon Claus Jensens søn af samme navn - der 1602 mener sig forhekset af Bertel Jensens hustru Kirstine. Da Jacob efter pesten følte sig for svag til at tærse sit korn, lod han Bertel Jensen gøre det, men denne stjal af kornet, og Jacob jog ham væk. Nogen tid senere kom Jacob til skade med en hånd, da han ville beslå en hest. Han kom først over det, da den kloge kone i Højer "talte" over hånden (durch Besprechen)⁽¹⁴⁾.

Jacob Hansen har muligvis overtaget stavnen efter faderen Hans Jepsen i 1594, idet han det år fæster dennes "rørvold" (Redtwall) og eng.

7.april 1623 pålagde borgmesteren tre mænd: Hans Jørgensen, Peter Schmitt og Jacob Hansen som "stridige parter", samt deres pårørende, fred med hånd og mund, i modsat fald resikerede de en bøde på 60 mark. Den 7.juli 1632 klager Erich Schmidt fra Højer i retten over Jacob Hansen, idet hans "forløbne svend" Joahn Kock, havde stjålet stål, som han senere havde solgt til Jacob Hansen. Denne indvendte, at han havde købt stålet i god tro, idet svenden havde udgivet sig for en købmand fra Ribe. Jacob Hansen Schmidt havde også tilbudt at betale det bestjålne. Jacob Hansen blev derefter frifundet.

16.febr. 1639 beklager Jens Bonnichsen sig over, at Jacob Hansen voldelig har overfaldet ham på gaden, havde væltet ham ved døren, og Jacob Schmidts tjener havde slået Jens Bonnichsens hustru et hul i hovedet.

Jacob Schmidt hævder, at han blev provokeret. Et vidne, Catharina Lorentzen, forklarer, at hun med Jens Bonnichsen var kommet ind i Laurens Jensens hus og havde der forefundet Jacob helt fuld, hvorfor hun sammen med Agatha Kock og Jens Bonnichsens hustru ville ledsage ham hjem.

På vejen havde han for sig selv mumlet: du skælm, du tyv, men ikke nævnt navne. Jacob og hans datter var fulgt efter og ved Jens Bonnichsens dør, havde Jacob spurgt: "Mener du mig".

Derefter var de "faldet i hinanden", hvorefter vidnet havde fjernet sig. Agathe Kock fortæller, at Jacob Hansen havde sagt: "Du kan selv være en skælm", hvorefter Jens Bonnichsen havde trukket en kniv, men vidnet holdt ham i ærmet.

Michel Michelsen fortæller, at Jacob Hansens svend, Nis, var løbet ud af huset og havde slået Jens Bonnichsen og hans kone i hovedet.

Jacob Hansens hus i Østergade overtages senere af Hinrich Clausen.

Børn:

- a. Güde, gift med Hans Vidt, søn af Jacob Vidt, der er død før 1617 og Margrethe, død efter 1617.⁽¹⁵⁾ Jacob Vidt, en købmand, som nok havde prøvet lykken i Frankrig og Nederlandene" (Jac. Fabricius).

Hans Vidt var første gang gift med Marine, en datter af Peter Werkmeister.

Hun betegnes 3.febr. 1624 som "Gottselig".

Güde og Hans Vidt er gift mellem 26.aug. 1624 og 20.sept. 1624.

30.juli 1631 betegnes Güde som Hans Vidts efterladte enke. I ægteskabet med første kone var en datter Margrethe. Det hedder 20.sept. 1624, at hun var blevet "bortført af andre".

Som omtalt under Laurents Jensen Becker og hans hustru Margrethe Beckers, kunne Jacob Hansen Schmidt måske komme på tale som "hypotetisk" far til Margrethe.

9. Anne Hansdatter (Smitt). Gift med Jes Tyrholm (Jess Thürholm).

Da Jac. Fabricius skrev sin selvbiografi (1623), var de begge døde. De efterladte døtre ernærede sig med knipling.

V 2. J a c o b S c h m i d t ⁽⁵⁾.

Jacob Schmidt blev født 1521 i Tønder og døde i Rendsborg 1569, begravet lørdag efter trinitatissøndag. Han var først købmand i Tønder. Drev handel til søs.

1565 blev Jacob Schmidt sammen med andre udnævnt til at foretage opmåling af Ditmarsken. Jacob Schmidt var erfaren i aritmetik og geometri.

1569 blev han udnævnt til tolder i Rendsborg.

Jacob Schmidt blev 1555 gift med Marine, født 1533, en datter af Jannick Heicksen i Tønder og Marine, Niels (Negels) Ditmersens datter.

Jacob Schmidt døde i Rendsborg 2.okt. 1569 og Marine Jannicksdatter 15.5. 1610 i Rostock.

Børn:

1. Marine, født 1.juni 1557 i Tønder, død 27.okt. 1566 i Rendsborg.

2. Jacob Fabricius, født 30.jan. 1560 i Tønder og døbt den følgende søndag den 6.februar.

Hans 7 faddere var: Detlef von Ahlefeld på Møgeltønderhus (død 1572), Hinrich Nissen, borgmester i Tønder (søn af Nis Hinrichsen, Hajstrupgård), Lafrens Nissen den ældre, rådmand (død 1561), Jürgen Miølsing, gift med barnets faster (død 1576), Inge, senator Lafrens Richelsens hustru (død 1577), Ingeborch, barnemoderens stifmoder, Anna Lassens, senator Las Nissens hustru, og Cathrine Lafrens søster.

Gik i skole i Tønder og Flensborg. Student i Helmstedt 1581, i Rostock 1584.

Diakon i Tønder 1586. Hofpræst i Gottorp og provst 1589.

Superintendent in spe for de Gottorpske landsdele 1593. 1610 sognepræst ved St. Jacobs kirken i Hamborg. Atter hofpræst ved Gottorp 1616. Generalsuperintendent 1636.

Gift 1.gang i Tønder 15.okt. 1587 med Agnete Jørgensdatter Petrus, født 1570, død 24.marts 1604, datter af provst og sognepræst i Tønder Jørgen Petersen (Georg Petrus) og Anna Hansdatter Meiger.

Gift 2.gang trinitatis søndag 1608 med Sara Berndes, død 15.jan. 1643, datter af silkehandler Johan Berndes og Catharina Gorthens.

Jacob Fabricius solgte 1612 sit fædrene hus i Tønder til Laurens Jensen Becker (IV - 158).

Børn:

- a. Jacob Fabricius, født 24.juni 1588 i Slesvig, død sst. 24.april 1645. 1616 hofpræst for hertuginde Augusta i Husum.

Adjunkt hos faderen 1622. Efterfulgte faderen som generalsuperintendent 1640.

Gift 1.gang 4.sept. 1614 med Ingeborg Strauckmann, datter af medicus i Slesvig Nicolai Strauckmann.

Gift 2.gang 21.nov. 1619 i Husum med Catharina Evertsdaughter Rachel, født i Husum, død 25.jan. 1649, datter af rådmand i Husum Eberhard Hinrichsen Rachel, silkekræmmer sst., og Anna Berendsdatter von Münster.

9 børn:

- aa. Jacen Fabricius, født i Husum 26.nov., død som barn.

- bb. Augusta Fabricius, født i Husum 24.jan. 1617, begr. i Slesvig 11.sept. 1648.

Gift med Hinrich Gladovius, født i Lütjenburg 1588, begr. i Slesvig 28.febr. 1645.

Sognepræst i Gettorf 1619, archidiakon ved Slesvig domkirke 1622-45.

- cc. Johan Adolph Fabricius, født i Slesvig 1622, dbt. 3.febr., død 9.sept. 1627.
- dd. Agneta Catharina Fabricius, født i Slesvig 29.april 1626, død i Kiel 15.jan. 1694, begr. i Bordesholm 29.jan.
Gift 15.maj 1643 (?) med Paul Sperling, født i Hamborg 9.nov. 1605, død i Kiel 27.april 1679. Sognepræst og rektor i Bordesholm 1635. Professor i Kiel 1665-79.
- ee. Friedrich Fabricius, født i Gottorp 1.juni 1629, død i Frederikstad 3.marts 1703.
Luthersk præst i Frederikstad 1657.
Gift 4.febr. 1658 med Anna Jacobsdatter Sperling, født i Odense 1637, død 18.okt. 1714, datter af stiftsprovst i Odense Jacob Hansen Sperling og Hedvig Hansdatter Burcharsen.
6 børn.
- ff. Maria Dorothea Fabricius, født i Slesvig 31.jan. 1631, død i Husum 22.febr. 1713.
Gift i Husum 13.okt. 1652 med Marten Jørgensen Holmer, født i Slesvig 26.maj 1619, død i Husum 10.marts 1685.
Hovmester for dr.med. Paul Moths sønner. Archidiakon i Husum 1652, sognepræst sst. 1653-85. søn af rådmand i Slesvig Georg (Jørgen) Holmer og Catharina Martindstr. Bornemann.
- gg. Jacob Fabricius, født i Slesvig 6.april 1632, død som barn.
- hh. Ingeborg Fabricius, født i Slesvig 8.okt. 1633, død i Burg på Femern 8.marts 1667.
Gift 2.maj 1653 med Matthias Lobetanz, født i Gaikebüll 1622, død 31.nov. 1694. Sognepræst i Burg 1653-94.

Han gift 2.gang med Margrethe Becks, født i Slesvig, datter af borgmester i Slesvig Johan Adolph Becker og Maria Fabricius.
- ii. Jacob Fabricius, født i Slesvig 1.maj 1638, død i Mildsted 5.aug. 1684. Archidiac. i Mildsted.
Gift 29.maj 1671 med Elisabeth Varenholdt, datter af archidiak. i Mildsted Johan Varenholdt og Elisabeth Heinrichsdtr.
4 børn.
- jj. Eberhard Fabricius, født i Slesvig 29.maj 1642, død i Helmstedt 15.juni 1661. Student i Helmstedt 1655.
- b. Philip Fabricius, født i Slesvig 26.maj 1589, død i Lunden 14. (?) febr. 1618. Diakon i Lunden, Ditmarsken 1615. Sognepræst sst. 1616.

Gift 17.maj 1615 med Anna Agnete Nanne, datter af borgmester i Lunden Claus Nanne.

Hun gift 2.gang 1625 med Jacob Thomsen (Thomæus), læge i Ejdersted, Tønning.
2 børn.

aa. Agneta Fabricius, 1.gang gift med Volquard Johus, landmand i Witzworth.

Gift 2.gang 8.maj 1686 med Jacob Richardi, født 1617, død 17.aug. 1693. Diakon, sognepræst i St. Peter og Tønning.

bb. Jacob Fabricius, død 1645 som elev på Bordesholm gymnasium.

c. Jørgen (Georgius) Fabricius, født i Slesvig 11.maj 1590, død i Poppenbøl, Ejdersted, 20.jan. 1630. Sognepræst i Poppenbüll 1625. Gift i St. Jacobi kirke i Hamborg 16.april 1617 med Elisabeth Schröder, datter af diakon ved St. Jacobi sst. Bernhard Schröder.

Børn:

aa. Agnete Fabricius.

Gift 1.gang 25.nov. 1638 med Weseel Bever, død 1.okt. 1646. Købmand i Hamborg.

Gift 2.gang med Hinrich Capsius, født 5.juni 1605, død 1679, sognepræst i Gröde, Rützebüttel amt.

bb. Jacob Fabricius, født 23.juni 1625, død 3.juni 1645, stud.theol.

cc. Datter.

d. Johan Adolph Fabricius, født 29.marts 1592, død i Hamborg 28.okt. 1650. Diakon ved St. Jacobi i Hamborg 1615. Archidiakon sst.

Gift 1.gang St. Jacobi 25.aug. 1616 med Anna Prætorius, født i Hamborg 21.okt. 1589, død sst. 11.nov. 1637, datter af musicus i Hamborg Hieronimus Prætorius.

Gift 2.gang 2.dec. 1638 med Anna Schmidt, datter af købmand Schmidt i Schlums.

Børn:

aa. Jacob Fabricius, død ung.

bb. Agneta Fabricius, født 1618, død pinsedag 1679.

Gift 1.maj 1643 med Johan Papen, købmand i Hamborg.

cc. Elisabeth Fabricius, død spæd.

dd. Jacob Fabricius, sognepræst i Gröde, Rützebüttel amt.

Gift 14.aug. 1653 med Catharina Elisabeth Petersen d. a. Bendix Petersen i Hamborg.

ee. Elisabeth Fabricius.

Gift 11.aug. 1645 med Heinrich Klam, købmand i Hanborg.

e. Ulrich Fabricius, født 159 ?, død 23.juli samme år.

f. Johannes Fabricius, født 11.aug. 1600. død i Steinbeck 28.juli 1626, sognepræst i Steinbeck, Reinbek amt.

Gift 10.juli 1626 med Elisabeth Prætorius, d. a. organist i Hamborg
Jacob Prætorius.

Hun gift 2.gang med sognepræst i Buxtehude
Johan Scholvin.

5 børn, et kendes:

aa. Johan Fabricius.

g. Peter Fabricius, født i Slesvig 10.maj 1602, død i Witzworth 20.nov. 1648. Diakon i Witzworth 1627, sognepræst sst. 1633-48.

Gift 1.gang med Anna.

Gift 2.gang med Abigal Schumacher, datter af borgmester i Tønning
Wilhelm Schumacher.

h. Agnethe Fabricius, født i Hamborg 29.maj 1609.

Gift 1639 med Just Valepagen, herredsskriver i Stapelholm.

i. (Anne) Maria Fabricius, født i Hamborg 8.aug. 1613 (1610 ?), død 1648.

Gift 17.okt. 1630 med Johan Adolf Becker, født 7.okt. 1597, død i Slesvig 9.dec. 1658. Kommissarius for de fyrstelige kirker, borgmester i Slesvig.

Han gift 2.gang med Salome Hansen, enke efter
sognepræst i Husum Petrus Danckwardt, født i
Lütjenburg 1580, død i Husum 17.dec. 1652.

V 3. C a t h r i n e J e n s d a t t e r (S m i t t).

Cathrine var gift med skræderen Jürgen Mülsing, død 1576.

I matriklen fra 1562 ejedes på sydsiden af Østergade det femte hus regnet fra Østerport af Jürgen Miölsing og Hans Jepsen. Det var der ifølge Jacob Fabricius, at Jens Hansen Smyt og Wibeke slog sig ned, da de flyttede fra Flensborg til Tønder.

1573 "bekender" Jürgen Mölsing i retten, at han har købt et stæde i kirken af Peter Sax for 1 daler. Stædet har i mange år tilhørt huset.

Jürgen Miölsing afløstes senere af svigersønnen Claus Petersen, "den berømte borger" (Jac. Fabricius), og Hans Jepsens part blev overtaget af Frode Schmidt (Frude Smit).

Børn:

1. Catharine, gift med Claus Petersen. Han nævnes 1578-93. De havde 8 - 10 børn.
Claus Petersens andel af stovnen overtages senere af svigersønnen Marquard (Marcon, Marcus) Hansen, senere igen Claus Marcussen, forml. en søn af Marquard Hansen.
2. Jacob Miölsing (Mülsing), " bor i faderens hus, gift med Catharina, datter af Jens Owsen. De havde sønner og døtre, en af dem var gift med en præst i Aventoft."
3. Anne Miölsing, gift med Nis Christensen eller Sølsted (Sülverstete), borger i Tønder.
"De havde også døtre".
4. Margrethe Miölsing. Gift 1.gang 1582 med Heicke Jannichsen, født 22.maj 1534, købmand i Tønder, søn af rådmand Jannick Heicksen og Marina, der døde i pesten 1549.
Ingen børn.
Margrethe gift 2.gang med N.N.
Ingen børn.
5. Jens Miölsing, "død i Danmark".
6. "Cathrine havde endnu flere børn".

Noter og henvisninger til "Ebbe Smedes efterslægt".

1. Jac. Fabricius: Egenhændig selvbiografi, samt tilføjelser. Thott 4° 1928 1. Det kongelige bibliotek. En dansk oversættelse i Sdj. Årbøger 1963, s.161 - 233.
2. Sejd. I, s.550.
3. Ludw. Andresen: Geschichte der Stadt Tondern, s.146.
4. Ludw. Andresen: Bürgerbuch der Stadt Tondern s.160.
5. F.B.Fabricius og L.P.Fabricius: Danske Slægter Fabricius. Sønderjyske Slægter Fabricius. København 1966.
6. S-film 1149 R.A.
7. Land- und Deichregister 1562. Tønder Byarkiv Nr. 426 - L.A.S.
8. Hans den ældres kopibøger. R.A. S-film 1216.
9. Hospitalets Kapitalsbog - Tønder Byarkiv nr. 654 - L.A.S.
10. Retsprotokol Tønder - Retsbetjent nr. 1722 - L.A.S.
11. Kæmnerregnskab 1596 - 1687 - Tønder Byarkiv nr. 1209 - L.A.S.
12. O.H.Møller har i sin tvl. nr.187 opført Frodde Schmidt som søn af diakonen Nicolaus Schmidt i Ø. Højst. Der har formtl. hos efterkommere efter Carsten Jensen og Gude været en overlevering, om et slægtskab mellem deres forfædre i Tønder og Superintendent Jacob Fabricius's slægt. Men Jac. Fabricius opfører ikke Frodde Schmidt blandt diakonens børn, skønt han ellers ret detaljeret omtaler dem.
Udgifterne af "Sønderjyske Slægter Fabricius" har forkastet Møllers hypotese. De peger på Marine, datter af Hans Smidt - om hvem Møller kun oplyser, at hun døde - som forbindelsesled. Men de indrømmer, "at en sikker løsning på gåden mangler vi også dokumentation til - og må antagelig altid mangle den". Som det fremgår af Tønder Retsprotokol havde de ret i deres hypotese.
13. R.A. S-film 1290.
14. Ludw. Andresen: Geschichte der Stadt Tondern s.225.
15. Retsprotokol Tønder 31.okt. 1617.
16. Ifølge en anden - og vist mere sandsynlig - kilde var Tycho Jepsens hustru, Maren, en datter af sognepræst i Hostrup Peter Riggelsen og Maren Foddesdatter. (Se s. 342).

17. Anna var muligvis gift med Jacob Gleser. Med dette ægtepar havde Laurens Jensen Becker d. 30. juni 1615 en kotrovers (se s. 312).
Det kunne måske dreje sig om Laurens Jensens svigerforældre?
Se også "Flensborg-Rudbøl-Tønder-Slægten", note 70, s. 335 D.
18. Maren (Marina) Riggelsdatter og Tycho Jepsen havde ifølge O.H. Møller (Tvl. 204) følgende børn:
- a. Hans Tychsen, der overtog faderens gård i Abild.
 - b. Jacob Tychsen der ligeledes var bosat i Abild.
 - c. Anna, gift med Joh, Fabricius, birkefoged i Varnæs.
 - e. Margrethe, gift med Johann Fries, skipper i Aabenraa.

F A R V E R F A M I L I E N I S Ø N D E R B O R G .

I. CLAUS SØNNICHSEN (IV - 80).

Claus Sønnichsen kom i 1651 til Flensborg fra byen Bomsted i Trelstrup (Dreisdorf) sogn i Nr. Gøsherred. Trelstrup sogn var på den tid frisisktalende, men grænsede mod øst til det dansktalende Fjorde sogn.

Den 22. april 1651 henvendte han sig gennem David Boltz til borgmester Thomas von der Wattering og anmodede om borgerskab i Flensborg som sortfarver. Et par dage senere mødte han op på kærnerkontoret, medbringende sit "Geburtsbrief." Borgerskabet kostede 6 daler, hvortil han stillede Valentin Valentin som garant.⁽¹⁾

Claus Sønnichsen betegnes snart som boende i Rødegade, snart som boende i Pötter Kloster (den senere Töpferstrasse), en gade, der umiddelbart indenfor Rødeport gik mod øst henimod Klosteret og som havde navn efter de pottemagere, der boede der. Her løb en å, farveriet krævede let adgang til vand.

Den 20. aug. 1653 udstedte han et gældsbevis til Karsten Hansen, borger i Husum, lydende på 159 mark og 9 penning, for farve, som han havde købt.⁽²⁾

I 1554/55 fik Claus Sønnichsen en bøde på 3 mark, fordi han havde ladet lave en anretterbænk (Richterbank), et bord med skabe under, hos en "bønhase", dvs. en håndværker, der ikke var medlem af snedkerlavet. Den 22. marts 1656 anmeldte mester Frantz Busch til kærnerne, at farver Claus i Klosteret havde fået lavet et skab hos en "bønhase". Parterne blev indkaldt til afhøring den følgende 28. marts. Det synes nu igen at være tale om en "Richterbank". Claus kan ikke nægte, at han har fået lavet en sådan hos en mand i Hulvejen, der skyldte ham penge. Møblet blev "æstimeret" til en værdi af 8 mark. Claus Sønnichsen fik en bøde på 4 mark og 8 skilling hvoraf en trediedel gik til snedkerlavet, resten til Kgl. Maje - stæt.⁽²⁴⁾

Under krigen 1657-1659 flygtede Claus Sønnichsen med kone og børn fra Flensborg, som så mange andre borgere.

I december 1658 opholdt han sig hos svigerfaderen, Anders Offersen i Aabenraa, hvor sønnen Peter fødtes.

Efter krigen slog Claus Sønnichsen sig ned i Sønderborg. Her nævnes hans kone første gang den 25. maj 1660, Da Paul Thomsen Kra-

mer får døbt datteren Maricke. Clawes Farber selv nævnes første gang i Sønderborg et år efter, den 20. maj 1661, da Marten Kysbiers barn Jacob døbes.

Claus Sønnichsen nævnes sidste gang i Sønderborg den 29. september 1670, da han er fadder ved Nis Opfers barn Marias dåb.

Claus Sønnichsen eller Claus Farver, som han almindeligvis kaldes, var gift med Metta (IV - 81). Hun var født i Aabenraa som datter af Anders Offersen og Anna. I øvrigt se afsnittet: "Anders Offersen i Aabenraa."

Efter Claus Sønnichsens død har enken drevet farveriet videre. Det kunne hun gøre, når hun holdt en udlært farvesvend.

Den 22. nov. 1674 giftede hun sig 2. gang med enkemanden Lorenz Jürgensen. Han var den 13. jan. 1661 blevet gift med Ellina, salig Christen Jensens enke.

Metta er frmtl. død omkring 1. jan. 1690, idet sønnen Peter Clausens ansøgning om fornyelse af moderens koncession er til udtalelse hos borgmester og råd i Sønderborg den 21. jan. 1690. Herfra udtales, at først faderen og efter ham moderen i sin enkestand og derpå sønnen Peter Clausen sammen med en søster har ført farveriet til hvermands tilfredshed. Det påpeges, at der ikke kan eksistere mere end én farver i byen. Peter Clausen får koncessionen forlænget for 8 år, og det pålægges ham at holde gode farver og "civile" priser. ⁽⁴⁾ (Bilag 2).

Børn (fadderskabsliste bilag 1, s. 370 A):

1 P e t e r (C l a u s e n).

Peter Clausen blev født i Flensborg d 1654 og døbt i St. Nicolai den 23. marts. Død som barn.

2. A n n a (C l a u s d a t t e r).

Anna blev født i Flensborg i 1655 og døbt den 20. febr. i Nicolaikirken. Død som spæd. Den 25. marts 1655 fik Claus Farber ("int Pøtter Closter") et barn begravet. For begravelsen på St. Nicolai kirkegård, "på den vestre og nordre side overfor benhuset", betalte han 2 mark.

3. A n n a (C l a u s d a t t e r).

Anna blev født i Flensborg i 1656 og døbt den 20. febr. Hun døde i Sønderborg den 3. maj 1738, 85 år og 3 måneder gammel. Hun blev den 5. nov. 1682 i Sønderborg viet til Henning Johan-

sen fra Norge. Han var farver og har fml. været farvesvend hos Metta eller hos Peter Clausen.

Anna fik i 1695 en bøde på 12 skilling, fordi hun havde skældt Hans Petersen Ducker ud.⁽⁶⁾

Børn (fadderskabsliste Bilag 1, s. 371):

- a. Claws, født i 1683 i Sønderborg, døbt den 4. nov.
Død som barn.
- b. Johan, født i 1684 i Sønderborg, døbt den 16. nov.
- c. Metta, født i 1688 i Sønderborg, døbt den 11. nov.
Fml. død som barn.
- d. Claus, født i 1691 i Sønderborg, døbt den 7. aug. Tvilling.
Muligvis død den 24. jan. 1757. "Claus Færber arm."
- e. Henning, født i 1691 i Sønderborg, døbt den 7. aug. Tvilling.
- f. Anne Kistine, født i 1693 i Sønderborg, døbt den 3. sept.
- g. Metta, født i 1699 i Sønderborg, døbt den 14. maj.
Hun blev den 29. jan. 1738 i Sønderborg gift med Ohle Andersen.

4. P e t e r C l a u s e n .

Født i 1658 i Aabenraa, døbt den 11. dec. v. II.

5. A n d r e s C l a u s e n .

Født i Sønderborg i 1660, døbt den 24. nov. (Fadderskabsliste s. 372).

Fml. død som barn.

6. D o r o t h e a (C l a u s d a t t e r).

Født i Sønderborg i 1662, døbt den 24. sept. (Fadderskabsliste s. 372).

Hun blev den 31. okt. 1686 i Sønderborg viet til Iwer Christensen.

Børn (Fadderskabsliste s. 372):

- a. Christian, født i Sønderborg i 1687, døbt den 5. aug.
 - b. Clauss, født i 1690 i Sønderborg, døbt den 10. aug.
7. M e r g r e t (C l a u s d a t t e r).
- Mergret blev født i Sønderborg i 1664 og døbt den 14. okt. (Fadderskabsliste s. 372).

Hun blev den 4. febr. 1694 i Sønderborg viet til Johan Wendel Schurtz, der var enkemand. Han har fmtl. hørt til den udbredte farverfamilie Schurtz.

II. PETER CLAUSEN (IV - 40).

Peter Clausen var som ovenfor anført født i Aabenraa i 1658, dbt. den 11. dec. under forældrenes flugt fra Flensborg.

Han overtog farverivirksomheden efter forældrene, og han har fmtl. ligesom sønnen Nicolay boet på Torvet (senere kaldet Rådhusortvet).

Han døde i Sønderborg den 8. maj 1711 og blev den 19. maj begravet til froprædikenen.

Den 17. febr. 1700 fik Peter Clausen forlænget sin koncession på de sædvanlige betingelser.

I maj 1711 umiddelbart før sin død fik han udstrakt privilegiet til også at gælde for hustruen og den yngste søn Nicolay. Hans ansøgning blev anbefalet af magistraten i Sønderborg. (27)

Ved "Den store kommissions" taksation af ejendomme i Sønderborg i 1698⁽⁸⁾ hedder det, at Peter Clausen bor i det andet kvarter og har to af de lange stole i kirken.

På næring og midler vurderes han til 600 mark.

Huset og grunden sættes til 400 mark.

Heraf betales 35 mark.

Han har endvidere 2 andre boliger, der sættes til 30 mark.

Heraf betales 1 mark 1b.

Blandt de klager, der indløb til kommissionen, var der én over Peter Färber og Peter Kaadt. De havde lavet boliger om til lagre ("Spikers").

Peter Clausen var deputeret borger, og nævnes som sådan i 1698. I 1697 er han nævnt som kærner.

De ovennævnte stolestader havde han købt af Hans Hansen Weinschenk. I 1711 solgte hans enke dem til Jürgen Jürgensen.

Peter Clausen var 2 gange gift:

Gift 1. gang den 11. okt. 1685 med Anna, en datter af Jacob Becker. Jacob Becker er død før 1698. Hans hustru, Anna, døde den 3. juni 1719.

Gift 2. gang den 23. april 1693 med MAGDALENE KRUSE (VI - 41). Hun var datter af købmand og rådmand i Sønderborg Rotcher (Røtger) Kruse og Eleonora Elisabeth Brandt. Se afsnittene: "Fami-

lien Kruse fra Husum", s. 400, og "Anders Christensen Brand i Nørborg og hans slægt," s. 651.

Børn med første hustru (Fadderskabsliste, bilag 4, s. 357):

1. Metta (Petersdatter).

Metta blev født i 1686 i Sønderborg og døbt den 4. juli.

Hun døde sammesteds den 27 sept. 1738.

Gift den 4. sept. 1714 i Sønderborg med Hinrich Christiansen Fehrmann (Færgemand), der havde koncession på færgeriet i Sønderborg. Han var født der i 1677 og døbt den 14. juni og var søn af Christian Matthiesen Fehrmann og Magdalene Hinrichsdatter.

Hinrich Christiansen Fehrmann blev gift 1. gang den 16. juli 1702 i Sønderborg med jomfru Sophia Catharina Christians, der døde i barselseng, 34 år og 4 måneder gammel i 1712 og begravedes den 26. aug.

Hun var datter af Christian Bruhn og Anna.

Hinrich Christiansen Fehrmann døde i Sønderborg den 16. dec. 1730 og blev begravet til froprædikenen den 29 dec.

Ifølge Nørborg amts regnskab fra 1719 blev der dette år solgt 1 styk vildt og 2 harer for 14 mark og 8 skilling til Hinrich Fehrmann. I 1720 var det 1 styk vildt og 3 harer til 5 rdl. og 5 sk.⁽⁸⁾ Efter Hinrich Fehrmanns død har enken drevet færgeriet videre et halvt årstid. Den 15. dec. 1731 fik hun af hertugen af Augustenborg som "gnådigster Gratial oder Geschenk" 10 rdl. udover hvad der skulle betales efter kontrakten med færgemanden. Der resterede 20 rdl. for året 1730 og en trediedel af færgpengene for 1731, fra nytår til maj, da hun fratrådte færgeriet - 16 rdl. og 32 skilling.⁽⁹⁾

Børn født i Hinrich Fehrmanns første ægteskab:

- a. Christian Hinrichsen, født i Sønderborg i 1703, døbt den 6. juni.
- b. Matthias Hinrichsen, født i Sønderborg i 1704, døbt den 22. okt.
- c. Dorothea Augusta (Hinrichs), født i Sønderborg i 1706, døbt 15. sept.
- d. Matthias Hinrichsen, født i Sønderborg i 1710, døbt den 13. aug.

Børn født i 2. ægteskab med Metta (Bilag 5):

e. Peter (Hinrichsen), født 1715 i Sønderborg, døbt den 28. juni.

f. Sophia Catharina, født 1716 i Sønderborg, døbt den 13. sept.

2. J a c o b P e t e r s e n .

Jacob Petersen blev født i Sønderborg i 1688 og døbt den 29. jan.

3. A n n a P e t e r s .

Anna blev født i Sønderborg i 1689 og døbt den 22. marts. Hun døde sammesteds den 16. nov. 1713. Ugift.

4. C l a u s P e t e r s e n .

Claus Petersen blev født i Sønderborg i 1691 og døbt den 22. marts.

5. R ø t g e r P e t e r s e n .

Røtger Petersen blev født i Sønderborg i 1694 og døbt den 9. april. Han er frmtl. den Rotger Petersen, hr. amtsforvalterens tjener, der i 1712 på Sønderherreds ting lod opløse contributionsregisteret for dette år.⁽¹¹⁾

6. N i c o l a i P e t e r s e n . (IV - 20).

Nicolai Petersen blev født ca. 1700. Navnet er ikke indført i kirkebogen, men Peter Clausen fik i 1701 en bøde på 5 rdl., fordi et barn var bragt ind i kirken under prædikenen.⁽⁶⁾

Iøvrigt

v. III.

7. E l e o n o r a E l i s a b e t h P e t e r s .

Eleonora Elisabeth blev født i Sønderborg i 1695 og døbt den 7. juli. Hun døde sammesteds den 23. marts 1735.

Gift den 24. jan. 1724 med Hans Hinrichsen, der var skipper i Sønderborg. Han er fmtl. omkommet på søen.

Han havde været gift 2. gange før:

Gift 1. gang den 25. nov. 1703 med jomfru Magdalene Sophie Bendixes, datter af Bendix Andersen Møller og Dorte, salig pastor Fr. Cruckows datter fra Notmark. Hun var født i Sønderborg i 1672 og døbt den 1. dec. Hun døde sammesteds den 17. sept. 1718, 45 år gammel.

Gift 2. gang den 2. nov. 1719 med Cathrine, salig Jacob Pechmanns enke. (Jacob Pechmann var søn af rådmand og købmand i Sønderborg Hans Pechmann - Se: "Familien Lorentzen i Sønderborg," s. 695). Hun synes at have været enke også efter Christian Hanssen Fischer.

Cathrine døde den 4. nov. 1720 i Sønderborg, 49 år gammel. Den 13. marts 1735 optog Eleonora Elisabeth, salig Hans Hinrichsens enke, med sikkerhed i de 5 boliger, hun havde i "Skippergaden" (Schifferstrasse) et lån på 100 mark til 6 procent i rente.⁽¹⁰⁾

Børn (Fadderskabsliste, bilag 6, s. 379) :

a. Sophia Catharina Hinrichs, født den 20. dec. 1724, død den 3. april 1768. Fmtl. ugift.

b. Peter Hinrichsen, født den 2. okt. 1726. Død i Sønderborg den 20. okt. 1789, 63 år og 10 dage gammel.

Peter Hinrichsen var først skipper ligesom faderen, senere gæstgiver og deputeret borger i Sønderborg.

Efter faderens død beskikkedes i 1735 Christian Møller til formynder for Peter Hinrichsen.

Han blev gift 1. gang den 2. febr. 1754 med enken Birgitta Sophia Sorterup, der døde ca. 1767.

Gift 2. gang den 1. dec. 1768 med Christine Frost fra Svenstrup, datter af gæstgiver Christian Frost og Christine Karberg. Hun døde den 29. juni 1805, 69 år gammel.

Peter Hinrichsen efterlod sig ingen livsarvinger.

III. NICOLAI PETERSEN. (IV - 20).

Nicolai Petersen var født i Sønderborg ca. 1700. Dåben er som ovenfor nævnt ikke indført i kirkebogen, men faderen måtte i 1701 betale bøde, fordi barnet var bragt ind i kirken under prædikenen.⁽⁷⁾

Efter moderens død kritiserede de to yngste af Peter Clausens børn, Nicolai og Eleonora Elisabeth, overfor rådet i Sønderborg den måde skiftet var foregået på. Deres skrivelse synes at have været holdt i en næsvis tone. I hvertfald blev "senatet" fornærmet og idømte dem en bøde. Den blev dog senere eftergivet dem.⁽¹²⁾

Nicolai Petersen blev den 8. febr. 1720 i St. Marie sogn i Flensborg viet til ADELHEID LORENZEN STRANDIGER (IV - 21). Hun var datter af farver i Flensborg Tycho Lorenzen Strandiger (VI - 42) og Magdalene (Malen) (IV - 43). Adelheid Lorenzen Strandiger var født i Marie sogn i Flensborg i 1687 og døbt den 4. aug.

(I øvrigt se afsnittet: "Strandigerfamilien i Flensborg", s. 764).

Den 23. juni 1720 fik parret kgl. ⁽¹⁴⁾bevilling til vielse i huset uden foregående troløvelse og lysning.

Indførselen i Copulationsregisteret for St. Marie i Flensborg er holdt i blomstrende vendinger:

"1720, d. 8. Febr. Alss am Donnerstage nach dem Sonntage Sexagesima ist der Wohlehenvester und Kunsterfahrener junger Geselle Nicolaj Petersen Bürger und Färber in Sonderburg mit der Hochehr und Tugendgezierten Jungfr. Ahlheit Lorentzen Strandigers des Weyl. Wohlehenvesten Hochachtbahr und Wohlfürnehmen H. Tügo Lorentzen Strandiger gewesener Bürger und Handelsmann allhier, nachgelassene Eheleibl. Tochter in H. Niss Volquartsen Haus copuliert worden."

Nicolay Petersen var ligesom faderen farver i Sønderborg. Han havde allerede som barn sammen med moderen fået overdraget faderens privilegium på farveri i Sønderborg, beliggende på Torvet ved rådhuset.

Nicolay Petersen døde i Sønderborg den 27. juli 1731, kun ca. 30 år gammel.

Privilegiet gik ved Nicolay Petersens død i 1731 over på sønnen Tycho Petersen, idet moderen dog drev farveriet videre med farversvend.

Det viste sig dog, at Tycho ikke havde lyst til at lære farverprofessionen. Adelheit Petersen ansøgte da i 1735 om, at privilegiet måtte gå over til hendes kommende ægtemand, farveren Boy Boysen, der formentlig er kommet til hende som farversvend. Dette bevilligedes den 12. dec. 1735. (Bilag nr. 6).

Adelheit var kort forinden, den 2. dec. 1735, blevet gift med Boy Boysen, Han var født på Poppenbøl i Højer sogn ca. 1706, som søn af Sønnich Bossen (IV - 46) og Esther Christensdatter (IV -47).

Den 17. april 1747 fornyedes privilegiet på farveri i Sønderborg by og amt for Boy Boysen, og den 6. juli fik han yderligere privilegium på at drive et uld-, kattun- og couchantrykkeri i byen, således at der i de følgende 5 år ingen udover ham og hans arvinger skulle være berettiget til en sådan fabrik i byen eller på øen Als, dog således at de handlende og indbyggerne stadigvæk skulle have frihed til at lade deres ting trykke på andre steder.⁽¹⁵⁾ Boy Boysen var deputeret borger.

Han døde i Sønderborg den 31. dec. 1772 og blev begravet på kirkens østside. Der blev ringet i to og en halv time for ham. I øvrigt se afsnittet: "Poppenbølslægten", s. 825.

Adelheit Lorentzen Strandiger døde sammesteds den 30. juli 1770. Hun blev ligeledes begravet på østsiden af kirken, og der blev ringet i to timer for hende. Ved hendes død var to børn i live: Peter og Magdalene.

Der var ikke børn i Adelheit Lorenzen Strandigers andet ægteskab, men Boy Boysens søstersøn, Sønnich (Marcussen) fra Møgeltønder, blev opdraget hos Boy Boysen og Adelheit. Han tog efternavnet Boysen efter plejefaderen (og morbroderen) Boy Boysen, "der sørgede for ham som en fader". Sønnich Boysen blev senere præst. (I øvrigt se afsnittet: "Møgeltønderslægten", s. 795).

Efter Boy Boysens død solgtes huset på Torvet på offentlig auktion til købmanden Peter Knudsen for 3 300 mark lb. I købesummen fragik 200 mark "Kegnæs kirkepenge", der stod uopsigelig i huset til 6 $\frac{1}{2}$ procent pro anno.

I 1782 gik Peter Knudsen konkurs. (Bilag nr. 9).

Børn (Faddeskabslise bilag nr. 10, s. 383):

1. M a g d a l e n e P e t e r s e n .

Magdalene Petersen blev født i Sønderborg den 8. dec. 1720. Hun døde sammesteds den 12. marts 1725 af børnekopper ("an den Kinderblattern"). Hun blev begravet den 27. marts, 4 år og 3 måneder gammel.

2. T y c h o P e t e r s e n .

Tycho Petersen blev født den 15. april 1722 i Sønderborg. Han nævne sidste gang den 19. marts 1744, da han møder i retten, og det erklæres, at han er myndig og kan få udbetalt sin fædrene arv. Johann Naamanni har været hans formynder siden den 3. nov. 1735. ⁽²²⁾

3. P e t e r P e t e r s e n .

Peter Petersen blev født i Sønderborg den 25. juli 1723. Han døde sammesteds den 7. juli 1725 og begravedes den 13. juli.

4. P e t e r P e t e r s e n . (IV - 10).

Peter Petersen blev født i Sønderborg den 26. okt. 1725.

v. IV. (s. 363).

5. M a g d a l e n e P e t e r s e n .

Magdalene Petersen blev født i Sønderborg den 30. jan. 1729. Hun døde sammesteds den 26. juni 1799.

Hun blev den 26. juli 1746 i Sønderborg gift med Hans Mohr, der var "humlefører" (humlehandler) i Sønderborg. Han var født der i 1720 og døbt den 20. juni. Han var søn af Hans Mohr ("jun.") og Dorothea Margrethe.

Hans Mohr havde mange kreditorer. Den sidste indførsel på hans blad i skyld- og panteprotokollen er dateret den 12. marts 1771, da der er indført en obligation til Boy Boysen på 300 mark, med pant i huset, til 4 procent pro anno i rente.

I 1774 gik Hans Mohr konkurs. Hans senere skæbne er ukendt. Han er død før den 26. juni 1799, men ikke i Sønderborg.

Børn (Fadderskabsliste bilag 11, s. 384):

- a. Hans Mohr, født i Sønderborg i 1747 og døbt den 18. juni.
- b. Alheit Mohr, født i Sønderborg den 15. dec. 1748.
- c. Dorothea Margrethe Mohr, født i Sønderborg den 7. april 1750.
- d. Alheit Mohr, født i Sønderborg den 13. jan. 1752.
- e. Niclas Mohr, født i Sønderborg den 15. dec. 1755. Død sammesteds den 17. jan. 1810 af et slagtilfælde (Schlagfluss), 56 år gammel.
- Niclas (Nicolai) Mohr var vognmand (Fuhrmann) i Sønderborg. Han var gift med Anna Catharina, født Christensdatter.
- f. Boy Boysen Mohr, født i Sønderborg den 28 febr. 1757.
- g. Dorothea Mohr, født i Sønderborg den 17. marts 1759.
- h. Boy Boysen Mohr, født i Sønderborg den 26. jan. 1762.
- i. Peter Mohr, født den 5. sept. 1764 i Sønderborg.

Ved moderens død den 26. juni 1799 nævnes følgende børn:

1. Nicolai, 2. Dorothea, 3. Margretha, 4. Boy Boysen, 5. Peter. Nicolai er bosat i Norge og har følgende børn:

- aa. Hans Mohr.
- bb. Magdalene Mohr.
- cc. Erich Mohr.

IV. PETER PETERSEN (IV - 10).

Peter Petersen blev født i Sønderborg den 23. okt. 1725 og døde i Burkal den 29. jan. 1789.

Ved den theologiske eksamen, som han aflagde for Konsistoriet i Sønderborg den 22. juni 1747 oplyser han, at han har gået i skole i Sønderborg hos den afdøde rektor Peter Petersen, ligesom han også var blevet privat informeret hos theologisk kandidat Christian Petersen. Han var derefter student i København i 1743. Blandt de lærer, han nævner fra dengang, er også professor Kall, hans slægtning, hos hvem han studerede hebraisk.

Derefter opholdt han sig hjemme og hørte "collegio" hos konsistorialråd Petersen i de næste 2 år, hvor han var informator for børnene.

På spørgsmålet: "Wie Er lebe?", svarer han: "Domini examinatores, unverheyrahtet, still und fromm". Examenskarakteren lød: Haud illaudabilis. ⁽²⁵⁾

Den 3. maj 1750 blev han valgt til sognepræst i Burkal. Til valget var foruden ham præsenteret magister Wolfrath fra Lunden og cand. theol. Christian Dörcks fra Tønder. ⁽¹⁶⁾ Valget blev den 15. maj 1750 konfirmeret af kongen. ⁽¹⁷⁾

Til biskoppen oplyser han senere, at han ved sin tiltrædelse i Burkal fandt nogle sjæle, "som elskede Jesus", de havde omgang med hverandre og med den hernhutiske menighed. Han prædikede i to år "uden at spore en eneste velsignelse." Men efterhånden skete der en ændring, han vakte så stort et røre, at han i 1759 meddelte, at han ikke mere gik med til deres (hernhutiske) sammenkomster. "Under tårer" bad de ham blive ved, og han genoptog sin medvirken, dog således at mændene samledes for sig i præstegården, kvinderne for sig i skolen. ⁽¹³⁾

Før Peter Petersens tid havde der i Burkal været en lille flok, der sluttede sig til pietismen af hernhutisk observans. Forgængeren i embedet, Andreas Ambders d.y., var bevægelsen venlig stemt. Også degnen, Paul Asmussen, havde sluttet sig til kredsen. I øvrigt se afsnittet: Herredsfogedslægten på Hajstrupgård, s. 139 F.

Der opholdt sig til stadighed en rejseprædikant fra Brødremenigheden i sognet.

Når Brodersen ⁽¹⁸⁾ fremstiller det, som om Peter Petersen var ganske uberørt af pietismen, da han kom til Burkal, er dette nep-

pe rigtigt. Blandt Peter Petersens mødrene slægt i Flensborg var der en del fremtrædende pietister, således moderens farbror, præsten Peter Otto Lorentzen Strandiger, og præsten Abraham Kall, hendes fætter. En søster til moderen var gift med Nis Volquardsen, der en tid var forstander for Vajsenhuset.

Brodersen beretter om store vækkelser i sognet, navnlig i årene 1780-1782. "Burkal var en Guds have, hvor det udstrøede Guds ord voksede og stod i flor", citeres Peter Petersens svigerdatter for.

Især de unge kniplepiger, hvoraf der var mange i sognet, sluttede sig til vækkelsen. Blandt de vakte var præstens datter Adelheit (IV - 5) og hendes mand grdm. Samuel Kaysen (IV - 4) i Lydersholm.

Folk kom langvejsfra for at høre præsten.

Endnu omkring 1940 var der en kreds i sognet, der hængede om hans minde, vistnok folk, knyttet til Luthersk Mission.

De havde således bevaret en afskrift af en mindesang, der skal være blevet sunget ved hans begravelse i 1789. De har senere ladet den trykke. Den har ikke mindre end 38 vers. Det besynderlige ved den er, at Peter Petersens navn overhovedet ikke nævnes i den. Iøvrigt er den af typisk pietistisk tilsnit.

1. vers Lyder:

"Hvor levende han var af Lammets blod opflammet,
Hvor helt forelsket i de Saar paa Marterlammet,
Hvor liflig han beskrev os denne blodig Mand,
Det i al Evighed vi ej forglemme kan."

Vers 33 lyder:

" Vi bad og sukkede, at Lammet vilde give
Ham endnu nogen Tid, for her hos os at blive.
Ja vi forhaabede, vi vor begjæring nød.
Men ak! da hørte vi: Nu er Herr Pastor død!"

Vers 34:

"Nu svæver han i Fryd med Sejersvindings Palmer.
Han bærer Livsens Kron' og sjunger Takkepsalmer.
Han sjunger Lammets Sang, for han ham købte ud
Som sine Smertens Løn af Jorden til sin Brud."

Der tales også om, at hans konfirmationsundervisning har været "mangt et Hjerte til Velsignelse," og at han forudsagde sin egen død.

Af statur skal Peter Petersen have været en lille mand. (23)

Den side af præstens udtalelser, der har holdt sig længst i erindringerne, er dog hans såkaldte "spådomme" og beretningerne om hans synskhed. (Bilag 12, s. 386).

Det hedder om ham (Carsten Petersen)⁽¹³⁾ at han var "dem Hernhutismus ungemain zugethan, dabei ein paradoxatus und apocalypticus."

En del af det, der er gengivet i bilaget, er fmlt. vandreanakdoter, men da optegnelserne blev gjort omkring 1940 havde man indtrykket af, at nogle af meddelerne var overbeviste om, at meget allerede var gået i opfyldelse, og at andet nok ville komme.

Brodersen oplyser, at han skal have forudsagt, at to af hans børn "ville gå evig fortabt."

Ved den "princesseskate", der blev opkrævet i 1753 af folk ansat ved kirke og skole, opgav Peter Petersen 354 rdl. 16 sk. (i faste indtægter?) og 250 rdl. i "accidentia". Heraf skulle der betales 35 rdl.

Degnen Paul Asmussen opgav 50 rdl. og skulle betale 4 rdl. (21)

Peter Petersen blev i 1750 gift med ESTHER LORENZEN (MARCUS-DATTER) (VI - 11) fra Møgeltønder. Vielsen skete ved huscopulation, hvor vides ikke. Peter Petersen indbetalte i 1751 12 rdl. til Tønder amt herfor. (26)

Esther var datter af kromand på Slotskroen i Møgeltønder, Marcus Lauersen (Lorentzen) (IV - 22) og Karen Sønnichsdatter (IV - 23).

Esthers bror Boy blev opdraget hos sin morbror, farver Boy Boyesen i Sønderborg, gift med Peter Petersens mor, Adelheit, og var altså Peter Petersens plejebroder.

I øvrigt se afsnittet: "Møgeltønderslægten".

Esther Lorentzen var født i Møgeltønder den 5. sept. 1726 og døde i Burkal den 29. maj 1792.

Peter Petersen døde i Burkal den 29. jan. 1789. Hans gravsten, der siges at være kommet fra Christiansfeld, er bevaret. Den er nu ophængt i kirkens våbenhus (Bilag 13, s. 391).

Den bærer følgende vers, der skal stamme fra grev Zinsendorf:

"Er ist durch Manche Zeiten
Wohl gar durch Ewigkeiten
In seinem Geist gereist
Nichts hat Ihm' Herz
Genommen als da Er angekommen
Auf Golgatha. Gott sey Gepreist!"

Børn (Fadderskabsliste bilag nr. 13, s. 388):

1. A d e l h e i t P e t e r s e n . (IV - 5).
Adelheit Petersen blev født i Burkal i 1752 og døbt den 7. marts.
Hun døde i Lysholm den 1. marts 1799.
Gift den 15. nov. 1771 i Burkal med Samuel Memmert Kaysen (IV - 4),
Han var gårdmand og sandemand i Lysholm (Lydersholm), og født
den 18. juli 1742 på Lindevedgård i Store Vi sogn. Han døde i
Lysholm den 31. dec. 1817.
I øvrigt se afsnittet: "Degneslægten Kaysen fra Hostrup."

2. M a r c u s P e t e r s e n .
Marcus Petersen blev født i Burkal i 1754 og døbt den 30. jan.
Han døde i Christiansfeld den 6. maj 1824.
Han skulle have studeret theologi, men havde angivelig ikke hel-
bred til det. Han sluttede sig til Brødremenigheden og opholdt
sig i dens tjeneste i 1792 i Gnadau, i 1793 i Barby, hvor han
var tilknyttet pædagogiet, 1795 blev han gæstgiver i Neudieten-
dorf og døde som isenkræmmer i Christiansfeld.
Hans enke, Anna Maria Iversen fra Lydershom (se afsnittet: "Fa-
milien Iversen-Andersen-Matthiesen", s. 50) har givet en biogra-
fi af ham (bilag 14, s. 392).
Gift 1. gang den 28. maj 1795 i Ebersdorf med Margretha Elisa-
beth Neuhäuser, der var født i Fürth ved Nürnberg den 29. april
1766 og døde i Christiansfeld den 18. marts 1805. I ægteskabet
fødtes 5 børn, hvoraf to var i live ved faderens død.
Gift 2. gang den 4. aug. 1806 i Christiansfeld med Anna Maria
Iversen, født i Lysholm den 26. juni 1778, død i Christiansfeld
den 10. nov. 1861. ("Familien Iversen-Andersen-Matthiesen", bi-
lag 4, s. 87).

Børn, født i 1. ægteskab:

- a. Friedrich Wilhelm Petersen, født i Neudietendorf den 3. jan.
1800. Død i Christiansfeld den 14. nov. 1857. Udvandrede til
Amerika, vendte hjem i "sørgelig sindstilstand"
- b. Johanne Emilie Wilhelmine Petersen, født i Neudietendorf den
9. juli 1801. Død i Christiansfeld den 4. juni 1845. "Efter
svære lidelser". Ugift.

Børn, født i 2. ægteskab:

c. Anna Charlotta Elisabeth, født i Christiansfeld den 25. spt. 1807.

Gift i 1831 med Jacob Samuel Hertel, der var født i Ørslev præstegård i 1792 og døde i Kolding den 10. marts 1867.

Han blev cand. theol i 1812, adjunkt i Randers i 1814, i Aarhus i 1816, residerende kapellan i Kolding i 1824, sognepræst i Thisted og provst 1831, sognepræst ved Aalborg Vor Frue Kirke, i Eltang-Vilstrup i 1845, pensioneret i 1859.

d. Sophia Amalia, født i Christiansfeld den 30. maj 1809.

Gift 1849 med Jacob Müller, sognefoged i Niesky. Død i april 1858.

3. C a t h r i n e P e t e r s e n .

Cathrine Petersen blev født i Burkal i 1755 og døbt den 30. okt.

4. M a g d a l e n e P e t e r s e n .

Magdalene Petersen blev født i Burkal den 24. marts 1758. Hun døde i Schönkirchen ved Kiel den 17. marts 1826.

Hun var gift med Bernhard (Berend) Bay, der var født i Kiel i maj 1744 og døde i Schönkirchen den 6. sept. 1800.

Han blev student i Kiel i 1760, diakon i Schönkirchen i 1766, og var sognepræst sammesteds fra 1772 til 1800.

Han var 1. gang gift den 14. nov. 1767 med Dorothea Christine Wilhelmine Krück, født 1747, død den 23. nov. 1783, datter af Jacob Christian Krück, der var diakon i Pretz i 1754 og sognepræst sammesteds fra 1771 til 1784.

Datter:

a. Ester Margrethe Christiane Bay, der døde i Nybøl på Sundeved den 1. nov. 1842.

Hun blev i 1811 gift med præsten Johann Hagen, der var født i Quickborn den 19. marts 1775 og døde i København den 1. marts 1858. Han blev suspenderet fra præsteembedet i Nybøl i 1844 og fradømt embedet i 1846 på grund af "dobbel ægteskabsbrud" m. m. (20)

5. N i c o l a i P e t e r s e n .

Nicolai Petersen blev født i Burkal den 23. juni 1760 og døde i Lydersholm den 30. juni 1806. Han døde hos Hans Kaysen, til hvem han var blevet bragt hen for at få bedre pleje.

Han var gift med Helena Margretha Broders i Humtrup, fra hvem han blev skilt ved Konsistoriet påsken 1805.

"5 børn begræder faderens død omgivet af en leende moder. Af sorg, fortrædelighed og uro faldt han under legemlig svaghed i en forvirringstilstand af forstanden." (Broderen Peters indførsel i kirkebogen).

Børn:

- a. Peter Petersen.
- b. Frederica Petersen.
- c. Anna Maria Petersen.
- d. Marcus Petersen.
- e. Esther Petersen.

E s t h e r P e t e r s e n .

6. Esther Petersen blev født i Burkal den 7. dec. 1763.

7. P e t e r P e t e r s e n .

Peter Petersen blev født i Burkal den 3. aug. 1768 og døde samstedts den 18. marts 1730.

Han var student i Kiel i 1787. Candidat Gottorp i 1794. Sognepræst i Morsum på Sild 1796. Sognepræst i Sterup i Angel i 1800, og var sognepræst i Burkal fra 1802 til 1830.

Gift med Johanne Sophie Adler, datter af Georg Christian Adler, der var sognepræst i Arnæs, Sarau og Altona, og Johanne Elise Schultze. Johanne Sophie Adler var søster til generalsuperintendent Adler.

Peter Petersen (jun.) var frmtl. rationalist og nød - i modsætning til faderen - absolut ikke de "vakes" bevågenhed. Broderen fortæller, at der blev holdt gilder i præstegården med drik i sus og dus. Med sin kollega P. Tychsen i Tønder spillede han kort og drak. Andre var åbenbart af en anden mening.: Når han kom tilbage fra Tønder søndag morgen, kunne han prædike "så der var klem i det", fortælles det.

Børn:

- a. Georg Nicolay Christian Petersen, født i Morsum på Sild den 16. juli 1797. Død i Haderslev den 12. juni 1872.

Han blev i 1817 student fra Husum og var student i Göttingen

i 1817, i Kiel i 1818. 1821 blev han cand. jur. slesv. i Got-
torp. 1823 blev han amtssekretær i Tønder og blev i 1830 land-
foged på Sild. Den 4. jan. 1834 blev han herredsfoged i Hader-
slev herred.

Han blev afskediget den 21. juni 1848, men forblev dog i embe-
det til den 26. juli 1850. Levede i Kiel i 1852. Han var byse-
kretær i Goslar fra 1856 til 1863.

Efter krigen 1864 konstitueredes han som politiadvokat i Hader-
slev. Fra 1865 til 1868 var han herredsfoged i Rise- og Sdr.
Rangstrup herreder, med bopæl på Carlsminde ved Aabenraa.
(Nørre Chausee).

Gift med Johanne Dorothea Wilhelmine Peters, der var født i
Tønning den 1. april 1813. Hun var datter af Erich Peters og
Maria Christopher. (19)

Børn:

aa. Rudolph Spphus Petersen, født i Haderslev Vor Frue sogn
den 13. 1835.

Udvandrede til Amerika.

bb. Emil Petersen. Ugift. Tog til Amerika?

cc. Laura Mathilde Allien Petersen, født i Haderslev den 19.
maj 1843. Død sammesteds den 27. okt. 1897.

Gift i Aabenraa den 8. maj 1866 med Lorenz Andreas Andre-
sen, der var født i 1828 og døde i 1896.

Han var sognepræst i Hellevad fra 1864 til 1895.

Han var søn af sognepræst i Maugstrup Sivert Andresen og
Hedevig Silla Nissen.

Lorenz Andresen deltog som frivillig i treårskrigen og var
ligesom faderen ivrig slesvig-holstener.

dd. Clara Petersen. Gift med gymnasialprofessor Püschel i Wal-
denburg i Schlesien.

ee. Elfriede Petersen. Hun var gift Holst i Amerika.

ff. Otilie Amanda Petersen, født i Haderslev den 12. april 18-
49.

Gift i Aabenraa den 21. juni 1868 med Uwe Jens Schwensen,
der var født i Flensborg den 6. okt. 1838. Søn af købmand

i Flensborg Claus Schwensen og Cathrine Marie, født Spring.

Uwe Jens Schwensen var sagfører og notar. Han var senere bosat i Amerika.

gg. Albert Petersen, måske bosat i Fovllyk ved Kappel. Han var købmand og var ugift.

b. Marie Louise Petersen.

c. Christoph Peter Ferdinand Petersen, født i 1801 i Sterup i Angel.

Gift med Dorothea Jørgensen, der døde i 1862.

Han var ved sin død den 13. febr. 1870 fattiglem i Burkal.

Søn:

aa. Peter Johannes Petersen, født ca. 1854.

d. Charlotte Albertine Petersen.

e. Elisabeth Johanne Wilhelmine Petersen, født i Burkal den 10. dec. 1802.

Hun var ejer af kroen "Fårhus" i Øster Løgum sogn.

Gift den 21. juli 1839 i Øster Løgum med Werner Thaysen, født på Søgård mark den 10. okt. 1817.

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 1.

Claus Sönnichsen (IV-80).

Ao.1651 den 22.Aprilis hat der Bürgermeister Thomas v.d. Wettering durch David Boltz anbringen lassen das Claus Sunnicksen von Bomstede bey ihm gewesen wegen sein Bürgerschaffterlegen ehe zugelassen.

Ao 1651 den 24.Aprilis Erscheint Claws Sunnicksen von Bomsted ein Schwartzfarber, hat des Herren Bürgermeisters Tomas von der Wetterings bewilligung, auch sein geburtsbrieff vorgezeiget. begehret sein Bürgerschaft welche ihm gegunnet, hat sein Antrede auff sex Thal. gedungen, zu bezahlen auff Michelis, stellet Valentin Valentijn zum Bürger, und mehr wegen sein Bürgerschaft Ihr. Konl. Mayst. antritt erleget.

(I Randen:) Den 31.Maij hat ehr sein Bürger Zetell abgefodert

(Kämmereigerichts Protokoll 3p.373, St.A.Fl.)

20.Aug.1653 Claus Sönnicksen Bürger hierselbst und Färber in der Roten Strasse gibt Karsten Hansen, Bürger und Gewürzkrämer in Husum einen Brief auf 159 M. 9d. so er ihm für abgekaufte Farbe schuldig. Gelobet dieselben a Dato Briefes wann er nicht länger warten will mit gebürlicher Rente zu bezahlen bei G.e.n. Verpfändung aller Güter.

Der Brief ist datiert Flensburg d. 20.August 1653 und von Debitor selbst unterschrieben.

(Registratur der Kontrakte 1650-53, Fol. 125 B, St.A.Fl. nr.53 G)

Angedungene Brücke 1655-56

Claus Sönnixen, Farver, dat he eine Richterbanck bi einem bönhasen maken laten 3 M.

(Kæmnerregnskab Nicolay sogn 1654-55, St.A.Fl. Nr. 210 B/44)

Børn født i Flensborg, dbt. Sct.Nicolay:

1. 1654, 23.März - Claus Sönnichsen Färber ein S. Peter.

Gev.: Mathias Sattler für Peter Møller, Thomas Ocksen (?), Magdalena Jürgen Valentins Tochter.

2. 1655, 19.März - Claus Sönnichsen Färber eine T. Anna.

Gev.: Paul Bildhauer, Anna S(check?), Clauss Sortens Stieftochter.

St.Nikolai Kirkeregnskaber, Flensborg, XI K.R.St.Nik. - St.A.Fl.:

1655: Vor Begrebnisse auf der Wester und Norder Seiten, oben dem Stacket Werck.

Den 25.Martii Claus Farber int Fötter Closter sein Kindt, oben beym Gebeinhaus 2 mk.

Den 25.Oct. Claus Farbers Kindt, Kl. und Fanengelt 1 mk 2 s.

3. 1656, 20.Febr. Claus Sönnichsen Färber eine T. Anna.

Gev.: H. Hanss Schröder, Johan Apothekers Frau, Cathrina Barthe] Thom-
sens T.

Viet Sønderborg 5. Nov. 1682 til Henning Johannsen aus Norwegen (Sehl.
Claus Färbers Tochter).

Anna død Sønderborg 3. Maj 1738, 85 Aar 3 mdr. 3 uger gl.

Sunderb. Stadt Bruch Register de Anno 1695:

Henning Ferbers Fr. Anna hat Hans Petersen Dücker ausgescholten, ist
brüchfelligh 12 s.

(Museet, Sønderborg Slot)

Børn:

- a. 4. November 1683: Henning Johansens Kindt Clauss,
Faddere: H. Mag. Nicolai Brandt, Henning Herrn, Peter Clausen Ferber,
Hinrich Henningsen Fraw, Jacob Beckers Tochter
- b. 16. November 1683: Henning Johannsens Kindt Johan.
Faddere: Christian Hansen Lichtappel, Johan Jepsen, Peter Matzen, Hans
Jürgensen Möllers Fraw, Clauss Ferbers Tochter.
- c. Den 11. November 1688: Henning Johannsens Kindt Metta.
Faddere: H. Mag. Petri Brandts Frau, Peter Färbers Frau, Sehl. Hein-
rich Henningsens Tochter, Iuer Christensen, Lauve Christensen.
- d. Den 7. Augusti 1691: Henning Johansen 2 Kinder. Claus
Faddere: H. Hindrich Überwasser, Jürgen Goltschmit, Peter Gertner, H.
Hanss Viedt Frau, Christian Krabs Tochter
(muligvis død Sønderborg 24.1.1757 - "Claus Färber arm")
- e. Dass Ander: Henning
Faddere: Peter Farber, Schiffer Peter Matzen, Jacob bey dem Bürgermei-
ster, Peter Jepsens Frau.
- f. Den 3. September 1693: Henning Johansen Färbers Kindt (senere tilføjet):
Anne Kirstine
Faddere: H. Carsten Matzens Frau, Andres Krammers Frau, H. Rötge Krus
Tochter, Hanss Bugischlaff, Mons. Davidt Thomsen.
- g. Den 14. May 1699: Henning Johansens Kindt Metta.
Faddere: Peter Clausen Färbers Frau, Lorentz Frostes Frau, Meister
Ernst Hein Nagelschmit

Født i Aabenraa:

4. 1658, 11. Dec. Claus Ferbers als des Anders Offersens Swagers Sohn Peter
Com. Nis Drecksen.
= Nr. 40

Født i Sønderborg:

5. Den 24. Novemb. 1660 Clauwes Farbers Kindt Andres gedöfft.

Die Gevattern: Nis Nielsen, Hans Powelsen, Jens Lydicksens Fräw, Lorenz Riesenbarchs Tochter, Bürgerm. Nic. Brandt

6. Den 14. September 1662 Clauwes Farbers Kindt Dorthea gedöfft.

Der Gevattern is Hans Jebesen Kramers Fräw, Jens Jebesens Fräw, H. Jost Thomsens Tochter, Bendix Jebesen, Karsten Nordtman præceptor

Viet Sønderborg 31. Oct. 1686 til Iwer Christensen (Iwer Christensen und sehl. Claus Färbers Tochter)

Børn:

a. Den 5. Augusti 1687. Iwer Christensens Kindt Christian.

Faddere: H. Carsten Matzen, Gregers Iwersen, Mons. Hans Christian Assmussen, ein Kauffgesel von Flensburg, Peter Färbers Frau, Jfr. Margrete, sehl. Clauss Färbers Tochter.

b. Den 10. Augusti 1690. Iwer Christensens K. Clauss.

Faddere: Peter Färber, Jürgen Matzen Goldschm., Johan Färber, Peter Kath's Fr., Sehl. Jacob Beckers Tochter.

7. Den 14. 8ctober 1664 Clauwes Farbers Kindt Mergret gedöfft.

Der Gevattern ist Hans Jebesen Kramers Fräw, Hans Pechmanns Fräw, H. Mag. N. Brandts Tochter, Hinrich Flor, Thomas Thomsen Kramer.

Viet Sønderborg d. 4. Februar 1694 til Johan Wendel Schurtz (enkemand) (Johan Wendel Schurtz - Sehl. Claus Suncksen Färbers.)

Claus Farber nævnes som fadder i Sønderborg kbg.:

13.1.1661	Wulff Hermantzens	barn dbt.	Lorentz
26.5.1661	Marten Kyesboes	- -	Jacob
18.1.1663	Christian Jürgen Webers	- -	Lorentz
14.6.1663	Hinrich Meins	- -	Jens
26.12.1663	Michel Oggesen	- -	Lorentz (holdt barnet)
5.12.1665	Jacob Karstensen	- -	Anna
25.9.1670	Nis Opfers	- -	Maria

Claus Farbers hustru nævnes som fadder:

20.5.1660	Pauwel Thomsen Kramer	barn dbt.	Maricke
11.6.1660	Asmus Melkertzen	- -	Margrethe
23.8.1663	Hans Jensen	- -	Hans
13.10.1665	Hans Jürgen Zimmermann	- -	Jürgen
21.10.1666	Hinrich Christensen	- -	Anna

Slægtning?

Dbt. Sønderborg 1639, 11. April Peter Opfers Soltfischers Kindt, Niels, gedofft.

Gev.: Jürgen Kremer
 Hans Lüdichsen
 Host Thomsen
 Nis Kremers Fruw
 Margrett Brandt Jungfer

Cop. 23.Oct.1667: Nels Offer med Anna Steeks (Steegs).

Cop. 1633, 13.Octobris: Peter Fischer - Gardruth, s. Claus Royems Vidua.

Flensb. Amtsregnsk. 1651-52, s. 2536. R.A.

Bøderegistret 1651-52:

Verzeichnis der Jungen Bürger welche von Ao 1651 bis Ao 1652 Ihr Bürgerschaft erlanget haben:

Claus Süncksen von Bomstede 1 mrk. 8 s.

Tyske Kancelli. Patenten 1664-65, s. 4735 / R.A.

Königl. Privilegien auff die Färberey zu Flensburg für Detleff Jannssen.

Sub dato Copenhagen den 11.Jan. Ao 1664

"weilen sich sonsten in langen Jahren Einige Färbere in Unser Statt Flensburg und dero anders in der nähe nicht befunden, Und dahero die Untertanen Ihre Sachen nacher Husumb zu verführen genöthiget worden".

Cop. Sønderborg 1674 eod. dito (d. 22.November):

Lorenz Jürgensen und sehl. Claus Farbers Witbe.

Cop. 1661, Den 13. Januarij:

Lorentz Jürgensen und Ellina Sel. Christen Jensens W.

Privilegium

für Peter Clausen zu Sonderburg dass er die Färberey 8 Jahr Aldar allein treiben möge.

Copenhagen den 28. Jan. 1690

Wir C.5

Thun Kund hiemit dass Wir auff allerunterthänigstes suppliciren Peter Clausen, Bürger und Färber zu Sonderburg, und dessfals von Bürgermeister und Rath daselbst eingeholeten allerunterthänigsten Bericht, in Königl. Gnaden concedirt und bewilliget, gestalt Wir hiemit concediren und bewilligen, dass ged. Peter Clausen undt dessen Erben, die Färber Handthierung, welche seine Eltern und folgendes Er bishero aldar getrieben, noch ferner in die nechstfolgende Acht Jahre, Von dato an zurechnen alleine treiben und Gebrauchen möge. Jedoch mit dem Bedinge, dass bey Verlust dieser Unsers Ihme allergnädigst ertheilten Previlegii, Er Unseren unterthanen mit guten Farben auch für einen civilen und leidlichen Preis bediene, und dieselbe darinnen keines weges übersetze: wie sich in zwischen aussfündig machen würdt, ob Er dieser Bedingung ein Gnügen gethan, auch ob sich nicht mehr alls ein Färber in Sonderburg ernehren könne, also wollen Wir nach Verlauff solcher Jahr scharen (?), wegen prolongation angeregten Privilegii, oder auch dessen Extension auf andere, Uns nach befinden, weiter allergnädigst erklären, Wornach sich Bürgermeister und Rath zu Sonderburg allerunterthänigst zu achten.

Uhrkündlich

Bilag 3.

Peter Clausen (IV - 40). Tyske kancelli: B I - 4. Protocol-
lum Concilii, April 1710 - August 1714.

Majus Ao 1711.

352. Der Magistrat zu Sonderburg übersendet seine Erklärung auf Peter Clausen, Färbers, Gesuch, pro extensione seiner Färber-Privilegii auf seine Ehefrau und jüngsten Sohn, und berichten, dass sich alles supplicirter massen also verhalte und er in seiner Färberey Profession einen jeden daselbst mit guten Farben vor leidlichen Preiss bediehe, also dass niemand über Ihn solcherwegen zu klagen habe. Sie hätten dennoch Ursach allerunterthänigst zu bitten, dass der Supplicant mit seinem Gesuch erhört werden und die extension seiner Färber-Privilegii gebethene massen auf seine Ehefrau und jüngsten Sohn erfolgen möge.

(I randen:) Wir bewilligen Allergnädigst, dass dieses Privilegio auf seine Frau und jüngsten Sohn extendirt werden.

Bilag til "Farverfamilier i Sønderborg".

Bilag 4.

Fadderskabsliste for børn af Peter Clausen (IV - 40).

Børn af første ægteskab:

1. Døbt 4. juli 1686. Metta.
Gev.: Hr. Friedrich Christians Fr.,
Hans Mollers Frau,
Claus Färbers Tochter,
Jens Christiansen Becker,
Mons. Knud Hansen.
2. Døbt 29. jan. 1688. Jacob.
Gev.: Hr. Nicolaus Brandt. Past. Sund.
Iwer Christensen,
Mons. Klauss Brandt,
Henning Johansens Frau,
Sehl. Jacob Beckers Tochter.
3. Døbt 6. okt. 1689. Anna.
Gev.: Hr. M. Nicolay Brandts Frau,
Christen Boinks Frau,
Hr. Hans Christ. Christiani Jfr. Tochter,
Hans Jürgense Möller,
Hans Christian Rademacher.
4. Døbt 22. marts 1691. Claus.
Gev.: H. David Samland Amtsverwalter,
Hans Christian Waller,
Johan Gärtner,
H. Dominicus Lorentzens Frau,
Sehl. Claus Färbers Tochter.

Børn af andet ægteskab:

5. Døbt 6. april 1694. Rötger.
Gev.: H. Rötger Kruss.
6. Døbt 9. juli 1695. Eleonora Elisabeth.
Gev.: H. Rötger Kruses Frau,
H. Heinrich Überwassers Frau,
H. Hans Ernst Christians Jr. Tochter,
H. Gottfried Zoffmann, Königl. Hausvogt,
Mons. Hans Christian Jepsen.
7. Født ca. 1700 Nicolay.
Ingen indførsel i kirkebogen
Sunderb. Staat Bruch Register de Anno 1701 (Museet på
Sønderborg slot):
Peter Clausen Färber, dass sein Kindt, da es sollte getauft
werden, unter der Prädigt in die Kirche gebracht, ist an-
gesetzt vor 5 Rthl.

Bilag 5.

Fadderskabslist for børn af Hans Hinrichsen og Eleonora Elisabeth.

1. Døbt 28. juni 1715. Peter.
(Øvrige indførset ulæselig).
2. Døbt 13. sept. 1716. Sohia Catharina.
Gev.: Frau Metta Hedewig Thomsen,
Sel. Peter Färbers Tochter Eleonora Elisabeth,
Jens Lange.

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 5.

Fadderskabsliste for børn af Metta, datter af Peter Clausen (IV - 40), gift med Hinrich Christiansen Fehrmann. Sønderb. kbg.)

1. Dbt. d. 28. juni 1715. Peter
(indførsel iøvrigt ulæselig).
2. Dbt. d. 13. sept. 1716. Sophia Catharina.
Gev.: Frau Metta Hedewig Thomsen,
Sel. Peter Färbers Tochter Eleonora Elisabeth,
Jens Lange.

Bilag 6.

Fadderskabsliste for børn af Eleonora Elisabeth, datter af Peter Clausen (IV - 40), gift med Hans Hinrichsen.

1. Dbt. d. 20. dec. 1724. Sophia Catharina.
.Gev.: David Thomsens Fraw,
Catharina Kaedts tochter,
Mons. Lorenzen, Theol. Studiosus.
2. Dbt. d. 2. okt. 1726. Peter.
Gev.: H. Christian Kath,
H. Johannes Clausen Organist,
Jacob Lichtappels Tochter.

Peter Clausen

FADDERSKARSLISTER

a. Metta

Copulati 1714, den 4ten September Hinrich Christian Fehrmann, und Jfr.

Metta, sel. Peter Clausen Färbers Tochter.

Begr. 1730. Hinrich Christiansen Fehrmann, alt 54 Jahr, begraben den 29ten Decembris, frühe zur Predigt.

Sønderborg kbg. Defuncti 1738 D. 27. Sept. Henrich Fehrmanns Wittve Metta, alt 52 Jahre, 2 Monate, 3 Wochen, 4 Tage, begraben d. 2. Octobris.

Dbt. 1677 d. 14. Jan. Christian Matthiesen Fehrmanns Kint Heinrich

(faddere): H. Steen zu Atzerballig

Friedrich Thomsen

Thomas Krämers Frau

Anna Augsburgs Tochter

Metta, dbt. d. 4.7.1686

(faddere): Hr. Friedrich Christians Fr.

Hans Mollers Frau

Claus Färbers Tochter

Jens Christiansen Becker

Mons. Knud Hansen

e. 6.4.1694, Peter Färbers Kind Rötger.

(fadder) : H. Rötger Kruss

Sbg. Døde 1732, d. 25ten Febr. Rottger Petersen, alt 38 Jahr, begraben d. 4ten Mart.

Sønderborg Amtsregnskab 1712-13 (s. 2754 / R.A.).

Contributionsregister 1712 oplæst paa Sønderherreds ting, paa anmodning af Rotger Petersen, Hr. Amtsforvalterens tjener (?).

f. 9.7.1695. Peter Clausen Färbers Kindt Eleonora Elisabeth

(faddere): H. Rötger Kruses Frau

H. Heinrich Überwassers Frau

H. Hans Ernst Christians Jr. Tochter

H. Gottfried Zoffmann Königl. Hausvogt

Mons. Hans Christian Jebsen

Majbøl Privatarkiv , Pakke Nr. 1616 / L.A.

Diverse personalhistoriske optegnelser.

Peter Clausen Färbers datter Eleonora Elisabeth, døbt Sønderborg den 7.

Juli 1695, viedes 24.Jan.1724 til Hans Hinrichsen (hans 3.ægteskab). Hun døde som enke den 25.marts 1735.

I Sønderborg bys skyld- og panteprotokol fol.10 nævnes Eleonora Elisabeth, sal. Hans Hinrichsens enke den 13.marts 1735, fol.307 omtales skipper Christian Möller som formynder for Peter Hinrichsen, søn af salig Hans Hinrichsen 1735, arv efter faderen 1347 mark og 10 2/3 skilling.

Hans Hinrichsen, der antagelig har været skipper, synes at have været gift to gange før:

a. den 25.november 1703 med jomfru Magdalene Sophie Bendixes, datter af Bendix Andersen Møller og Dorte, salig pastor Fr. Cruckows datter fra Notmark, dbt. Sønderborg 1.Dec. 1672, død 45 Aar gl. d.17.sept.1718.

b. den 2.nov. 1719 til Cathrine, salig Jacob Pegmanns enke (Jac. Pechmann, s.a. rådmænd og købm. Hans Pechmann og Margreta, Hans Clausens datter). Hans Hinrichsens hustru døde 49 Aar gl. den 4.nov. 1720. Hun synes at være enke efter Christian Hansen Fischer.

Cop. Sbg. 1724, f. 24ten Jan. Hanss Hinrichsen und Eleonora Elisabeth, sel. Peter Clausen T.

Døde Sbg. 1735, d. 25ten Mart. Eleonora Elisabeth, sehl. Hans Hinrichsen W., alt 39 Jahr 8 Mon., begrab d. 31ten Mart.

H.H.'s 1.ægteskab:

Cap. Sbg. 1703, d. 25. 9br Hans Hinrichsen und Jfr. Magdalena Sophia Bendixes.

H.H.'s 2.ægteskab:

Cop. Sbg. 1719, d. 2ten Nov. Hans Hinrichsen und Catharina, sehl. Jacob Pechmanns W.

Dbt. Sbg. 1677, d. 12.Oct. Hinrich Christensen Kint Hanss (faddere): Hanss Steuer Mann

Christian Lichtappel

Alexander Tüchsen

Jens Kocks Tochter

g. Nicolaj Petersen: ikke i kirkebogen

Født ca. 1700. Dåben er ikke indført i kbg., men

Sunderb. Staat Bruch Register de Anno 1701 (Museet i Sønderborg slot)
Peter Clausen Färber, dass sein Kindt, da es sollte getauft werden, unter der Prädigt in die Kirche gebracht, ist angesetzt vor 5 Rthl.

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 8.

Adelheid Lorenzen Strandiger (LV - 21) anmoder om, at farveri-privilegiet må blive overført til hendes tidligere farversvend og nuværende ægtemand, Boy Boysen, da hendes ældste søn, Tycho, ikke ønsker at lære farverprofessionen.

Sønderborg amt - Forpagtningskontrakter ang. de kgl. godser, møller, færger, m.m. ca. 1710 - 1763. L.A.S.

"Thun Kund hiemit, dass Uns die gewesene Wittibe, Adelheid Petersen, itzo verheirathete Boysen, zu Sonderburg, supplicando allerdemüthigst vortragen lassen, welchergestalt, nachdem wir die Gnade gehabt, das ihrem verstorbenen Ehemann, weyland Nicolas Clausen oder Petersen, Ao. 1711 den 5ten Junii ertheilte Privilegium auff die Färberey in der Stadt und dem Ampte Sonderburg, auff Sie, die Supplicantin, und ihren Sohn Tycho Petersen, den 26ten Nov. Ao. 1731 zu extendiren, Sie auch solche Färberey seithero durch tüchtige Gesellen gebührend fortgesetzt; Mit allergehor- samste Bitte, weilen ein solches derselben in der Länge zu schwer fiele, gedachter Ihr Sohn, Tycho Petersen, die Färberey-Profes- sion zu erlernen keine Lust hätte, und Sie daher sich genöthi- get gesehen, sich mit Ihrem bisherigen Farbergeselle, Boy Boysen, welcher die Färber-Profession gründlich erlernet, und darauff verschiedene Jahre in der Fremde gereiset, in eine Ehe-verbind- nis einzulassen, Wir geruheten, obangeregtes auf Sie und ihren Sohn extendirtes Färber-Privilegium auff ihren jetzigen Ehemann, den Färber Boy Boysen, und ihre beiderseits Leibes-erben aller- gnädigst zu extendiren. Wann Wir dann solchem ihrem allerdemü- tigsten Gesuch, auff den darüber von Unserm Freundlichen, Lieben Vettern und Schwagern, Hr. Friderich Ernst Marggrafen zu Branden- burg-Culmbach, als p.t. verordneten Statthalter in den Fürsten- thümern Schleswig, Holstein, erforderten und geziemend abgestat- teten Bericht, wie dass gedachter Färber, Boy Boysen, wohl meri- tirter, dass Er mit dem gebethenen Privilegio begnädiget würde, anerwogen derselbe, die Färberprofession gar wohl verstünde, sich darinnen bishero fleissig bezeiget, und denen Leuten umb einen civilen Preiss, die Waaren gefärbet hätte, auch solchergestalt

der Stadt und gemeiner Pürgerschaft zuträglich sein würde, dass mehrgedachter Boy Boysen als welcher bishero, bey der Supplicantin als Gesell gearbeitet, daselbst verbliebe, und die Färber-Profession continuirte, auch dadurch die Supplicantin und ihre 3 unmündige Kinder conserviret wurden, in Königlichen Gnaden stattgegeben: Als extendiren und bestättigen wir obangeregtes Färber-Privilegium auf der Supplicantin jetzigen Ehe-Mann, den Färber Boy Boysen und ihre beederseits Eheliche Leibes-Erben, hiemit und Krafft dieses allergnädigst dergestalt und also, dass itzerwehnter Färber Boy Boysen, die Profession der Färberey in unserer Stadt und Ampte Sonderburg, ohne Jemandes Beeinträchtigung, fernerhin allein fortsetzen und gebrauchen möge; Wohingegen aber derselbe schuldig und gehalten seyn solle, bey Verlust dieser unserer Begnädigung und Extension jederzeit gute und tüchtige Farben an zu schaffen, auch denen Einwohnern und Bürgern unserer Stadt Sonderburg, sowohl als Unserm gesambten Sonderburgischen Ambts-Unterthanen, mit verantwortlicher Arbeit für einen billigen und civilen Preiss zu bedienen, und dieselbe keinesweges zu übersetzen, noch jemanden sich desfalls zu beschweren, befügten Anlass zu geben.

..geben auff unserm Schlosse Friderichsberg den 12ten Decembris anno 1735. Christian R. / Schulin.

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 9.

Vedr. Boy Boysen, gift med Adelheid Lorentzen Strandiger (IV - 21).

Uddrag af skyld- og panteprotokol Tom. I, Sønderborg 17-35-, Retsbetjent nr. 1466, L.A.S.

Fol. 35: Boy Boysen Färber.

Anno 1735, den 24. Nov. haben die Tutores der Verstorbenen Färbers Nicolay Petersens Kinder den Theil-Brief sub eod. dato protocolliren lassen, vermöge welches Theil-briefes der Boy Boysen sich anheissig gemachet denen Kinder als Tycho Petersen, Peter Petersen und Magdalena wann ihr gutes Glück kommen sollte, 200 mk. zu geben, vid. Neben-Buch pag. 47.

200 mk. lübsch Kekenisser - unablöseliches Kapital - nach Geschenem Verkauf des Färbers Boy Boysens Haus auf des Kaufmanns Peter Knudsens Namen am 14. Jan., fol. 943.

Fol 943. Peter Knudsen, Kaufmann.

1775 am 14. Januar ist protocollirt worden, dass, nachdem der Kaufmann Peter Knudsen, das am hiesigen Markt liegende, ehemals dem verstorbenen Färbers Boy Boysen, gehörig gewesenes Haus aus dessen Nachlass auf öffentliche und gerichtliche Auction für 3.300 Mk. lübsch gekauft, und darauf einen Kaufbrief vom hiesigen Magistrat supra dicto die erhalten hat, auf diesem Hause zwey Hundert Mk. lübsch Kapital eisener Kekenisser Kirchengelder, welche von obgenannter Kaufsumme abgezogen worden sind, zu $6\frac{1}{4}$ pro centium Zinsen sub hypotheca bonorum anablöselich haften, und wovon also jährlich, und zwar auf Johannis Zwölf Mark Acht Schilling lübsch an Zinsen zu entrichten sind. Diese 200 Mk. sind von fol. 67 und 35 transportiret worden.

(I randen tilføjet: Delirt am 3. Sept. 1782, und hingetragen auf Christian Günther Gorrizens Namen, fol. 514).

17.1. 1775 låner Peter Knudsen 210 Rdl. af kirken.

20.5. s.å. 2000 Rdl. af sin svigerfader Christian Günther Gorrizen, købmand og deputeret borger i Sønderborg.

"Peter Knudsen hat am 20. März 1782 Concours gemachet".

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 10.

Fadderskabsliste for børn af Nicolai Petersen (IV - 20) og
Adelheit Lorenzen Strandiger (IV - 21).

1. Geb. d. 8. Dec. 1720. Magdalena.
Gev.: Anna Bruhns aus Flensburg,
Johannes Clausen Organisten Frau,
Rottger Petersen.
2. Geb. d. 15. April 1722. Tycho.
Gev.: Niss Völkersen aus Flensburg,
Mons. Petrus Lorentzen, S. Theol. Stud.,
Jfr. Eleonora Elisabeth, sel. Peter Färbers Tochter.
3. Geb. d. 25. Juli 1723. Peter.
Gev.: H. Rector Petrus Lorentzen,
Mons. Flohr, S. Th. Stud.,
Hinrich Fehrmans Frau.
4. Geb. d. 26. Oct. 1725. Peter.
Gev.: Henning Thomsen,
Volckert Volckertsen aus Flensburg,
Hinrich Fehrmanns Tochter.
5. Geb. d. 30. Jan. 1729. Magdalena.
Gev.: Hans Bugislaff Lassen Fraw,
H. Hausvoigt Danielsen tochter,
Hans Hinrichsen Sohn.

Bilag til "Farverfamilien i Sønderborg".

Bilag 11.

Fadderskabsliste for børn af Magdalena Petersen, datter af Nicolai Petersen (1V - 20), gift med Hans Mohr.

1. Dbt. d. 18. juni 1747. Hans.
Gev.: H. Claus Mohr, Sundsmark,
Mons. Petersen, S. Theol. Stud.,
Jfr. Dorothea Margarete Thomsens von Rönhoff.
2. Dbt. d. 18. dec. 1748. Alheit.
Gev.: Boie Boisen Fraw,
Ester Lorentzen,
Peter Nicolai Mohr.
3. Født d. 7. april, dbt. d. 10. 1750. Dorothea Margaretha.
Gev.: Fr. Ingeburg, Her Hausvogt Danielsen Wittwe,
Elisabeth Helena, Claus Mohrs in Sundsmark Tochter,
Thomas Thomsen, Krämer.
4. Født d. 13., dbt. d. 16. jan. 1752. Alheit.
Gev.: Bugislaf Lassen Frau,
Ingeburg, Cathrina Frobers,
Peter Hinrichsen.
5. Født d. 15., dbt. d. 17. dec. 1755. Niclas.
Gev.: Boye Boysen,
Hans Chr. Lund,
Sophia Maria Ritters.
6. Født d. 28., dbt. d. 1. Marts 1757. Boy Boysen.
Gev.: H. Canzley Assessor Lassen,
Friedrich Nicolay Mohr,
Anna Margaretha Pegmanns.

7. Født d. 17., dbt. d. 18. marts 1759. Dorothea.
Gev.: Margaretha Mohrs,
Jfr. Cæcilia Volckersens,
Gerhard Wilh. Carstens.
8. Født d. 26., dbt. d. 27. jan. 1762. Boy Boysen.
Gev.: H. Pastor Gerhard Clausen,
Peter Jebsen, Herrndiener,
Jfr. Anna Dorothea Lundt.
9. Født d. 5. sept. 1764. Peter.
Gev.: P. Nielsen,
Peter Paulsen,
An Maria Langin.

"Apokalypticus":

Meddelt af Nis Petersen og hustru, Bylderup-Bov:

Der skulde komme en stor oversvømmelse, og der skulde drive et par sammenkoblede køer, der blev hængende ved Tønder kirkespir.

Der skulde komme en hvid brud, en grøn grud og en rød brud til Burkal kirke. Efter dette skulde der komme en krig.

Der skulde komme en sortskægget præst (udl.: pastor Burmeister), en strøm mellem præstegården og degneboligen (har tidligere ligget ved siden af hinanden), derefter skulde der komme en krig.

(Præsten fra Sønderborg: sort, krøllet hår).

Præsten gik med degnen til kirke en søndag morgen. Pludselig sagde præsten: "Kan De se, nu brænder Moskva". "Hvorfor det", sagde degnen. "Jo, det står skrevet med gloende bogstaver paa himlen". Degnen kunne intet se, præsten blev ved sit, tilsidst tav degnen, for at få fred.

Der skulde komme en vandflod. Vandet vilde stå til nøglehullet i Burkal kirke.

Der skulde bygge en ravn i Burkal kirke (hvilket er sket).

Der skulde komme en kalv op på rygningen af Vestergård, derefter skulde de sidste tider komme.

I en krig der skulde komme, vilde der blive oprettet lazaret i Burkal kirke.

Der skulde komme en krig, hvor rytterne skulde binde deres heste ved træerne ved Burkal kirke (udlagt: Russiske krigsfanger i første Verdenskrig).

Der kom engang en mand ind til pastor P. Petersen, mens han sad og lærte sin søn Peter bogstaverne. Manden sagde, at drengen måtte se at lære noget, for at han kunde efterfølge faderen som præst. Hertil havde præsten sagt, at sønnen først måtte gøre tre spring. (1. Morsum, 2. Sterup, 3. Burkal).

Der skulde komme en epidemi, og 2/3 dele af befolkningen i Burkal sogn skulde dø, de fleste i sognets sydlige del ("Rends, Rends").

Meddelt af Pastor Nissen, Augustenborg:

Peter Petersen gik pludselig i stå midt under prædikenen, og menigheden kunde mærke, at præsten havde set et eller andet. Han råbte "stå". Da kirkegængerne gik hjem, fik de forklaringen: Der stod en mand på en mark med en sæk kartofler, han havde stjålet dem på præstens mark. Han kunde først blive løst, da præsten kom tilstede.

Peter Petersen "så" Husum brænde, mens han gik sammen med degnen. Degnen kunde intet se. P.P. så det skrevet i skyerne og kunde ikke forstå at degnen ikke

kunde se det samme.

Dr. Due (efter faderen): Præsten og degnen kom fra et møde i Lund en aften, da de kom til det sted, hvor skolen nu ligger, kunde de ikke komme videre.

"Så, nu kommer strømmen til at skille mellem præsten og degnen".

Når præsten havde haft en begravelse, gik han om aftenen hen til graven, inden den var kastet til, bankede på kisten og spurgte: "Sover du vel". Hvis der ikke blev svaret, havde sjælen fået fred.

Præsten afbrød sig selv midt i en prædiken og råbte: "Bliv stående, hvor du est!". Den tyv der var i færd med at stjæle i præstegården, måtte blive stående til præsten kom.

Pastor Schwarz: Peter Petersen var en lille mand.

Peter Petersen havde forudsagt, at der engang skulde gå en strøm mellem skolen og kirken, herefter skulde der komme en krig. (udlagt: 2.verdenskrig).

J.Broderson: s. 395

Bilag 13.

Peter Petersen og Esther Lorenzen's børn:

Børn: (født i Burkal)

1. 1752 Adelheit = nr. 5

Burkal Renati 1752, den 7. Martii

Ist meine Tochter Adelheit von H.Knudzten in Hoist in der Kirchen getaufft.

Die Gevattern: Meine

(Kbg. stærkt beskadiget. Faddernes navne ulæselige)

2. 1754 d. 30.Jan. ist mein kleiner Sohn Marcus von H. Pastor Knutzen in Hostrup getauft.

Die Gevattern: 1. Schwv. Jes Nielsen

2. Friedrich Lorenzen in Mogeltundern

3. Anne Ernestina Brodersen bey der Aue

Gebohren d. 23.Januar.

Christiansfeld:

Traunungsregister 1806, 4.Aug.

Marcus Petersen, ein Witwer u. Eisenhändler allhier, geboren zu Buhrkall d. 23.ten Januar 1754, das zweite unter 7 Kindern seiner verstorbenen Eltern, des vormahligen noch in gesegnetem Andenken stehenden Predigers Peter Petersen u. Esther geb. Lorentzen. Witwer seit d. 18ten Merz, s.S.216, - mit der ledigen Schwester Anna Maria Ivers, geboren zu Lysholm im Kirchspiel Buhrkall d. 26ten Juny 1778, das älteste von 9 Kindern ihrer noch lebenden Eltern Thomas Ivers, Besitzer des Hofes Lysholm u. An Mari geb. Thomsen. Sie hat seit d. J. 1791 in Gnadau gewohnt. Er ist seit d.J. 1802 ein hiesiger Ortseinwohner.

Christiansfeld:

Sterberegister 1824.

Entschlafen d. 6ten Mai.

Begraben d. 11ten Mai.

Der verheir. Br. Marcus Petersen war geb. d. 23.Jan 1754 zu Buhrkall, wo sein Vater Prediger war. Er sollte Theologie studiren, doch da er es nicht vertragen konnte, so gab er es auf u. erhielt 1792 Erlaubniss nach Gnadau. 1793 zog er nach Barby als Knabenbruder. 1795 ward er Gastwirth in N.Dt.df. In eben demselben Jahr trat er in die Ehe mit der led. Schw. Marg. Elis. Neuhäuser, diese Ehe war mit 5 Kindern gesegnet, von denen noch 2 am Leben sind. Er ward dh. d. Heimgang s. Frau im J. 1805 in den Witwerstand versetzt. Im August 1806 trat er abermals in die Ehe mit der led. Schw. Anna Mar. Ivers. Diese Ehe war mit 2 Töchtern gesegnet. Zu

Ende April befiel ihn ein hitziges Brustfieber, welches sein Ende am 6ten Mai herbei führte. Sein Alter hat er gebracht auf 70 J. 3 M. 14 T.

Sterberegister 1805

Entschlafen d. 18. Merz 1805.

Begraben d. 24 ej.

Die verheiratete Schwester Margretha Elisabeth Petersen, geborne Neu-häuser, ward geboren zu Fürth bey Nürnberg d. 29. April 1766. Im April 1776 kam sie nach Ebersdorf in die dassige Pens. Anstalt. D. 28. May 1795 heirathete sie den led. Br. Marcus Petersen u. zog mit ihm nach Neu-Dierndorf, zur Besorgung des dortigen Gasthofes. Von da kamen sie im März 1802 hieher zu wohnen. Von 5 Kindern, 1 Sohn u. 4 Töchtern, die ihr Gott geschenkt hat, sind noch der Sohn u. 2 Töchtern am Leben. Ihr letzte Krankheit war die Auszehrung u. sie hat ein Alter von 39 Jahren weniger 6 Wochen.

3. 1755 Den 30. Octobris ist meine T. Catharina getauft.

Die Gevattern: Meine Schwiegermutter in Möltondern und meine Fr. Schwegerin Ann Christina und Paul Asmussen loco P., N. Maus, Sonderburg.

Geboren den 24. Octobris.

4. 1758 Den 24. Martii am Stillen Freitag ist meine Tochter Magdalena geboren und den 31. ejusdem von H. Lundius in Ladel. getauft.

Gevattern: Fr. Pastorin Lundius in Ladel., Jfr. Maria Lorentzens und Mons. Sönnick Boysen.

Magdalena døde 17.3.1826 i Schönkirchen. Hun var gift med præsten Bernhard (Berend) Bay, født maj 1744 i Kiel, død 6.9.1800 i Schönkirchen. Student i Kiel 1760, 1.7., Diakon i Schönberg 1766. Sognepræst i Schönkirchen 1772-1800.

Han var første gang gift 14.11.1767 med Dorthea Christine Wilhelmine (1747- 23.11.1783), datter af Jacob Christian Krück, Diakon i Preetz 1754. Sognepræst sst. 1771-84.

5. 1760 Den 23 Jun. ist unsrer Sohn Nicolai geboren, den 27. ejusdem getauft und in der Kirche eingesegnet.

Die Gevattern: Mein Vater aus Sonderburg Boy Boysen, meine Schwester Magdalena Mohrin und Adolph Cornelsen in Nolde.

Burkal:

Todtenregister fürs Jahr 1806.

Sterbetag: der 30ste Juni

Begräbnistag: eodem.

Nicolay Petersen von Humptrup, mein des p.t. Predigers leiblicher Bru-

der, also in Buhrkarl geboren, wo sein Vater Peter Petersen in 39 Jahren Prediger gewesen, seine Mutter war Esther geb. Lorentzen aus Mögeltondern. Er war verheyrathet mit Helena Margretha Broders in Humptrup, von welcher er Ostern 1805 Consistorialiter geschieden wurde.

5 Kinder: Peter, Friederica, Anna, Maria, Marcus u. Esther betrauern, von einer lachenden Mutter umgeben, den Tod ihres Vaters. Von Kummer, Verdruss u. Unruhe aufgerieben, verfiel er unter körperlicher Schwäche in eine Verstandesverirrung.

Er starb bey Hans Kaysen in Lüdersholm, zu dem er, um bessere Pflege zu bekommen, kurz vor seinem Tode hingebraucht wurde.

Sein grösstentheils trauriges Leben dauerte 46 Jahr..

6. 1763 Geburtstag 7.Dec. Get. 14.Dec. , Ester des Pastoris Peter Petersen und Ester geböhrener Lorentzen in Buhrkarl ehel. Tochter im Hause.
Die Gevattern: 1. Margrethe Lundius in Ladelundt
2. Anna Maria Hinrichsen in Rentz
3. Carsten Richtzen in Tondern

7. 1768 Geburtstag d. 3.Aug., Tauftag d. 5.Aug., Peter des Pastoris allhier Peter Petersen und Ester geböhrener Lorentzen, ehel. Sohn.
Gevattern: 1. Herr Past. Lundius in Ladelund
2. Mons. Boysen Candidatus Theol. und
3. Dorothea Asmussen in Buhrkarl.

Burkal:

Todtenregister pro 1830

Tag des Todes d. 18.März,

Tag der Beerd. 1.April

Der bisherige Pastor zu Buhrkarl Herr Peter Petersen, daselbst, geboren im Jahr 1767 d. 3ten Aug., also 62 Jahre 7 Monathe und 15 Tage alt.

Seine Eltern sind gewesen: Der Prediger Peter Petersen und Esther, geböhre Lorentzen.

Hinterlässt eine Witwe: Johanna Sophie, geb. Adler aus Altona, und aus dieser Ehe sind 5 Kinder am Leben:

- a. Georg Nicol. Christian Petersen, Amtsschreiber
- b. Maria Luise
- c. Christoph Peter Ferdinand
- d. Johanna Elisabeth Wilhelmina
- e. Charlotte Albertine

Der verstorbene Herr Pastor Petersen war 27 ½ Jahre Prediger zu Buhrkarl.

ad c. Burkal: Døde i Aaret 1870

Dødsdag: 13. Febr. , B.D. 19.

Enkemand og Fattiglem Christoph Peter Ferdinand Petersen, en søn af afdøde Pastor Petersen og Hustru Johanne Sophia født Adler, i Burkal, født 1801 i Angel, har været gift med i Aaret 1862 afdøde Dorothea, født Jørgensen, efterlader 1 søn, Peter Johannes (14 A.). Døde af Alderdoms Svaghed. Alder 69 Aar.

IV - 10

Pastor Peter Petersens gravsten tidligere på kirkegården øst for Burkal kirke, nu ophængt i kirkens våbenhus.

Hier unter Ruhen die Gebeine
 des Sel. entschlafenen treuen
 Lehrers Peter Petersen
 Geböhren in Sonderburg Anno
 1725 den 24ten October erwält
 zum Prediger zu Buhrkall Anno
 1750 den 3ten Maij und Gestorben
 daselbst Anno 1789 den 29ten
 Januarij Seines Alters 63 Jahr
 13 Wochen 6 Tage Seines Lehr
 Amtes 38 Jahr 8 Wochen.
 Er ist durch Manche Zeiten
 Wohl gar durch Ewigkeiten
 In Seinem Geist gereist
 Nichts hat Ihm's Herz
 Genommen als da Er angekommen
 Auf Golgatha Gott Sey Gepreist!

Bilag til "Farverfamilien i Sønderbotg".

Bilag 14.

Levnedsløb vedr. Marcus Petersen, søn af Peter Petersen (IV - 10), skrevet af Marcus Petersens enke.
Brødremenighedens arkiv, Christiansfeld.

"Mein lieber seliger Mann hat wiederholt geäußert, dass er keine Nachricht von seinem Leben hinterlassen werde, und am liebsten nichts davon gesagt wissen wolle; daher ich nur einige Bruchstücke aus seinen Papiren zusammen tragen kann:
Er ist den 23. Jan. 1754 zu Buhrkall geboren, wo bekanntlich sein Vater als Prediger in grossem Segen stand. Er war von seinen lieben Eltern bestimmt, Theologie zu studieren, und zu dem Ende in seinem 10ten Jahre nach Sonderburg in die lateinische Schule gebracht. Da aber diese Schule, wegen unordetlicher Lebensart eines Lehrers zu der Zeit in Verfall kam, so war der Nutzen für ihn sehr gering, und nach einem 2½ jährigen Aufenthalt nahm sein Vater ihn wieder nach Hause, und gab ihm seinen Oncle, der eben von der Universität gekommen war, zu seinem Informator, welcher zwar mit vieler Treue, doch wahrscheinlich zu nachdrücklich, die täglichen Lectionen trieb, so dass, durch die anhaltende Anstrengung, sein Kopf dermassen litt, dass die Information öfters unterbrochen werden musste. Dieser Umstand bewog den Oncle, seinem Vater, von dem Vorsatz, ihn studieren zu lassen, abzurathen, welches um so eher geschehen konnte, weil sein lieber Vater solche Umstände gern als Gottes Fügung ansehen wollte. - Davon schreibt er in späteren Jahren: "Dieser Umstand ist es, der mir viele, schmerzliche Rückerinnerung verursacht, und wobey mir der Gedanke so leicht einfallen will, die rechte spur verfehlt zu haben, weil diese Ursache, so früh mit dem Studieren abubrechen, mir nicht hinlänglich scheint, besonders da es mir nicht an Fähigkeit mangelte, etwas zu lernen und zu behalten, und ich auch Lust dazu hatte". - In spätern Jahren hätte er gern wieder das Studieren ergriffen, aber es wollte seinem Vater nicht einleuchten. Er verwies ihn zur Stille mit der Versicherung, dass der herr schon einen Weg für ihn eröffnen werde; aber es wurde ihm schwer, sich damit zu beruhigen. Die Neigung zum Studieren verfolgte ihn, und

stellte sich im Jahr 1787 von neuem ein, und jetzt glaubte sein lieber Vater, im ganzen Ernste, dass es des Herrn Wille mit ihm sei. Unter seiner Beihülfe fing er die Erlernung der Sprachen wieder an, er machte, mit vieler Leichtigkeit, Fortschritte, und sein Vater war besonders aufgelegt, ihm Unterricht zu geben. So vergingen einige Monate, bis der liebe Vater so ganz unerwartet und zur grössten Betrübniß, sowohl seiner Familie, als auch seiner Gemeinde, und mancher Seele, die ausserhalb derselben sich seiner Vorträge mit vielem Sogen bedienten, den 29. Jan. 1789 heimgerufen wurde. Dieser schmerzliche Schlag war schon mehr als hinreichend, die weitere Fortsetzung seiner angefangenen Arbeit zu verhindern; und alle Hoffnung fahren zu lassen.

Im Jahre 1791 schrieb er: "Was den Zustand meiner Seele in meinen durchlebten Jahren betrifft, so muss ich mit vieler Beugung bekennen, dass die Gnade des Heilands seit meiner ersten Jugend unablässig, aber bisher leider vergeblich an meinem Herzen gearbeitet hat, um mich ganz für ihn zu gewinnen. Mein Vater unterliess nicht, das Wort von der Versöhnung mir früh ans Herz zu legen. Ich habe auch immer bei Anhörung desselben ein besonderes Gefühl und des Geistes Überzeugung gehabt, dass, nur allein, um des Verdienstes Jesu willen, Freiheit von Sünden, und Seligkeit, sowohl zeitliche als ewige, zu erlangen ist. Wäre ich der Gnadenarbeit überlassen gewesen, so hätte ich schon längst ein seliger Mensch seyn können. Mir lag aber immer mehr an, wie ich äusserlich bequem und angenehm durch die Welt kommen möchte. Diese Angelegenheit wurde von mir als Hauptsache betrieben. Dadurch durch Unglauben, wurde ich vom Heiland zurückgehalten und das in mir liegende Verderben regte sich, und anstatt dass ich bei ihm hätte Hülfe suchen sollen, so betrübte ich ihn im Gegenteil. Ach, wie oft stand er vor der Thür meines Herzens und klopfte aufs neue an, ob er mich gleich gänzlich hätte verstossen können. Unter solchen Abwechselungen ist meine bisher durchlebte Zeit verstrichen. Mit der Welt habe ich mich nicht freuen können, am Heiland habe ich keine Freude und im Herzen keinen Frieden gehabt. Mit diesen Betrachtungen, die meinem Herzen unerträglich fielen, warf ich mich dem Heiland zu Füssen und bat ihn, dass er mir die Last und die Sorgen, die mich an dem Heil meiner Seele gehindert hatten abnehmen u. dass er mich, mit Leib und See-

le, zu seinem Eigenthum machen und mich selber nach seinem Willen führen wolle. Ich empfand, nach diesem Gebet, vielen Trost. - Bald darauf hatte ich Gelegenheit, die Feier der Marterwoche und Ostern in Christiansfeld mit zu begehen, und ich hatte so viel Genuss in den Versammlungen, dass ich in Thränen zerfloss. Der Wunsch Mitglied einer so seligen Gemeinde zu werden, ward dadurch lebhaft in mir rege".

Bald darauf erhielt er Erlaubnis nach Gnadau, wo er im Juni 1792 ankam, aber nicht lange da blieb, indem er schon Anfang des Jahres 1793 nach Barby zog, wo er im Pädagogium als Aufseher bey den Knaben eine Anstellung erhielt, aber auch hier nur 2 Jahre blieb. An dieser Zeit erinnerte er sich immer mit vielem Vergnügen. Er ward daselbst allgemein und auch hauptsächlich von der Jugend geliebt. Dass er nützlich war, erwies sich deutlich, als ihm ein anderweitiger Antrag gemacht wurde, man ihn im Pädagogium nicht gerne hergeben wollte.

Im Frühjahr 1795 übernahm er darauf die Gastwirtschaft in Neudietendorf. Den 28. Mai desselben Jahres wurde er in Ebersdorf mit der led. Schwester Margrethe Elisabeth Neuhäuser zu hl. Ehe verbunden. Im Frühjahr 1802 zog er mit seiner lieben Familie ins Vaterland zurück, und kam nach einer langen u. beschwerlichen Reise im Mai hier an. Den 19. März 1805 wurde er durch den Heimgang seiner 1. Frau in den Witwerstand versetzt. Ihre Ehe war mit 5 Kindern gesegnet, von denen 2 Töchter der Mutter schon vorangegangen waren und die 3. bald folgte.

Den 4. August 1806 trat ich mit ihm in die Ehe. unsere Ehe hat der Herr mit 2 Töchtern gesegnet. Er war ein zärtlicher Vater, so wenig er es auch - seinem ernsthaften Character nach - äusserte. Nichts lag ihm näher am Herzen, als seiner Kinder wahres Wohlergehen, wie er es bei Veranlassungen, besonders auch am letzten Palmsonntage, dem Confirmationstage seiner jüngsten Tochter, schön an den Tag legte. Er dankte seinem Hld. oft u. innig, dass er 3 dieser Lieben bey ihm gesichert wisse. Seit Jahr u. Tag merkte der liebe Selige Abnahme an Kräften, doch war er innerlich gesund, aber am 29. April dieses Jahres wurde er in der Nacht von einem hitzigen Brustfieber befallen, aber weder er noch wir hätten die ersten Tage geglaubt, dass die Krankheit so ernsthafter Art werden würde, dennoch äusserte er bald, dass sie wol sein Ende herbeyführen könnte, und öfters noch war zu bemerken, dass er sich mit Heimgangs -

Ideen beschäftigte. Die letzten Tage lag er in beständigen Phantasien, die aber nicht ängstlicher Art waren, u. am 8. Tage der Krankheit, d. 6. Mai Abends 1/4 nach 9 Uhr entschlief er, seines Alters 70 Jahr, 3 Monate u. 14 Tage. Sein Ende war lieblich. Sein Weg durchs Leben war ein Dornenweg, aber er wandelte ihn, unter allen Stürmen sicher an der Hand seines Erlösers, der ward der Einzige dem er sich ganz mittheilte u. vor welchem er allen seinen Kummer ausgoss, der ihn auch dafür mit seinen Tröstungen erquickte. Und so wie er täglich vergebung seiner Sünden suchte u. hoffte, so vergab er auch von Herzen Allen, die ihn beleidigten. Wohl ihm! er triumphiert nun über Zeit und Noth! das ist uns seinen tiefgebeugten Hinterlassenen ein lindernden Balsam in die tiefe Wunde, die uns geschlagen ist.

Jfr. hustruens, Anna Maria Iwesens, Levnedsløb. "Familien Iversen - Andersen - Matthiesen". Bilag 4, s. 87.

Noter og henvisninger til "Farverfamilien i Sønderborg."

1. Kåmmeregerichtsprotokoll 3, s. 375. Stadtarchiv Flensb.
2. Registratur der Kontrakte 1650-53, Fol. 125 B, Nr. 536. Stadtarchiv Flensb.
3. Kæmnerregnskab for Nicolai sogn 1654-55. Stadtarchiv Flensb. Nr. 210 B/44.
4. Tyske Kancelli, indenrigske afdeling D nr. 183 I, R.A.
6. Sønderborg Bys bøderegister de Anno 1695. Musseet, Sønderborg slot.
7. Sønderborg Bys bøderegister, Sønderborg slot.
8. Nørborg amtsregnskaber 1719 og 1720. S-film nr. 1375. R.A.
9. Gråsten godsregnskaber 1731. Nr. 47. L.A.S.
10. Skyld- og panteprotokol for Sønderborg By 1735. Retsbetjentarkiv nr. 1466. L.A.S.
11. Sønderborg amtsregnskaber 1712. S-film nr. 2754. R.A.
12. Bøderegister for Sønderborg By 1718/19. Museet, Sønderborg slot: Nicolay Petersen Färber und seine Schwester Eleonora Petersens haben in ihrem Memorial an Ihr. Excell. Senaturn mit unziemlichen strafbaren Worten angegriffen, und den Eyd wegen Ihrer Mutters Verlassenschaft nicht ablegen wollen, sollten davor Brüche zusammen 6 m. (i randen:) nachgegeben.
13. Carsten Petersen: Slesvigske Præster, s. 268.
14. Tyske Kancelli. Patenten 1720/21. R.A.
15. Sønderborg amt. Forpagtningskontrakter ang. de kgl. godser, møller, færges m.m. Ca. 1710-63. L.A.S.
16. C VI 2 nr. 613. L.A.S. (Afleveringer fra Kiel).
17. Tyske Kancelli. Patenten. R.A.
18. J. Brodersen: Fra gamle Dage. København 1912.
19. Jonathan Smith: Forarbejder til "Sønderjyske Herredsfogeder". Manuskript. L.A.S.
20. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten I. København 1932. Fra Nybøl herred og sogn. Historisk Samfund for Als og Sundevad. 1976.

21. Tønder amtsstuearkiv nr. 45. 1753. L.A.S.
22. Retsbetjentarkiv nr. 1498. Sønderborg købstad. Formynderprotokol 1743-1825. L.A.S.
23. Meddelt af pastor Schwartz, Burkal/Sønderborg.
24. Kåmmereigerichtsprotokoll Bd. 5. A.Lfnr. 35. Stadtarch. Flensb.
25. Protocollum Consistorii Sonderburgensis 1747-1833. Sønderborg Provstearkiv nr. 1343. L.A.S.
26. Tønder amtsregnskaber 1751. Einnahme an Haus - Coppulationes. H. Pastor Peter Petersen zu Buhrkarl 12 Rth. L.A.S.
27. Bilag nr. 3, s. 374.

A N D E R S O F F E R S E N I A A B E N R A A .

I. OFFER N. N. OG METTA (IV - 325).

Den 7. okt. 1632 begravedes i Aabenraa Metta, "Anders Offerens moder." Hun er den første med sikkerhed kendte af denne gren af familien.

Anders Offerens svigersøn, Claus Sønnichsen, er fadder i Sønderborg, da Nis Opfers, også kaldet Soltfischer, den 25. sept. 1670 lader barnet Maria døbe. Nis Opfers (Offeren) er muligvis søn eller sønnesøn af den Offer Andersen, der ifølge kirkeskattelister fra 1607-1609 boede i 3. kvarter og betalte 10 og 12 sk. i skat.⁽¹⁾ Denne Offer Andersen kunne muligvis være en slægtning (fader?) til Anders Offeren i betragtning af, at navnet Offer-Offersen ellers synes at være yderst sjældent forekommende i Aabenraa og Sønderborg og kunne forklare, at Claus Sønnichsen efter at have forladt Flensborg slog sig ned i Sønderborg. I øvrigt se afsnittet: "Farverfamilien i Sønderborg".

Søn:

1. A n d e r s O f f e r s e n . v. II.

II. ANDERS OFFERSEN (IV - 162).

Anders Offeren var bosat i Aabenraa, hvor han nævnes i et plovskatregister fra 1625 som "Einwohner" (boende til leje). Han betaler 1 ort.⁽¹⁾

Hvad hans beskæftigelse har været er uvist, muligvis har han som sønnen Lorenz, der har tilnavnet "Timmermann"), været tømrer (skibstømrer?).

I amtsregnskaberne 1676/77 (der indeholder en del "forsinkede" oplysninger) nævnes han med en kålgård i Hjelm, hvorfor han betaler 12 sk.⁽²⁾

I 1641 overtager han et hus af Tøge Taysens arvinger. Herimod protesterer den 29. marts 1641 Elisabeth Schmidt, der på tinget lader sig repræsentere af Asmus Paulsen. Hun mener, at hun er "nærmere" til et sådant køb, hvilket må betyde, at hun mener sig mere beslægtet med den tidligere ejer end Anders Offeren. Den 24. maj 1641 rykker han for skødet gennem sin fuldmægtige. Stadsfogeden giver besked om, at sagen vil blive ordnet inden 14 dage. Den 31. maj 1641 giver Jürgen Andersen i Aabenraa, i Asmus Tøgesens navn, skøde til Anders Offeren på huset, der er beliggende på "Vesterbro" (Vesterbrølliggen) - fml. det nuværende Nybro - mellem Søren Ju-

lers og Elisabeth Schmidts huse.

I 1641 - samme år - lovbyder Thomas Frise tre gange i juni måned Anders Offersens salhus og gård. Det er uvist, om det er det samme, det drejer sig om. (3)

Anders Offersen var 2 gange gift:

Gift 1. gang med ANNA, der døde i 1659 og begravedes den 15. nov.

Gift 2. gang den 4. sept. 1661. Også den anden kone hed Anna, hun synes at have været enke, da hun kaldes Anna Hanses. Det er fntl. hende, der i skatte- og contributionsregisteret fra 1674 nævnes med en afgift på 2 sk. Hun bor i fjerde kvarter. (1)

Fntl. er det også hende, der begravedes den 14. sept. 1679, "Anna Opfers, eine arme Frau."

Børn:

1. H e n d r i c h O f f e r s e n.

Hendrich blev født ca. 1627. Han døde i 1632 i Aabenraa og begravedes den 18. april, 5 år gammel.

2. H e n d r i c h O f f e r s e n.

Hendrich Offersen blev født i Aabenraa i 1632 og blev døbt den 5. sept.

3. L o r e n z O f f e r s e n T i m m e r m a n n s.

Lorenz Offersen, kaldet Timmermanns, blev født i 1634 i Aabenraa og døbt den 17. spt. Han har fntl. været tømrer.

Han døde sammesteds i 1665 og begravedes den 13. okt.

Han blev den 29. sept. 1661 i Aabenraa viet til Karen Jesdatter. Hun var født i 1632 i Hovslund og døbt den 21. okt. i Øster Løgum. Hun var datter af gårdmand i Hovslund Jes Pedersen.

Hun blev gift 2. gang i Øster Løgum den 21. juli 1672

med gårdm. i Nørre Hjarup Hans Pedersen, der også kal-

des Fries. Hun benævnes da "Anna, Sl. Laurtz Offers en-

ke af Aabenraa." Hans Pedersen Fries døde i Nørre Hjarup

i 1698 og begravedes Dom. post Trinit. i en alder af 55

år. Han var første gang gift med Zitzel Hansdatter af

Gjenner, der døde i 1672.

Anna, "Sal. Hans Fries i Jarup", døde i 1702 og begravedes den

2. søndag i advent, 74 år gammel.

4. M e t t a (O f f e r s). (IV - 81).

Metta blev gift med farveren Claus Sønnichsen (IV - 80).

Se afsnittet: "Farverfamilien i Sønderborg."

Noter og henvisninger.

1. Forskellige skatteregistre og indbyggerfortegnelse 1625-1868.
Aabenraa Byarkiv. XX nr. 2616. L.A.S.
2. Aabenraa amtsregnskaber 1676-77. (Indeholder også poster tilbage til ca. 1660). S-film 1287. R.A.
3. Aabenraa Bys Tingprotokoller. Aabenraa Byarkiv nr. 783. L.A.S.
4. Sønderborg Præstearkiv C b, L.A.S.

FAMILIEN KRUSE FRA HUSUM.

I. HINRICH KRUSE. (IV - 1312).

Hinrich Kruse er død før d. 28. febr. 1550, da hustruen, Metke, nævnes som enke efter ham. Metke nævnes endvidere i et stolesta-register for Husum kirke fra 1556.⁽¹⁾

Der opstod efter Hinrich Kruses død strid om skiftet mellem Metke og en vis Curth Obergenn. Hinrich Kruse havde i morgengave skriftlig tilsikret Metke forskellige, ikke nærmere specificerede ting. Det samme havde han imidlertid ved brylluppet lovet Curth Obergenn. Sagen havde været behandlet af samfrønder, der havde ophævet morgengaven. Der var faldet tre kongelige domme i sagen, der alle gik Metke imod. Hertug Adolf fældede d. 28. febr. 1550 sin dom, der også gik Metke imod.⁽²⁸⁾

Børn:

1. Ratke Kruse. (IV - 656) v. II.
2. Steffen Kruse.

Steffen Kruse var isenkrammer og bosat i Hamborg, i hvert fald boede han der, da der i Husum d. 10. sept. 1586 beskikkedes værge for brodersønnen Ratke Kruse (II). (Bilag 2).

Steffen Kruse, "ein Isern Kramer van Hamborch", har flere gange betalt studeplads i Flensborg, formentlig i anledning af mærker i byen. Således d. 6. juni 1600/01, da han betaler 2 mark og 1 sk. for studeplads, og ligeledes d. 19. juni 1602, da også betaler 2 mark og 1 sk.⁽²⁾

D. 22. nov. 1596 mødte hans "tjener" i retten i Flensborg. Der var uoverensstemmelser angående noget jern, leveret til klejnsmedene. Retten bestemte, at der skulle betales den fremmede en halv rigsdaler.⁽³⁾

Børn:

a. Hinrich Kruse.

Hinrich Kruse nævnes d. 13. maj 1602 i Flensborg som "Ein Isern Kramer van Hamborch", og ligeledes d. 29. okt. 1603. I begge tilfælde da han betaler for studeplads.⁽²⁾

ca. 1605/06 er han blevet gift med Magdalene Runge i Husum. Hun var datter af "sovenmaker" (isenkrammer) Claus Runge i Husum.

Han nævnes også som "ein Eisenkramergesell, welcher Claus Runges Tochter soll freyen", da han er fadder d. 25. sept. 1605, da Agathe Kruse (IV - 329) lader sin posthumt fødte datter, Agathe, døbe.

Han var gift anden gang ca. 1615 med Marike.

D. 15. sept. 1622 købte han et stolestade i Husum kirke, det havde tidligere tilhørt Claus Runge. Senere er tilføjet: "Nademe Nu Hinrich Kruse van hir etlieke Jahr Is weck gewesen, Is disse Karken standt Hinrich Meine tho geschreuen, und der Karken er gebore geuen 3 mark. Ao 1635 d. 12. februar." (31) Frmtl. er han den Hinrich Kruse, der d. 22. maj 1659 begravnes. (Det kan dog også dreje sig om den nedenfor nævnte søn af samme navn).

En Hinrich Kruse fra Husum får d. 15. maj 1637 6 heste fortoldet i Haderslev. (4)

Børn (fadderskabsliste bilag 1.):

- aa. Rebecca Kruse, døbt i Husum d. 31. dec. 1609.
- bb. Claus Kruse, døbt i Husum d. 2. påskedag 1611.
- cc. Steffen Kruse, døbt i Husum Dom. Misericordia 1613.
- dd. Hinrich Kruse, døbt i Husum d. 22. febr. 1615.
- ee. Cathrine Kruse, døbt i Husum d. 7. febr. 1616.
- ff. Hinrich Kruse, døbt i Husum på Fest. Epiphan. 1619

Foruden de nævnte personer, der har betalt for studeplads i Flensborg, nævnes også tre andre ved navn Kruse i tiden 1610 - 1621.

Nemlig David Kruse "de grote", David Kruse "de middel" og David Kruse "de klene", alle fra Hamborg.

Den ene af dem tog borgerskab i Flensborg 1618/19. Han blev gift der i 1620/21, da han fik bøde for at have modtaget gaver til sit bryllup.

1626/27 fik Claves Jorgensen en bøde på 2 mark og 8 sk., fordi han havde skældt David Kruses hustru ud. Og endelig fik David Kruse d. 22. maj 1646 en bøde, fordi han havde skænket brøndevin for Johan Pommergard under prædikenen. (2)

II. RATKE (I) KRUSE. (IV - 656)

Ratke Kruse d.æ. var borger og købmand i Husum. Han boede på hjørnet af Torvet og Kramerstraat. I akterne til en arveproces, der i 1616 blev ført mellem sønnen Ratke (II)'s enke, Agathe, på sine børns vegne, på den ene side, og svigerinden Anne og hendes mand, Joachim Otte, på den anden side⁽⁵⁾ hedder det, at såvel Ratke Kruse d.æ. som hans hustru Cathrine kun bragte lidt ind i ægteskabet. Når de alligevel nåede til en vis velstand, skyldtes det "Guds velsignelse og deres flid og sparsommelighed". I mange år boede de i kælderen til deres hus - mange huse i Husum havde en høj kælder, der i regelen var udlejet til håndværkere.

Ratke Kruse d.æ. er død før 1581, fra hvilket år der er bevaret skateregistre. Fra første førd nævnes her Cathrine Ratkens eller Cathrine Kruse, senere Joachim Otte i ejendommen.⁽⁶⁾

Ratke d.æ. var gift med CATHRINE (IV - 657). Ca. 1586 indgik hun andet ægteskab med borger og købmand i Husum Hans de Roye (Rode). Han var enkemand og havde voksne sønner.

Cathrine måtte derfor skifte med skifte med sine børn af første ægteskab, skiftet fandt sted d. 2. dec. 1586. Der var to børn, ingen af dem var myndig. Moderen fik ordnet det sådant, at også søsteren fik en broderpart, d.v.s. begge børn fik lige meget. Derudover fik sønnen Ratke af søsteren 220 mark, da han var "kommet til skade". ("Nademe Ick in schaden geraden"), hertil blev lagt 180 mark for hans fortæring i Husum. I alt 400 mark lb., da der senere blev gjort afregning (v.i.). Som formyndere nævnes for datteren Annes vedkommende Jochim Martens, endvidere nævnes Peter Schreder og Claus Seuemaker (Runge), der vel repræsenterede sønnen Ratkes interesser. D. 10. sept. 1586 beskikkedes ved retten i Husum værger for Ratke Kruse d.æ.'s børn Ratke og Anne. Der nævnes Jochim Martens, Claus Becker, Jacob Paulsen, endvidere Steffen Kruse i Hamborg, som deres farbror. Herr Hildebrandt Kleyenbergh ville blive udpeget som medformynder, når han var vendt tilbage fra Ribe marked. (Bilag 2).

Under den senere arveproces mellem Agathe, Ratke Kruse d.y's enke, og hendes svoger, Jochim Otte, anfører Agathes advokat, at faderen, d.æ. Ratke Kruse,, før sin død havde udtalt, at han nærede bekymring for, at hustruen, Cathrine, ikke ville skifte redeligt med bør-

nene, og at han derfor ønskede sin broder som formynder for dem. Cathrine Kruse klagede d. 15. sept. 1590 over Claus Becker. Aftenen før var han kommet fuld og drukken ind i hendes hus og havde skældt hende ud. ⁽⁹⁾

Cathrines anden ægtefælle, Hans de Roye, nævnes 1574/75 som kirkeværge, og 1580 - 1584 er han "Verweser" for skolen. Han flyttede ind til Cathrine ved giftemålet.

Hans de Roye døde i 1593, og d. 13. febr. blev der ringet med alle klokker for ham. Han efterlod sig to børn af første ægteskab.

Cathrine Kruse - således kaldes hun også efter at have ægtet Hans de Roye - døde i 1613 og blev begravet i kirken d. 28. okt.

Fra 1603 nævnes svigersønnen, Jochim Otte, som ejer af huset på hjørnet af Torvet og Kramerstraat, mellem Johan Lydiksen og Johan Feddersen. Det var et stateligt bindingsværkhus.

Huset blev nedbrudt i 1900. En indskrift fra det gamle hus, frmtl. fra en kamingesims, er anbragt i hjørnet af det nye hus (omtalt i Theodor Storms Aquis submersus): ⁽²⁹⁾

Gelick aso Rock vnd Stof vorswindt
so sint ock de Minschen Kindt.

Børn:

1. R a t k e K r u s e (III). v. III.

2. S o n N. N.

Cathrine Kruse fik d. 7. okt. 1582 begravet en søn i Husum.

3. A n n e K r u s e.

Anne blev i 1599 gift med Jochim Otte. ⁽⁵⁾ Han synes i modsætning til Annes broder Ratke at have været en "respektabel" mand. Han var kirkeværge og rådmand. Ligesom svigermoderen var han købmand, og han fortsatte hendes handel.

Han nævnes endnu i huset 1656 og 1657. Han efterfølges af sønnen Daniel Otte fra 1658 til 1671. Han efterfulgtes af Inger Johnsen, Daniel Ottes svigersøn.

Jochim Otte døde 1656 og blev begravet d. 21. febr. i kirken.

Anna var allerede død 1621 og begravet d. 30. marts i kirken.

Børn:

a. Daniel Otte.

Daniel Otte døde i 1667 og begravedes d. 9. jan.

Gift d. 13. juni 1627 med Aye Axen, datter af Matz Axen, Husum.

Børn:

- aa. Anna Otte, født 1633, døbt d. 16. marts.
Faddere: Nickel Schmidt, Sibberich Peters, Jfr. Agathe Kruse.
- bb. Salome Otte, født 1640, døbt d. 19. søndag efter trinitatis.
Faddere: Jacob Laurentzen, Ingeborch Tilens, Arlich Paiens, Mattstäde.

III. RATKE KRUSE (II) (IV - 328).

Ratke Kruse den yngre er frømtl. født ca. 1570. Endnu mens han var umyndig begik han sammen med to andre et drab. Det er ikke helt klart, hvornår det er sket. Muligvis er det denne hændelse, der hentydes til ved skiftet efter faderen i 1586, da han af søsteren får 180 mark, fordi han er kommet "til skade". Drabet omtales første gang i bøderegisteret for 1590,⁽⁷⁾ da en af de tre, Hans Hermansen fra Bredsted, der var flygtet fra byen, fik beslåglagt sin fædrene arv, der stod i stedmoderens hus. Hans Hermansen havde sammen med den unge Ratke Kruse og David Johansen dræbt Dierik Later. Ratke Kruse var ikke myndig, formentlig ej heller David Johansen. Dette er nok grunden til, at de ikke blev idømt bøder, men landsforvistes i 3 år (fra hertugens lande). Moderen, Cathrine, måtte for Ratkes vedkommende udrede en betydelig mandebod.⁽⁵⁾

Svogerens, Jochim Otte, oplyser senere under arvenprocessen, at moderen - udover arven efter faderen - lod sønnen få 2000 mark, dels til daglig nødtørf, dels for at redde hans liv efter drabet, dels til betaling af hans bøder for voldelig adfærd ("beschwerliche Schlaghandele") (se senere).

Ratkes stedfader, Hans de Roye, Lorenz Lassen og Bendix Bentsen blev idømt bøder i forbindelse med drabet, muligvis har de skjult eller på anden måde hjulpet drabsmændene. Bøderne blev eftergivet på den nådige fyrstindes og hertuginde's forbøn af hertug Philip.

Det har formentlig været i tilslutning til landsforvisningen, at Ratke Kruse d.y. blev sendt i skole i Hamborg. Herfra vendte han hjem i 1590.⁽⁵⁾ Moderen satte ham igang med handelen til køb af okser, får, humle, tekstiler m.v. Hun har åbenbart ikke ønsket at optage ham i sin egen forretning.

1598 giftede Ratke Kruse sig med AGATHE FRODDERSEN (IV - 320). Hun var enke efter farvereren Peter van Haltern. Han døde i 1592 og begravedes d. 16. sept. Han kaldes ved sin død Peter van Haltern den yngre, i modsætning til den ældre Peter van Haltern, der først døde i 1611 og begravedes d. 2. maj. Agathe var datter af Johan Froddesen (IV - 658) og Christine (Carstine) Boingk (IV - 659). I øvrigt se afsnittet: "Froddesen-familien på Toftum".

Det er tydeligt, at Ratkes moder, Cathrine, har været imod dette ægteskab. Ved dets indgåelse lod hun Ratke underskrive en lang liste over, hvad han havde fået af hende. (Bilag 2). Hun havde formentlig allerede da besluttet at gøre ham og hans børn arveløse (v.i.) Februar 1598 - formentlig i tilslutning til giftemålet - lod hun ham underskrive en "Handschrift und bekentniss", hvoraf fremgår, at moderen har betalt alle hans "rentebreve" og givet ham 300 mark i rede penge - dette skulle komme i betragtning ved skiftet, så søsteren ikke kom "tilkort".

Ratke (II) har uden tvivl haft et heftigt sind. Svogeren, Jochim Otte, taler under arveprocessen efter moderens og Ratkes død om hans "gudløse liv" og hans ubehøvlede, ja voldelige adfærd overfor moderen og søsteren. På den anden side synes folk af hans type ikke at have været så sjældne i de tider, såvel blandt borgerskabet som blandt adelen. (Jfr. borgmester Franz Holstes sønner i Flensborg - "Borgmester Marquard Holst etc." og Jørgen Blome og Erik Dreides optræden i Sønderborg - "Matzenfamilien i Sønderborg".)

Da Ratke vender hjem fra Hamborg i 1590, er han endnu ikke fuldt myndig. Laterfamilien havde ikke glemt ham, og forholdet til den synes at være forblevet spændt resten af Ratkes levetid. Samme år som han vender hjem, klager moderen sammen med sønnens værge over, at da sønnen i pinsen sad i sin moders kælder(hals) og snakkede med Nickel Snedker, havde Henning Later (frmtl. en sløgtning til den dræbte Dirick Later) til en anden mand sagt, at Ratke var en "skælm" og morder. Den næste dag var den gamle Jørgen Later kommet forbi, og da han så Ratke sidde i kældernedgangen, var han begyndt at skælde ud og havde sagt: "Sidder du der, du morder, du "skælm". Fredag d. 26. juni havde Henning Later spurgt Cathrines tjenestepige, om de havde fået "den blömken" hjem. Senere havde han sagt til Ratkes søster: "Har du "den blömken, den schelm tho huse gekregen". Søndag d. 28. juni, da Ratke var kommet fra kirke og havde lagt frakken og

lønnede sig over (halv)døren, var Henning Later kommet forbi og havde igen skældt Ratke ud for morder og "skælm".

Klagerne må ses i lyset af, at hertugen havde givet Ratke frit lejde og pålagt parterne fredspligt.

Også den anden drabsmand, Dirik Johansen, klagede over Henning Later. ⁽⁸⁾

I de følgende år er Ratke stærkt repræsenteret i bøderegistrene.

1592 fik han en bøde, fordi han havde brugt skældsord mod Hans Krey og slået Hinrich Stremenberger et lille hul i hovedet med en hammer (stridshammer ?) - 3 mark og 4 sk.

1594 fik Steffen Lütterbek bøde, fordi han bl. a. havde såret Ratke Kruse i fingeren, og Ratke Kruse fik samtidig bøde, fordi han havde slået Henning Bekmann tre huller i hovedet og givet ham en skramme over næsen, og dertil opført sig upassende i retten - 10 mark. Henning Bekmann havde stukket en en kniv i armen på Ratke Kruse og ramt en åre. ⁽¹²⁾

D. 8. maj 1595 klager Peter Jensen i retten over Ratke Kruse, Hans Stenbrügge og Hans Busch. De havde, da han ville gå hjem fra Hans Tom-slegers datters bryllup, overfaldet ham, smidt ham i rendestenen, hældt rendestensvand på ham og revet hans krave i stykker. Henning Stenbrügge havde også sagt, at Peter Jensen var en "skælm og horesen". De tre benægtede. Ratke Kruse sagde, at det var Hans Stenbrügge, der havde slået ham. Der er åbenbart ikke idømt bøde i denne sag. ⁽²⁵⁾

1595 fik Ratke Kruse bøde, fordi han i upassende kådhed havde brøget foran Christoffer Bortmans hus, og fordi han ved aftentide havde gået på gaden med blottet "stoeshacken", og fordi han med knappen på sin "poke" (dolk) havde stødt Claves Brodersen et hul i kinden - 15 mark. ⁽¹³⁾

1598 (opført under året 1600) blev Henning Later ikendt bøde for injurier og bagvaskelse mod Ratke Kruse, han havde handlet mod fyrsteligt lejde og fredspåbud, givet i anledning af drabet på Dirik Later - 18 mark og 9 sk. Det nævnes her, at Ratke Kruse og David Johansen i 3 år var forvist fra byen. Da de vendte tilbage havde hertugen givet de to frit lejde (gelcid) og pålagt alle parter fredspligt overfor hverandre.

Samtidig fik Ratke Kruse bøde, fordi han - ligeledes i strid med den pålagte fredspligt - sammen med Peter Schweder på vejen mellem Husum og Rømsse (Rödemis) havde overfaldet Henning Later med smædeord. Peter Schweder havde beskadiget Henning Later med dennes egen "pocke",

som han havde frataget ham. For dette og for et par "gebotsbreve" (1596 og 1599) skal Ratke Kruse betale - 50 mark. ⁽¹⁴⁾

I 1601 gik Ratke Kruse i borgen for Peter Jørgensen fra Hjøldelund for en bøde på 5 mark, som denne havde fået, fordi han havde tilføjet Jacob Nickelsen skade. ⁽¹⁵⁾ Da Ratke ikke fik disse penge, klagede han til kongen (Christian IV), Peter Jørgensen var kgl. undersåt. I den anledning skriver kongen i et brev, dat. Friederichsburg d. 24. okt. 1601, til amtmanden Baltzer von Ahlefeldt i Flensborg om sagen og anmoder amtmanden om at tage sig af den. ⁽¹⁹⁾

1602 pantede man i Ratke Kruses hus for bøderestancer på 50 mark. Man skulle betale renter af dem. ⁽¹⁶⁾

1604 fik Henning Later en bøde på 6 daler for tre sår, han havde tilføjet Ratke Kruse i brystet.

D. 5. aug. 1605 blev Ratke stukket ned med en kniv og dræbt, da han gik gennem en smal slippe (Twiete), der i Husum fører fra hovedgaden til skibbroen. Drabsmanden var Hay Lützen, han var gift ind i en af de toneangivende familier i Husum, med en datter af den rige købmand Peter Nickelsen og Elsabe Hochgreve (senere kaldet Peters eller Peträus-familien). Drabsmanden blev fritaget for den sædvanlige straf for drab, da han var blevet forulempet groft af den dræbte. Han havde affundet sig med dennes slægtninge og "forsonet" sig med "Fyrstelig Nåde", hvorfor han blev sat til en bøde på 50 daler. ⁽¹⁷⁾ (Bilag 4).

D. 6. aug. 1605 blev Ratke Kruse begravet, og der blev ringet med alle klokker.

Samme år noteres i bøderegeret, at der ikke i flere år, heller ikke i dette år, er indkommet renter af de 50 mark, som der er gjort udlæg for i Ratke Kruses hus. Man kan næppe forvente penge, da den stakkels kvinde sidder med en hob børn og ikke er formuende.

Ratkes moder, Cathrine, har øjensynlig ikke villet træde hjælpende til. Hun har dog betalt for begravelsen.

Ifølge Wolfs kartotek over ejendomme i Husum - "Einwohnerverzeichnis 1582 - 1859" ⁽¹⁸⁾ - boede Ratke Kruse i Norderstrasse, svarende til den nuværende ejendom nr. 24. Han synes at have overtaget den efter Jost Wegge, der nævnes sammen med ham 1592/93. I tiden 1598 til 1621 opføres "Agathe Farbers oder Krusen" på den. 1622 til 1653 har Johan Petersen, "ihr Schwager" (d.v.s. svigersøn) huset, og 1654 - 1658: Johan Petersens Tochter.

Allerede før sin død, havde Ratke Kruse anlagt sag mod moderen med påstand om, at han ikke havde fået, hvad han kunne tilkomme efter faderen. Moderen synes at have skiftet efter 1599, da datteren indgik ægteskab med Jochim Otte. Ratke vandt sagen og fik tilkendt 400 mark. Dette forhold skal yderligere have forbitret moderen.

I året 1600 blev hun dømt til at betale en skrødderregning til Ewert Rechele på 107 mark 7 sk. og 8 p. Sønnen havde fået tøjet til udstyr ved brylluppet. (Se bilag s. 422).

Efter Ratkes død anklagede Agathe svigermoderen, Cathrine, for ikke at have gjort rent bord med hensyn til formue og ejendele, da hun skiftede med børnene i 1586. Cathrine måtte aflægge ed.⁽⁵⁾

Mandag d. 13. juli 1607 møder Agathe Kruse i retten i Flensborg med Johannes von Høye som advokat. Hun har stævnet Marine Kulemans og dennes datter, Anna, til betaling af varer og for et lån på 50 daler. Herman Bock (Dusch) fra Slesvig, der repræsenterer de to damer, bliver dømt til at betale inden 6 uger.⁽²⁰⁾

Agathe synes således at have fortsat med handelen efter mandens død.

Efter Cathrines død viste det sig, at hun i sit testamente, dat. d. 18. jan. 1610, havde gjort sønnen og hans børn arveløse. Udover 10 gylden til de fattige i Husum fik datteren Anna alt. Cathrine begrundede det i sit testamente med, at sønnen udover sit fædrene patrimonium havde fået 2000 mark, hvilket kunne bevises ved regnskab. Også fordi sønnen på utilbørlig vis havde forringet hendes formue, hvori- mod datteren, som et lydigt barn ved sin sparsommelighed, flid og dagligt arbejde havde hjulpet til at formere og forbedre formuen. Agathe Kruse anlagde ved sin værge, Lauritz Petersen (gift med Agathes kusine Agnes Petersen) sag an mod Jochim Otte og Anne.

I første instans, ved retten i Husum, fik Agathe medhold. Testamentet stred mod artikel 2 i Husum stadsret og blev erklæret for kraftløst. Jochim Otte appellerede til hertugen på Gottorp. Her repræsenteredes Agathe, foruden af Lauritz Petersen, der døde under sagens behandling, også af Hans Louedanz.

Det fremgår af sagsakterne, at Cathrine Kruse, allerede da sønnen indgik ægteskab med Agathe, må have besluttet at gøre sønnen og hans børn arveløse. Muligvis har hun forudset, at der ville blive nedlagt protest mod testamente, og hun har derfor søgt at dokumentere, at sønnen har fået, hvad han kunne tilkomme og mere til.

Til sagsakterne er bl. a. vedlagt en liste over, hvad Ratke har fået af moderen. Han har måttet underskrive listen, da han giftede sig. Der er stort og småt med, f. eks., en steg som Agathe sendte til Slesvig: 12 sk. og 6 p., givet Harmen Apoteker for en drik: 8 sk. Stude til bryllupsmaden: 49 mark 8 sk., "1 rigsdaler har din søster givet dig, da din brudeseng var", 1 pund rosiner: 4 sk., Sukker: 3 sk., 3 sk. fik Hans Krey for at udvide harnisken. Endvidere måtte Ratke erkende, at moderen havde betalt alle hans "rentebreve" til dato, d. 22. febr. 1598. Herefter var den ene ikke den anden noget skyldig. (Bilag 3).

Også kostpengene under skoleopholdet i Hamborg kom på regningen, nemlig 87 $\frac{1}{2}$ mark. Endvidere kostpenge for den tid, der gik, fra han kom tilbage fra Hamborg i 1590, og indtil han blev gift, nemlig 8 år. De er sat til 400 mark.

Udfaldet af retssagen kendes ikke.

I 1616 fik Agathe Farbers en bøde på en halv rigsdaler, fordi hendes skorsten ikke gik udover taget. Hun går også under sit andet ægteskab under navnet "Agathe Farvers".

Agathe måtte - som moderen Carstine Froddesen - føre proces om Konegraven i Husum kirke. Se "Froddesen-familien fra Toftum", s. 484. Under processen oplyser hun, at hun har været borte fra byen i en del år. Hun synes at have taget ophold i Flensborg. Her var hun bosat, da hendes svigersøn, Johan Petersen, Husum, lader sønnen Johan døbe d. 4. sept. 1635. Blandt fadderne er: "Sel. Ratke Krusen ehel. Hausfrau" fra Flensborg, sammen svigersønnen Tobias Feddersen, der også var bosat i Flensborg (v.i.)

Børn:

Agathe oplyser under processen om Kone-graven, at hun har ladet to børn begrave i graven, foruden moderen. Da der under arvestriden efter Cathrine Kruse er tale om tre børn af Ratke Kruse (II), må i hvert fald det ene af de tre børn være født i sidste ægteskab.

Barn født i Agathes første ægteskab med Peter van Haltern:

1. Agnete van Haltern.

Agnete van Haltern blev 1620 gift med Johan Petersen fra Schlichting i Nordditmarsken. Han løste borgerskab i Husum d. 18. nov. s. år, han fik moderation med hensyn til betalingen herfor, da han i

mange år havde været i Peter Saxes tjeneste. Han betalte derfor kun 1 daler.⁽³⁰⁾

Johan Petersen var frmtl. købmand. Ægteparret fik overladt Agathe Kruses hus i Husum.

Johan Petersen døde i Amsterdam i 1640. Der blev ringet for ham i Husum d. 22. maj.

Blandt børnene var datteren Christine, der d. 18. søndag efter trinitatis 1658 blev gift med barbereren (kirurgen) i Husum, Christian Horn. Han var født i Slesvig ca. 1628 og døde i Husum i 1670, begravet d. 25. sept. Han var søn af fyrstelig gottorpsk kusk, Joachim Horn og Agnete.

"Christine Bartschers" døde i Husum i 1710 og begravedes d. 26. jan.

En søn af dette ægtepar, Joachim Horn, blev født i Husum i 1659, døbt d. 6. nov. Han døde i Stockholm i 1707 og begravedes d. 30. maj.

Han var gift med Maria de Malsy, der var født i Nordköping d. 16. april 1665 og døde i Stockholm d. 18. nov. 1733.

En datter, Christina Horn, blev første gang gift med købmand og brygger i Husum, Broder Ingwersen, anden gang med Berend Feddersen fra Højer.

Fra dette ægtepar nedstammer digteren Theodor Storm. (25)

I øvrigt se afsnittet "Froddesen-slægten fra Toftum."

2. R a t k e K r u s e (III). v. IV.

3. N. N.

Et barn begravedes d. 6. aug. 1602.

4. N. N.

Et barn død efter arveprocessen 1614 - 1615.

5. A g a t h e K r u s e.

Agathe blev født posthumt efter faderens død i 1605 og døbt d. 25. sept.

Hendes faddere var: "Cathrine, Ratke Krusen Mutter, Laurens Petersens Hausfrau, undt ein Eisenkramergesell, welcher Claus Runges Tochter soll freyen."

Da hun 1633 blev gift med Tobias (Tobi) Feddersen fra Wobbenbøl, opholdt hun sig i Flensborg, hvortil hun formodentlig er flyttet sammen med moderen. Ægteparret bosatte sig i St. Marie i Flensborg. Tobias Feddersen var købmand. Han døde i 1644 og blev som nr. 10 af 31 begravet på St. Marie kirkegård.

Agathe døde sst. i 1641 og begravedes som nr. 45 af 55.

Søn:

aa. Friedrich Feddersen. Han fik d. 4. nov. 1662 udstedt et "Geburtsbrief" ved retten i Flensborg. Det oplyses her, at han er døbt i St. Marie.⁽²⁶⁾

IV. RATKE KRUSE (III). (IV - 164).

Ratke Kruse (III) blev født i Husum ca. 1599. Han var borger og købmand i Flensborg, hvor han tog borgerskab i 1633.

Han nævnes som deputeret borger for St. Nicolai d. 28. april 1637 og d. 24. marts 1638. I 1637 var han regnskabsfører for St. Nicolai kirke.

Han blev d. 8. sept. - 12. søndag efter trinitatis - 1633 gift med Anne (Anke) von der Wattering i Flensborg (IV - 165). O.H.Møller citerer fra et bryllupsdigt, forfattet af Joh. Jepsen, "Ratke Krusii Patric. et Merc. Hus."⁽²¹⁾

Anna von der Wattering var datter af en af Flensborgs fremtrædende og velhavende borgere, købmand og rådmand Boy von der Wattering (død 1628) og Marine Hinrichs (Willems) fra Tønder (død 1657). I øvrigt se afsnittet: "Familien von der Wattering i Flensborg."

Som det som regel var tilfældet, når flensborgske patricierfamilier holdt bryllup, kunne Ratke Kruse ikke aflægge ed på sit bryllupsregnskab (Bøderegisteret: Ratke Kruse hefft ock sin Kostzedel nicht beschweren können, gifft Ihr. May. und der Stadt 3 mark), d.v.s. de strenge regler for, hvormange gæster der måtte være med til brylluppet, hvormange retter der måtte serveres, hvormange smykker bruden måtte bære o.l., var overtrådt.

Modsætningsforholdet mellem Agathe Kruse (d.æ.) og hendes svigerinde og svoger, Anne og Jochim Otte, synes ikke at have forplantet sig til næste generation. Da Daniel Otte d. 2. søndag i advent 1638 i Husum lader datteren Anna døbe, holdes barnet af "Rodge Kruse, civis Flensburgensis".

Ratke Kruse (III) døde forholdsvis ung i 1640 og blev d. 4. okt. begravet i St. Nicolai kirke. 1641 betaltes 50 mark for graven.

Børn:

1. N. N. K r u s e .

Et barn begravedes 1634 i St. Nicolai.

2. N. N. K r u s e .

Et barn begravedes 1635 i St. Nicolai.

3. H a n s K r u s e .

Hans Kruse blev født 1637 og døbt i St. Nicolai sidst på året.

Hans faddere var: Hans Ebsen fra Sønderborg (d.v.s. amtsforvalter Hans Jepsen), Iwen Aggesen, stiftsfoged i Rødemis, Boy von der Wattering (d.y.)

Hans er formentlig død som barn, men efter 20. sept. 1640.

4. R o t c h e r K r u s e .

Rotcher (Rötger) Kruse blev født i Flensborg i 1640 og døbt i St. Nicolai d. 20. sept.

Hans faddere var: Peter Simens (Også kaldet Peter Petersen jun.) fra Husum, Jacob von der Wattering, ungarl, Marine von der Wattering den yngre fra Sønderborg.

I øvrigt v. V.

Efter Ratke Kruses død konstitueredes Thomas von der Wattering som curator for enken (hendes broder). Som formyndere for de to børn, Hans og Rotcher, indsattes Jørgen Valentin, Jacob von der Wattering, Peter Petersen d. yngre fra Husum. (22)

Ratke Kruses enke, Anna von der Wattering, flyttede senere til Sønderborg, hvor et par af hendes søstre boede. Hun nævnes sidste gang i confitentregisteret for Nicolaikirken i Flensborg i påsken 1642. Hun er frmtl. rejst til Sønderborg i tilslutning til krigen 1643 - 1645 (Torstensonkrigen). Hun nævnes første gang i Sønderborg d. 29. sept. 1650, da hun holder barnet, da Johannes Steuermann lader sønnen Johan døbe.

Anna døde i Sønderborg i 1672 og begravedes tirsdagen efter dom. septuagesima. (22)

V. ROTCHER (ROTGER) KRUSE (IV). (IV. - 82.)

Han var døbt Rotcher i Flensborg, men i Sønderborg mest kaldet Rötger. Han kom i handelslære i Flensborg, hvor han omkr. 1663 omtales som Johan Kenckels "diener", d.v.s. Handelsmedhjælper. (v.i.)

I 1667 blev Rotger Kruse gift første gang med ELEONORA BRANDT (IV - 83). Hun var datter af sognepræst i Nørborg (Tontoft) Anders Christensen Brand (IV - 166) og dennes anden hustru, Magdalene (Dominicidatter) Lorentzen (IV - 167). I øvrigt se: afsnittet "Anders Christensen Brand i Nørborg og hans slægt".

Brudens fader skriver følgende i sin kirkebog 1667 - Dominica XXIII (efter trinitat.), 10. nov.

"Bleff min kiere eldste datter Eleonora-Elisabeth viet i Sønderborg Kircke, die 10. Nov. til Erlig oc velachtet person Rotger Kruse, oc bleff brølluppet holdt paa Raadhuset udi bode geistlige oc verdtlige fornemme giesters nærværelse, oc lod F.N. Hertug Hans Bugislaff Bruden føre oc lede til Kircken oc fra, ved F.N. Gesandte, nemlig Erlig oc velbiurdlig Mand Juncker Hans Frederick, F.N. Jegermester, oc brøllupet høytideligen holdet i 2 Dage paa Raadhuset. Gud giffue de unge brudfolck tilsammen Naade, lycke oc Velsignelse, timelig oc ewig, oc i kierlighed længe oc vel at leffue, att de maa faa dieres børn oc børnebørn med glæde.

Gud høre alle Christens hierters ynck oc min i ligemaade for Jesus Christus voris velsignede himelske Broders Skyld.

Λ.

Conjugium felix, longivium profilinque,

Det Pater omnipotens pro bonitate sua.

Eleonora-Elisabeth var født i Købing (Nørborg) d. 23. juli 1651. Hun døde i Sønderborg i 1687 og begravedes d. 19. maj.⁽²²⁾

Rotger Kruse giftede sig anden gang i 1689 med Margrethe Brandt. Vielsen fandt sted i Egen onsdagen efter dom. quingagesima, d. 6. febr. Margrethe Brandt var født i Guderup i 1656 og døbt d. 29. maj, hun var datter af sognepræst i Egen Johannes Nicolaisen Brandt og Dorothea Sophia Bruun.

Margrethe Brandt var første gang blevet gift i Egen tirsdagen efter 20. søndag efter trinitatis (30. nov.) 1677⁽²²⁾ med Hans Hansen, der var silkehandler i København.

Rotger Kruse var købmand og boede i første kvarter i Sønderborg. Han handlede med korn, men også med hør, træ, jern og salt.⁽²³⁾

Af "Den store kommission" i 1698 blev hans ejendomme opført således:

I første kvarter: hus, gård og stald, samt 2 stolestader i kirken i de lange stole

På næring og midler: 1000 mark.

På hus og grund: 700 mark.

Renter: 59 mark 8 sk.

I andet kvarter: en bolig tilhørende Rötger Kruse, beboet af murmand Hans Hansen.

På hus og gård 20 mark.

I tredie kvarter: Hr. Rötger Kruses øde hus og gård, med en mands- og en kvindestol i de lange stolestader.

På grund og hus: 100 mark.

Renter: 3 mark. 8 sk.

Rotger Kruse var rådmand. Han blev hyppigt benyttet som fadder i Sønderborg.

Tirsdag d. 13. maj 1690 stævner Rötger Kruse Diderich Thormøhlen og Jørgen Hansen for retten i Ærøskøbing for gældsfordring. Diderich Thormøhlen var klokker og graver i Ærøskøbing, men født i Sønderborg. De indstævnedede lovede at betale til forskellige terminer. ⁽²⁴⁾

Rötger Kruse døde i Sønderborg c. 1705. Han nævnes flere steder i stolestaderegisteret fra 1704. D. 9. jan. 1706 nævnes "sehl. Rottger Krusen Wittwe".

Børn:

1. N. N. (født udenfor ægteskab).

D. 23. okt. 1663 blev det "åbenbart", at Hans Hornemanns tjenestepige, der var født i Husby sogn i Angel, havde ladet sig besvange. "Die Mensch" udlagde Johan Kenckels "tjener" (handelsmedhjælper) som barnefader.

D. 15. jan. 1664 er pigen igen i kærnerkontoret. Hun fastholder, at Rotger Kruse, der nu kaldes Johan Kenckels tidligere "diener", er hendes "skadesmand". Bøden blev for hende sat til 4 mark.

D. 15. april 1664 møder Rotger selv på kærnerkontoret, også den besvangede er mødt. Hun fastholder, at ingen anden kan være fader til barnet end Rotger Kruse. Han ved ikke, om han alene er fader. Han får en bøde på 8 rigsdaler, desuden skal han affinde sig med pigen, hvilket han også straks gør.

Børn født i ægteskab med Eleonora-Elisabeth Brandt:

(Fadderskabsliste bilag 6)

2. A n n a (A n c k e) K r u s e.

Anna blev født i 1670 og døbt d. 12. maj. Hun er død før 1711. Hun viedes d. 23, febr. 1690 til skipper Bertel Jensen, der boede i 2. kvarter i Sønderborg.

Han var født i Sønderborg i 1660 og døbt d. 12. aug. Han var søn af Jens Lüdichsen fra Blans, der d. 23. maj 1659 i Sønderborg blev viet til salig Bertel Jørgensens enke.

Bertel Jensen nævnes sidste gang som fadder d. 13. nov. 1696. 1698 kaldes han "salig".

Børn:

a. Røtger.

Han blev født i 1690 og døbt d. 28. nov.

Faddere: H. Røtger Krus, Matthias Lorentzen, Jens Jebsen, H. Thomas Krahmers Fr(au), H. Christian Nordmanns Jfr. Tochter.

Bertel Jensen blev første gang gift d. 2. nov. 1684 med jomfru Margrethe Nisdatter.

I første ægteskab fødtes børnene:

1. Jens, født 1686, døbt d. 22. aug.

2. Maren, født 1689, døbt d. 1. aug.

3. A n d r e a s K r u s e.

Andreas blev født 1671 og døbt d. 3. dec. Frmtl. død som barn.

4. M a g d a l e n e K r u s e.

Magdalene Kruse (IV - 41) blev født i 1673 og døbt d. 7. okt. Hun døde d. 15. nov. 1711 i Sønderborg.

D. 23. april 1693 blev hun i Sønderborg gift med farveren Peter Klausen (IV - 40).

I øvrigt se afsnittet "Farverfamilien i Sønderborg".

5. R a e t g e K r u s e. (VI)

Raetge Kruse (VI) blev født i 1676 og døbt d. 9. april.

Han nævnes sidste gang som fadder d. 6. juni 1696 (Mons. Røtger Kruess). Han synes at have været student. Han er frmtl. død ung.

6. A n d r e a s K r u s e.

Andreas blev født i 1683 og døbt d. 29. sept. Han er frmtl. død som barn.

Børn af andet ægteskab med Margrethe Brandt:

7. E l e o n o r a E l i s a b e t h K r u s e .
 Eleonora Elisabeth blev født i Sønderborg i 1689 og døbt d. 20. dec. Hun døde sst. d. 27. okt. 1725.
 D. 19. juni 1708 blev hun gift med David Thomsen, købmand og deputeret borger i Sønderborg. Han var søn af Thomas Thomsen Krahmer, der d. 15. jan. 1665 blev gift med Margrethe, en datter af David Herrn og Marie.
 David Thomsen var født i Sønderborg i 1669 og døbt d. 28. nov.

Børn (Fadderskabsliste bilag 7):

- a. Thomas Thomsen, født d. 22. maj 1709, død 1712, begravet d. 22. juni.
- b. Rottger Thomsen, født d. 15. jan. 1712.
- c. Margrethe Thomsen, født d. 15. okt. 1713.
- d. Anna Maria Thomsen, født d. 2. dec. 1716.
- e. Thomas Thomsen, født d. 8. febr. 1719.
- f. Rottger Thomsen, født d. 10. jan. 1721.
- g. Margrethe Thomsen, født d. 25. juni 1723.

8. M a r i a M a r g r e t h e K r u s e .
 Maria Margrethe Kruse var født i 1693 i Sønderborg og døbt d. 11. juni. Hun døde sst. d. 8. jan. 1742 og begravedes d. 16. jan. Gift d. 16. april 1720 i Sønderborg med Johan Clausen, organist ved kirken i Sønderborg i 60 år.

Han var født ca. 1673 og døde d. 14. marts 1755, 82 år gammel.

Han blev første gang gift d. 10. jan. 1697 med jomfru Margrethe Catharina Sachmann, datter af organist i Sønderborg, Johs. Sachmann.

Margrethe Catharina døde d. 10. febr. 1719, 47 år og 8 uger gammel. Hun var født i Sønderborg i 1671 og døbt d. 26. dec.

Børn af Maria Margrethe Kruse og Johan Clausen (Bilag 7):

- a. Rottger Clausen, født d. 6. juni 1721.
- b. Margrethe Catharina Clausen, født d. 16. juni 1723, død d. 2. juli 1725.

- c. Johann Clausen, født d. 29. maj 1726, død d. 13. juni 1729.
- d. Margrethe Cathrine Clausen, født d. 8. sept. 1730. Død d. 23. juni 1731.
- e. Margrethe Maria Clausen, født d. 21. jan. 1733.

Johan Clausens børn, født i ægteskabet med Margrethe Sachmann:

- f. Johan Friederich Clausen, født i 1697, døbt d. 28. nov.
- g. Nicolai Clausen, født i 1699, døbt d. 6. april.
- h. Sophia Marie Clausen, født i 1701, døbt d. 4. dec.
- i. Margrethe Engeborg Clausen, født i 1703, døbt d. 5. dec.
- j. Mette Hedvig Clausen, født i 1708, døbt skærtorsdag.
- k. Sophie Amalie, født i 1710, døbt d. 12. sept. Død d. 19. juli 1744.

Rötger Kruses anden hustru, Margrethe Brandt, havde i sit første ægteskab med Hans Hansen en datter:

Dorothea Sophie Hansen, gift med rektor i Sønderborg, Petrus Lorenzen. I øvrigt se: "Familien Brandt fra Sønderborg" i bindet "Forskellige Familier i Tønder, Sønderborg og Flensborg", s. 96.

Bilag til "Familien Kruse fra Husum".

Bilag 1.

Fadderskabsliste for Hinrich Kruses børn. (Husum kbg.)

1. Dbt. 1609 - 31 dec. Rebecca.
Faddere:
Johan Stürmann.
Cathrine Siebenmachers, der Mutter Mutter.
Anna, Jochim Ottens Frau.

2. Dbt. 1611 - II. Pasch. Claws
Faddere:
Der Frauen Bruder.
Jochim Otte.
Anke Borchers.

3. Dbt. 1613 - Dom. Misericordia Steffen.
Faddere:
Steffen Lutterbach.
Thomas Kannengiesser.
Jörgen Norden Frau.

4. Dbt. 1615 - 22. Februarii Hinrich.
Faddere:
Peter Tile.
Thomas Kannengiesser.
Johan Steuermanns Frau.

5. Dbt. 1616 - 7. Febr. Cathrine.
Faddere:
Botelt Wolters.
Maricke, Thomas Kramers Frau.
Margrethe, Peter Tilens Frau.

6. Dbt. 1619 - Festo Epiphan. Henrich.
Faddere:
Hans Rechel.
Conradus Kruse.
Cathrine Runge.

Familien Kruse fra Husum.

Bilag 2.

Værgesbeskikkelse 1586.

Retsprotokol Husum - Schl.- Holst. Landesarch., Gottorp.

Anno 86 Den 10 September synt Jochim Martens vnd Claus Becker dorch Jacob Paulsen Vicepræsidenten In bywesende Mitchell Boisen Radtsuerwandten vnd meines des Secretarii tho Vormunder vorordnet vnd bestediget tho seligen Ratken Krusen beiden nagelatenen Kindern Alss Ratken vnd Anneken, welche In eides statt Jacob Paulsen angetrouett Alss dersüluen ere beide Mündling vnd Pflegekinder, sampt Steffen Krusen tho Hamborch alss dersüluen Vater Broder und legitime Tutori tho uormünder vnd alss solche geswuren von Rechtswegen tho dhonde schuldig synt, Unnd schall Her Hildebrandt Kleyenberg wen he uth dem Ryper Markt kumpt vor ein Mittuormunder thogeordnet werden.

Bilag 3

Herzöge zu Schlesw.-Holst.-Gottorf, s. 257 - Nr. 1889.
Agatha, Ratke Kruses zu Husum Witwe -/- Jochim Ottes Frau
i.p. heriditatis 1614 - 1615.

Copia Sahl. Ratke Krusen Handschrift vnd bekantnis.

Ick Ratke Krusen Bekenne mit dusser schrift vor Jedermönniglickem, dat min leue Moder alle mine Rentebreue mi tho uoller nöge bethalet hefft, de up mi ludende vnd dar min nham insteidt, darmit is alle unse rekenschop klahr, dat ehne dem andern nichts schuldich bliff bet vp dato. Sunder It heft min Moder my uth moderlieker leue Drehundert Marck Redt gelt van ehrem gude gegeben, dar se edder min Suster my edder de mihen ehr dage nicht um mhanen willen. Dar auerst, Gott affwende, min Moder storae vnd min suster min Moder docht affleuende, alssden schall min Suster sulekes in minem Erffdehl thokorten hebben, up det ehr mine Suster nicht tho kort geschiedt, wat

my nha min leue Moder kamen kan, des tho Orkundt der warheit
 Iss dit min Egen Handt vnd Pitzer. Is geschehen in Husem den
 22. Februarii Ao 98.

verzeignis dessen so S. Catharina Krusen ihrem
 Sohne Ratken Ao 98 geliehen vnd fur ihn assge-
 geben.

	mrk.	s	d
Item so hebbe ick Ratken halen lathen 10 ^g grapenbrade, de sende aget sine fru nha Schles- wigh		12	6
Dem baden gegeben desse hendroch		4	
5 s. Hans Kreyen geuen sin Harnisch uththowichen		5	
12 s. tho die gedahn		12	
1 Rixdaler die gedahn den du Hanss Meyer geuest	2		
25 s. die gedahn, dat dat haer mit nha Brestede quam	1	9	
8 s. Harmen Aptecker gegeben vor den drunk		8	
11 s. dede ick die, do du tho Johan Wulff sine koste gingest		11	
30 s. vor eine Kanne gegeben, de du tho Johan Wulff sine koste geuest	1	14	
2 $\frac{1}{4}$ daller die gedahn, dewoldestu Henrich Ri- per geuen vor de dehlen de up ageten ehrem stal- le quemen	4	10	
1 daller die gedahn, den du vor den Roggen tho forlohn geuest, de van Rlensborch quam	2	1	
6 Ellen swart saerdock de elle 4 s.		8	
5 quarter swart linewant vor 3 s.		3	
2 mk die gedahn, de du vor kostbreue geuet tho schriuen	2		
1 Par schoe tho die betalet vor 21 s.	1	5	
12 s. noch tho die gedahn		12	
10 Ricks daler die gedahn, des Friedages tho fören, also du des Sondages affgenömet wordet	20	10	
1 Urdt vam daller die gedahn, also du thor bich- te gingest		8	3
noch die gedahn 4 s.		4	
noch die gedahn 24 Ricks daler, de du vor de us- sen geuest, de tho diener koste quemen	49	8	

22 s. vor kallun gegeben, also de Ossen geschlachtet wurden
 1 Richsdaller hefft die diñ Suster gedahn, do din Brudtbedde wass
 Des Frydages vor dinner koste, do de decken wurden upgehungen, dat de fruwen vortherden kōstet
 Noch dede dy din Suster des Sonnauendes vor dinner koste 2 Richs daller
 Noch die gedahn $\frac{1}{2}$ Richs daller, den du der Brudtmaget geuest, de di dat hemde bröchte
 Noch die in der kōste gedahn
 Noch 18 s. vor den Rinck tho maekende geueu, den du ehr geuest
 1 D Rosinen tho de wuste kost
 3 s. vor Zucker
 7 s. vor Peper geueu in der kōste
 $\frac{1}{2}$ daller hefft die dine Suster gedahn ander Winachten dach
 1 Richs daller die gedahn, dar woldestu toffeln vor köpen, und woher du it mehr tho hebben woldet
 1 Richsdaller, den woldestu tho schohe hebben
 1 s. vor bhomwulle
 1 quentin stickside 18 d
 4 Ellen Lenewant vor 10 s.
 3 Richsdaller by siner maget halen laten 14 Dage vor Fastelauend
 $\frac{1}{2}$ daller vnd 7 s. haldestu suluest, daruan du by dinner deren de 7 s. tho huess schickedest
 10 Richsdaller dede ick die, dar du mit nha Hamborch
 1 Marckstuck die gedahn, dat du vor det Lam geuest, dat du mit nha Hamborch nemest, Iss geschehen des Dingesdages in den Paschen
 8 s. gesent by dinner maget, noch 2 s. de fort die gedahn
 Noch die gesendt by miner maget Anneken vp

421

mrk.	s.	d.
1	6	
2	1	
7	9	
4	2	
1		6
2	9	
1	2	
	4	
	3	
	7	
1		6
2	1	
2	1	
	1	6
	10	
6	3	
1	7	6
20	10	
1	6	
	10	

	mrk	s	d
S. Jacoby dach 1 Richsdaller	2	1	
Claus Rungen vor die bethalet 1 Tunne Lüneborger solt de du kregest, dar ick vor gelauet hedde	6	6	
Noch ehm gedahn 3 Richsdaller, do he sien erste kindelbehr gaff	6	3	
Noch die geuen diene köst maeken laten 7 nie hemde, kosten in alles	11		
Ao 605 den 8. Augusti hebbe ick de begreiffnisse mienes Söhns gestaen, vnd ehn uth minem büdel begrauen laten, hefft gekostet 24 mrk. 4 s. nha uthwiesing hantschriefften vnd der Moder ehr egen handt vnd Zettel	24	4	

Summa in alles 198 mark. 15 s.

Copia Sententz Euert Reckels ctra Cathrine Krusen.

In saeken Euert Reckels Clegera, Jegen Cathrine Krusen Beclagten vmb betalinge 107 mark 7 s. 8 d. So beclagtinnen Sohn in siener Ehlichen uthstuhr bekahmen, vnd he de Cleger er vp ehren vnd nicht des Sohns gelouen thokehmen laten. Erkennen wy Vice Præsident vnd Radt dat Cathrine Krusen schuldig sie dem Euert Reckels de Schult wes de Schnieder vp ehr wordt van ehme gehalet / dewiele se ehme by densuluen schnieder tho entbeden laten, it schölehehm woll bethalet werden / Inwendig 10 dagen den negesten sampt den verorsakeden Gerichtes kosten, tho betalende. Van Rechts wegen. Publicatum Im Gerichte. Husem den 18 Januarii Ao 600.

Familie Kruse fra Husum

Bilag 4.

Ratke Kruse (IV - 328) - - - Bøder.

Schl.-Holst. Landesarchiv, Gottorp - Abt. 7 - Nr. 5676 etc.

Des Weichbilds Husum Rechnung.

De Anno 1590 - Nr. 5680.

Wo deme ock Rattken Krusen unnd David Johansen Borger, nade-
me se F. G. des landes uorwisunge sick gefallen laten vnd
nicht de geldbröke uthgegeuen.

Bröke van vorloopenen GÜdern.

Hans Hermensen van Bredstede, hefft bi nachttiden Dirick La-
tern entlyuett, is deswegen Husem vorloopen vnnd offe woll
ein Huss vnnd höfte in der Süderstraten (so he in der Erff-
delinge twischen siner steffmoder, ehm, vnnd sinem Broder, An-
no 89 geholden an sick gebracht) nagelaten mitt ettlichen weni-
gen Ingüde, So is doch dattsulue mitt Schulden, thom dele na
geholdener erffdelinge van ehm suluest gemakett, Ock der Steff-
moder unnd dem Broder darin thogedelet, der maten beschweritt.
datt na geholdener affrekninge nicht mehr als - - 180 mk -
vngefherlich frig befunden worden. Der Steffmoder is de besit-
te des Huses wedderumb von dem Herren Præsidenten mitt bewil-
ligung sines Broders Ingerümett. und derwile de steffmoder als
he dissen dodtslag gedhan ein lediger geselle gewesen, schall se
F.G. de - 180 mrk - bethalen, thokumptiges Jhars 100 mrk, mitt
der gebörllichen rente, vnnd disses Jhars hefft se gegeuen 80 mk.

So vele anlange Hans de Rhöyen, Lorenz Lossings vnnd Bendisses
Bentzens angesetztete Bröke, vp den lesten entfangenen F.G. Herzo-
gen Phillip vnd Unseres G.F. vnnd Heren beuelich mitt erforderin-
gedessuluen Bröke is bettherto vp unserer Gnedigen Fürstinnen
vnnd Frouwen der herzoginnen entfangenen gnediges schriuent
ingeholten worden.

ao 1600 Abt. 7 Nr. 5689.

Hermen Later is Ao 98 wedder Ratken Krusen in broke erkant in saken iniuriarum et diffamationis dat he wedder dat fürstliche den Ratken Krusen mitgedeltes gleid vnd des Gerichts vperlechtes fredensgebot gehandelt, herkommende van Dirick Latens entliuinge, darumb de Ratke Kruse vnd David Johansen drei Jharlangk verweisen wehren, heft gedinget vnd gegeuen vor disse vnd de Nafolgende dergliken sake, souele de sine Person bedingt 9 Daler is 18 mk 9 s.

Abt. 7 nr. 5696. Anno 1606.

Haye Lützen wegen des vorschienes Jahrs Ao 1605 begangenen Todtschlages an Ratgen Crusen geschehen, worzu er das von dem entleibten groblich vorursachet, von der gewandtlichen Strafe des todtschlages gefreyt, sich mit den Freunden des Mannbusse halber abzufinden hat bei F.G. unsern Herren sich underthenigst ausversöhnet und gegeben 50 Thaler.

Bilag til "Familien Kruse fra Husum".

Bilag 6.

Fadderskabsliste for børn af Rotger Kruse (IV - 82) i Sønderborg.

Børn af første ægteskab:

1. Dbt. 12. Maj 1670 Anna.
Gev.: Fr. Anna Kruess,
H. Stehns Frau zu Atzerballig,
H. Bürgermeister Nicolai Brandt,
H. Hanss Paulsen,
Claus Maxse (?).
2. Dbt. 3. December 1671 Andreas.
Gev.: H. Dominicus, Pastor zu Norburg,
Hanss Herrn,
Hans Stüermann,
H. Steens Fr. zu Atzerballig,
H. Magister Pechmanns Tochter.
3. Dbt. 7. October 1673. Magdalena.
Gev.: H. Alexander Jepsens Fraw,
H. Johannis Brandts Fraw,
H. Magister Brandts Tochter,
H. Christian Arendt Fischer,
Christian Poffvelsen.
4. Dbt. 9. April 1676. Raetge.
Gev.: H. B.M. Alexander Jepsen,
H. Matthias Jepsen,
Hans Viet,
H. Dietrich Eichenbruches Fr.,
H. B.M. Jepsen Tochter.
5. Dbt. 29. September 1683 Andreas.
Gev.: H. Probst Leonhardt Pegman,
H. Jenss Jepsen, Radtsverwandter,
Mons. Karsten Matzen,
H. Hanss Ernst Christians Frau,
Jfr. Anna Maria Jepsens.

Børn af andet ægteskab:

6. Dbt. 20. Dec. 1689 Eleonora Elisabeth.
Gev.: Frau Probstin von Norburg,
 H. Otto Friederich Brandt zu Hagenberg Frau,
 H. Claus Paulsen, Pens. Hirschh.
 Mons. Matthias Clausen.
7. Dbt. 11. Jan. 1693 Maria Margrethe.
Gev.: H. Johannis Frau zu Gutherub,
 H. Hans Paulsens Frau,
 H. Christians Tochter zu Atzerballig,
 H. Thomas Kramer,
 der H. Probsten Sohn zu Hörup.

Bilag til "Familien Kruse fra Husum".

Bilag 7.

Fadderskabsliste for børn af Eleonora Elisabeth, datter af Röttger Kruse (IV - 82), og David Thomsen. Sønderborg kbg.

1. Dbt. d. 22. maj 1709. Thomas.
Gev.: H. Henning Herrn,
Genniag (?) Thomsen,
Peter Färber.
2. Dbt. d. 15. jan. 1712. Rottger.
Gev.: H. Peter Lorentzen Rector,
David Boy,
Engborg, Peter Danielsens,
3. Dbt. d. 15. okt. 1713. Margrethe.
(Fadderskaber ulæselige).
4. Dbt. d. 2. dec. 1716. Anna Maria.
Gev.: Fr. Anna Maria, sel. H. Thomas Thomsens W.
Jfr. Margretha, H. Rector Lorenzen Tochter,
Rottger Petersen.
5. Dbt. d. 8. febr. 1719. Thomas.
Gev.: H. Severin Stenlos,
Christian Paulsen,
Jfr. Dorothea Zoffmanin.
6. Dbt. d. 10. jan. 1721. Rottcher.
Gev.: H. Thomas Krag, Pastor zu Hörup,
H. Johannes Clausen Organist,
Seel. Peter Färbers tochter Eleonora.
7. Dbt. d. 1723. Margaretha.
Gev.: Henning Thomsen Frau Margaretha,
Jfr. Dorothea Lorentzen,
H. Sigismund Balthasar Zoffmann, Th. stud.

2. ægteskab:

7. Dbt. d. 6. juni 1721. Rottger.
Gev.: David Thomsen,
Christian Paulsen,
Henning Thomsen Frau.
8. Dbt. d. 16. juni 1723. Margaretha Catharina.
Gev.: Sel. Rottger Krusen W. Margaretha,
Jfr. Margareha Brandt,
Ms. Andr. Stephanus Thomsen, Theol. Stud.
9. Dbt. d. 29. maj 1726. Johannes.
Gev.: Der H. Rector P. Lorentzen,
Ms Alexander Zoffmann, Stud.
Henning Thomsen tochter.
10. Dbt. d. 8. sept. 1730. Margaretha Catharina.
Gev.: H. Hausvoigt Danielsen Frau,
Jfr. Ingeborg Catharina Vetten,
H. Cantor Knölden
11. Dbt. d. 21. jan. 1733. Margaretha Maria.
Gev.: H. Vetten Frau,
H. Stenlosen Jfr. tochter,
Christian Clausen.

Bilag til "Familien Kruse fra Husum".

Bilag 8.

Fadderskabsliste for børn af Maria Margrethe, datter af Rötger Kruse (IV- 82), og organist Joh. Clausen.

Børn af Joh. Clausens første ægteskab:

1. Dbt. d. 28. nov. 1697. Johan Friedrich.
 Gev.: H. Johannes Sachman,
 Schiffer Peter Kaeth,
 Mons. Jens Hausvoigt,
 H. Rötger Krueses Frau,
 Jungfer Anna Maria Lorentzes.

2. Dbt. d. 6. april 1699. Nicolay.
 Gev.: Claus Clausen,
 Jürgen Hansen Müller,
 Johannes Willers Apothekers Tochter.

3. Dbt. d. 4. dec. 1701. Sophia Maria.
 Gev.: Die Fr. Amtsverwalterin,
 Diederich Eichenbruchs Fr.,
 Mons. Jacob Piper.

4. Dbt. d. 5. dec. 1703. Margareta Engeborg.
 Gev.: Frau Dorothea Magdalena Clausens,
 H. Hans Bugislaff Carstens tochter,
 Hans Ernst Christian.

5. Dbt. Die Veridium 1707. Metta Hedewig.
 Gev.: H. Probst Thomsens Frau Metta Hedewig,
 Peter Färbers Frau,
 Mons. Leck, Studiosus Theol., Apenrade.

6. Dbt. d. 12. sept. 1710. Sophia Amalia.
 Gev.: H. Bürgermeister Conrad Petersens Frau,
 Der H. Amptsverwalter Samlandtin Jfr. Schwester.
 H. Petersen Secretair bey d.F. Carlsteinin.

Noter og henvisninger til "Slægten Kruse fra Husum."

1. Husum kirkearkiv.
2. Kåmmereirechnungen. Stadtarch. Flensb. 210 b - nr. 1 - 10.
3. Ratsgerichtsprotokoll. Bd. 3 II, pag. 265. Stadtarch. Flensb.
4. Haderslev amtsregnskaber 1637/38, S-film 2631. R.A.
5. Herzöge zu Schj.-Holst.-Gottorf, s. 257, nr. 1889 - Agatha, Ratke Kruses zu Husum Witwe ctra Jochim Ottens Frau i. p. heriditatis 1614-15.
6. Schatzregister der Kåmmereirechnungen 1581 - , Stadtarch. Husum nr. 649.
7. Schl.-holst. Landesarch. Gottorp - Abt. 7, nr. 5680. Das Weichbild Husum Rechnung.
8. Bröke Register 1590 - Stadtarch. Husum nr. 1738.
9. samme
10. Schlesw.-holst. Landesarch. Abt. 7 - nr. 5680.
11. - - - - - - - - - - - nr.5682.
12. - - - - - - - - - - - -nr.5684.
13. - - - - - - - - - - - nr.5685.
14. - - - - - - - - - - - nr.5690.
15. - - - - - - - - - - - nr.5691.
16. - - - - - - - - - - - nr.5691.
17. - - - - - - - - - - - nr.5696.
18. Stadtarch. Husum.
19. Inländische Registratur 1600/01 Tyske kancelli. S-film 4742. R.A.
20. Ratsgerichtsprotokoll Bd. 4., pag. 332. A. Lfnr. 34. Stadtarch. Flensb.
21. O.H. Mollers utrykte tavle nr. 214 (von der Wattering). Stadtarch. Flensb.
22. Ratsgerichtsprotokoll Bd. 12, pag. 3, A. Lfnr. 34, Stadtarch. Flensb.

Bilag til "Familien Kruse fra Husum".

Bilag 9.

Christine Petersens efterslægt. (Side 410)

I. Christine Petersen, født ca. 1630 i Husum, død sst. i 1710, begravet d. 26. jan. ("Christin Baartschers mit 2 Glocken 2 puls beläutet auff dem grossen Kirchhofe begravet").

Gift d. 18. søndag efter trinitatis 1658 i Husum med Christian Horn, født i Slesvig omkr. 1628, død i Husum i 1670, begravet d. 25. sept.

Han tog d. 24. sept. 1658 borgerskab i Husum som barbersvend og chirurg. Han var søn af fyrstelig gottorpsk kusk Jochim Horn i Slesvig og Agneha.

søn:

1. Joachim Horn v. II.

II. Joachim Horn, født i Husum i 1659 og døbt d. 6. nov.. Død i Stockholm i 1707, begravet d. 30. maj. Han tog 18. april 1699 borgerskab i Stockholm som krydderihandler og apoteker.

Gift med Maria de Malsy, født i Norköping i 1665, døbt d. 16. april, død i Stockholm d. 18. nov. 1733. Hun var datter af Peter (Petter) Malse (de Malsy). Han stammede frmtl. fra Frankrig og var gartner på Stenhuset i Stockholm, nævnt 1670.

Maria de Malsy var første gang gift med Andreas Vagt, vejer ved viktualieervægten i Stokholm, død 1670.

Datter:

1. Christine Juliane Horn. v. III.

III. Christine Juliane Horn, født i Stockholm omkr. 1699, død i Husum d. 31. maj 1764.

Gift 1. Gang i Husum med købmand og brygger Broder Ingwersen i Husum.

Gift 2. gang i Husum d. 12. sept. 1735 med købmand, brygger og rådmand i Husum Bernd Feddersen, født i Hojer i 1705, død i Husum i 1762, begravet d. 7. febr., 57 år gammel, i Konegraven (v.s. 452). (I øvrigt se: "Poppenbalslægt", bilag 9, side 865 n.).

Børn af første ægteskab:

1. Broder Ingwersen, Husum.
2. Maria Agneta Ingwersen.

Børn af andet ægteskab:

3. Berend Feddersen.
4. Joachim Christian Feddersen v. IV.

IV. Joachim Christian Feddersen, født i Husum d. 10. okt. 1740, død sst. d. 21. jan. 1801. Købmand, brygger og rådmand i Husum. Gift d. 21. juli 1763 med Elsabe Thomsen, født i Husum i 1741, døbt d. 13. sept., død sst. d. 4. marts 1829.

Børn:

1. Christina Juliane Feddersen, 1801 ugift.
2. Magdalena Feddersen, født i Husum d. 3. aug. 1766, død sst. d. 11. juli 1854.
Gift d. 6. juni 1788 i Husum med Simon Woldsen, født d. 2. dec. 1754 i Husum, død sst. d. 9. sept. 1820. Grosserer og senator i Husum. Søn af Friedrich Woldsen, købmand og rådmand og senator i Husum, født i Husum d. 9. nov. 1725, død sst. d. 4. jan. 1811, og Lucia Petersen, født i Flensborg d. 6. febr. 1730, død i Husum d. 7. marts 1806.

Datter:

- a. Lucia Woldsen, født i Husum d. 30. juli 1797, død sst. d. 28. juli 1879.
Gift d. 25. maj 1816 med Johann Casimir Storm (1790-1874).
En søn af dette ægtepar var digteren Theodor Storm.

Kilder:

Max Rasch: Die verwandschaftliche Verknüpfung Theodor Storms mit Nordschleswig. Ein Beitrag zur Storm-Genealogie. Privattryk Tønder 1953.

Hans Staack: Die Ahnen und Nachkommen des Dichters Theodor Storm. Jahrbuch für die Schleswigsche Geest. 14. Jahrgang 1966, s. 48.

23. Sønderborg Bys Historie, s. 114. Sønderborg 1960.
24. Meddelt af Jörg Hansen, Hamborg.
25. Hans Staack: Die Ahnen und Nachkommen des Dichters Theodor Storm. Jahrbuch für die schl.-holst. Geest 1966.
Max Rasch: Beitrag zur Storm-Genealogie. Privattryk Tønder 1953.
26. G. Kraack: Die Flensburger Geburtsbriefe, nr. 522. Flensb. 1977.
27. Se afsnittet "Poppenbølslægten", s. 814.
28. Prange: Herzog Adolfs Urteibuch 1544 - 1570. Quellen und Forschungen zur Geschichte Schl.-Holst. Bd. 87. Neumünster 1985.
29. Kunstdenkmäler Kreis Husum, s. 123.
30. Bürgerregister 1609 - 84, s. 147. Rep. nr. 1285. Stadtarch. Husum.
31. I 1620 synes Hinrich Kruses hus at være blevet overtaget af Steffen Lutterbeeck. (Husum kirkes regnskaber).